

CONCETTA LA MAZZA

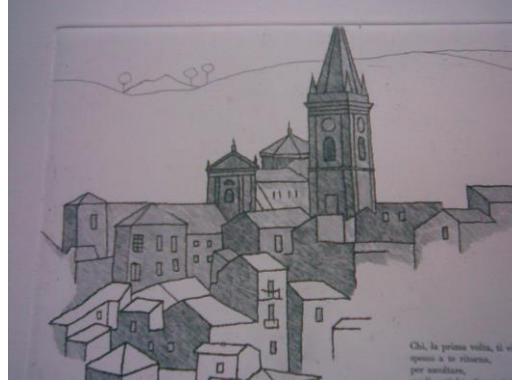
निळ्या मळबाच्या पलतडीं

चरित्र

डोमेनिको ला माझा आनी तेरेसा कोरेंटी हांची व्हडली धूव कॉन्सेटा ला माझा हिचो जल्म १९३६ वर्सा नोवारा दी सिसिलिया हांगा जालो. १९५० इस्वेंत, आपल्या आवयच्या आल्याक "विस्वास" दिल्ल्यान, वेदनादायक काळा उपरांत, ती आपल्या आवय-बापाय वांगडा डोमोडोसोला हांगा गेली, थंय ती आयज लेगीत आपल्या घोवा जियुसेप हांचे वांगडा एकठांय रावता. ताका आर्मांड, लुसियानो आनी डॅनियला अशीं तीन भुरगीं आसात. हालींच नोवारांतल्या ताच्या भुरगेपणाची याद करपाची अपुरबायेची इत्सा ताच्या मनांत घुसल्या आनी हांगासर ह्या अंतरंग, वैयक्तीक डायरीचो जल्म जाला, पूण त्या काळांतल्या वातावरणाच्या आख्यायिकांनी आनी संदर्भांनी भरिल्लो: शार, गांवगिरे वाठार, लोक, संवय, दुसऱ्या म्हाझुजाच्या काळखांतल्या वर्सांनी त्या प्रदेशाची परंपरा.

लेखनाची आदिम ऊर्जा

ल्हान कॉन्सेटाक तिच्या काकांक सोंपयतात आनी तिच्या इत्सेआड शारा पासून आनी तिच्या वर्गांतल्या सहपाठ्यां पासून पयस आशिल्ल्या होवेलांत कॅस्ट्रिंगिया हांगा रावपाक लायतात. अशे तरेन तो उपाशी, काळाचें अज्ञान, अंधश्रध्दा आनी वायट वागणूक हांचे मदल्या झुजाच्या खर वर्सांनी एकांतांत आपली वैयक्तीक व्हिया कूसीस भोंवता. झुजा उपरांत अपरिहार्य स्थलांतर आनी सैमीक रितीन कठीण सुरवात उत्तरेकडेन.

हें सगळें एके ल्हान चलयेच्या नदरेक लागून सांगतात जी आपल्या यादींनी स्वताच्या वाडत्या टप्प्यांक परतून पळयता आनी जी अजापीत करपी ताजगी आनी विडंबनाच्या सूक्ष्म धागान आमकां वाचपाची खोस दिता - निमाणें - आमच्या कुटुंबीक समाजाची एक प्रतिकात्मक काणी, आमकां खोलायेन हालोवंक सक्षम आनी जो आमच्या दरेकाचो.

कॉन्सेटा ला माझाच्या हे ल्हान कादंबरींत बरप दर एका नेमाक उध्वस्त करता आनी मूळांत परतता, खंयच्याय औपचारीक येवजणेंतल्यान मुक्त, गुप्त अंतर्गत जिवंततायेन चालना दिवन, सगळेंच व्यापून उडोवपी एक खर न्हंय जाता, ती आत्म्याचो हुंवार.

नोवाराची प्रतिमा जशी अविस्मरणीय उरता, तशीच ती खर आनी खर तितलीच उदार, आवरण करपी आनी गोड अशी काका, आंतोनिया आनी मिशेल हांचीं आकृती याद उरतात.

निमाणें, किशोरावस्थेंत कठीण संक्रमण जेन्ना अपुरबायेचें घडटा, पूण ल्हानशी कॉन्सेटा दुख्खद नशिबाक हार मानना, तिच्या धैराक लागून आनी फुडाराक अखंड आशेक लागून, पळोवंक मेळिल्ल्या तिच्या दोळ्यांक लागून... पलीकडेन मळब निळें!

NINO BELVEDERE

“म्हजे खातीर ही अडचण सुरू जाली. घडये गरम दीस आसलो, १९३८ चो उमाळो सुरू जालो, हांव दोन वर्सांचो आशिल्लो आनी माजी म्हाका घेवन आयली. कपड्याच्या पोतयेंत तिणें ब्लॉउज आनी दोन जोड्यो पॅन्टी घाल्यो, मागीर सगळ्या गजालींची खबर नासतना हांव म्हज्या घरांतल्यान भायर सरलो. हांव इतलो ल्हान आशिल्लो की त्या दिसा म्हजी व्हिया कूसीस सुरू जातली हें म्हाका कळ्ळें ना.”

निळ्या मळबाच्या पलतडीं

अध्याय एक - बापायचें घर

आतां तो एक पोरनो रावपी नाशिल्लो भग्नावशेश, कोंब्याच्या जाळ्यांनी घुस्मटून गेल्लो आनी पतंगांनी चोळून गेल्लो पूण, बऱ्याच काळापयलीं मेसिनाच्या दोंगरांतल्या भव्य किल्ल्या सकयल आशिल्ल्या नोवारा शारांत एंगिया जिल्ह्यांतल्या एका गल्लींत लागसार एक घर आशिल्लें फव्वारो हें. मुखामळाचें दार पयल्या माळ्यार वचपी भितरल्या सोपणां वयल्यान उगडलें जंय लांकडी फळयो आशिल्ली एक ल्हानशी खोली आशिल्ली: ती न्हिदपाची खोंप. तुमी वयर गेले आनी थंय रांदचीकूड आशिल्ली, अशें म्हणूं येता जाल्यार. एका कोनशाक फातराची फळी आशिल्ली, जाचेर उजो लायताले आनी लोखणाचो तिपाय आशिल्लो जो पास्ताची पात्र दवरपाक वापरताले. फुडें वण्टीचेर लटकून, पिच सारको काळो, लांकडी फावटी, दोन चाळणी, एक ल्हान आनी एक व्हड, भाकरी बेक करपाक ओव्हन, कुशीक अर्दकुटी कुसल्ली छाती, मेज, दोन "फुरिझी" आनी कांय रिकेटी कदेल. निमाणें एक खोली

आशिल्ली, थंय एक ल्हान बाल्कनी आशिल्ली, ती गल्ली पळोवपाक मेळटाली, जंय एकाच खाटीक कठीणपणान सुवात आशिल्ली. तो बुराक म्हळ्यार १९३४ वर्सा विधवा जाल्लो आजो रावपी राज्य.सोपणां सकयल लांकडी झाकण आशिल्लें फातराचें शौचालय तयार केल्लें. गटार नाशिल्ल्यान उपरांतच्या गटान सोडपी दुर्गंधी उणी करपाचें काम केल्लें आसूंक जाय. सैमीक रितीन घरांत व्हांवपी उदक आनी वीज नाशिल्ली, त्या काळांत बॅरनांक लेगीत नाशिल्लीं सोयी. ताचे कुशीक एक लांकडी दार आशिल्लो आनी तो शेतांत वतालो आनी थंय कोंबयो लांकडाचेर बसताल्यो.

ह्या कोनशांत, संवसारांतल्यान भायर, म्हजी आवय, जी शिंवपी आशिल्ली, म्हज्या आजोबा वांगडा एकठांय रावताली, दोन भाव आनी एक भयण, सगळे तिचे परस व्हडले, लग्न जाल्ले आनी नोवारांतय रावताले. म्हजी आवय गोरी, पातळ, बांदकामाची सामकी दुबळी, तिचे कडेन खूब नाजूक खाशेलपणां आशिल्लीं आनी तिच्या तोंडा विशीं चड लक्षांत येवपी गजाल म्हळ्यार दुदा सारके धवे, दोन व्हडले निळे दोळे, चड करून भियेल्ले आनी दुख्खी आशिल्ले. घडये तिच्या आवयचें अचकीत मरण, ती चोवीस वर्सां पिरायेचेर, तिच्या शारिरीक आनी नैतीक नाजूकपणाक कारण आसूं येता.

आजीच्या मरणा उपरांत कांय वर्सां उपरांत म्हज्या आवयक तिच्या एका बायलेच्या हस्तक्षेपाक लागून तिचो प्रिन्स चार्मिंग मेळ्ळो. म्हजो बापूय बडियावेचियाच्या एका उदात्त कुटुंबांतलो, तो तंबाखू विक्रेतो आनी किराणां विकपी दुकान चलयतालो. हें एक कश्ट करपी कुटुंब आशिल्लें आनी म्हजो बापूय सगळ्या हिशोबा प्रमाण एक सामको सुंदर, उंच, काळो, आत्मविस्वास आशिल्लो आनी उद्देजक मनीस आशिल्लो. तो शारा थावन पयस आशिल्ल्या एका गांवांत रावतालो: तो थंय पांयान, बऱ्या गतींत, अर्द्या वरांत पावूंक शकतालो. ताचो बापूय कोळसो ओडटालो. आवय एक गतीशील बायल आशिल्ली, सकाळीं ती दुकानांत पुरवण केल्लो माल: तंबाखू, मीठ आनी खावपाचीं वस्तू घेवपाक खच्चर घेवन नोवाराक गेली. गळ्यांत व्हडलो काळो शाल घालून ती सदांच भव्य कपडे घालताली, आनी गिरायकांक म्हायती दिवपा खातीर दिसाळें लेगीत विकतें घेताली. गांवांतलें तें एकूच दुकान आशिल्लें आनी पोसपाक आठ तोंड आसलें तरी त्या घरांत बऱ्यापणाचो उणाव नाशिल्लो.

सांजवेळा उसरां ताणें आतां पिशें जाल्ल्या गिरायकांक - आनी ताच्या पाकीटाक - रंगीत सोडान सोरो पातळ करून आडखळून आदार केलो. भुरग्यांक सदांच आवय-बापायचें काम वारसा मेळनाशिल्ल्यान म्हज्या बापायन मोचीचो वेवसाय शिकून घेतिल्लो. कांय म्हयने चलपी सगाई उपरांत एकदां लग्न जाल्ले म्हजो बापूय आनी आवय एंगिया जिल्ह्यांतल्या फव्वाऱ्या लागसारच्या घरांत आपलें मोगाचें घोंस करपाक गेले. सारके णव म्हयन्यां उपरांत हांव ह्या संवसारांत पावलो आनी दक्षिणेच्या पवित्र रिती प्रमाण हांवें म्हज्या बापायचे आजीचें नांव कॉन्सेटा घेतलें. कोमल पिराय आसून लेगीत म्हजी कात काळी आनी सुरकुती आशिल्ली, हांव सदांच रडटालो. आमचे कडेन पाळणी नाशिल्ल्यान आजोबाक दीसभर म्हाका आपल्या आंगात पालवपाक लायलो आनी रातच्या वेळार हांव पापा आनी मम्मा वांगडा व्हडल्या खाटीर न्हिदिल्लो. सगळ्या हिशोबा प्रमाण हांव खूब कुरूप आनी असह्य आशिल्लो. कांय म्हयन्यां उपरांत देशांत काम उणें दिसता तें पळोवन बापायन सार्डिनियांत कामाक वचपाचें थारायलें. दुसऱ्या जुंव्याचेर वचपाक भायर सरतना ताणें आवयक रडपी भुरगें आनी तिच्या पोटांत लात मारपी आनीक एक प्राणी घेवन सोडलो.

वीस म्हयन्यांचो आसतना म्हजी भयण रोझा जल्माक आयली. हें नांव ताच्या आवयच्या आजीचें आशिल्लें. कॉन्सेटा परस वेगळी, रोजा - परतून म्हज्या आवयच्या मतान - सोबीत, धवी आनी गुलाबी रंगाची, तपकिरी केंसांनी दोन सोबीत निळ्या दोळ्यांनी सजयल्ल्या सुसंवादी तोंडाक फ्रेम केल्ली: एक फुल, तिच्या नांवा सारकें! इतलें की आवय रोझाक आंगात उदक घेवपाक फव्वाऱ्या कडेन गेली तेन्ना तिच्या इश्टांनी तिका विचारलें, दोन पुरायपणान वेगवेगळीं चलयो कशीं जातात. - ही एक, रुसीना, हय, तूं बिलियक आशिल्लो, पूण दुसरो... - ही एक, रोसिना, सोबीत आसा, पूण दुसरी... इश्टांनी ओंठांचो मुखामळ घुंवडावन म्हणलें. मजगतीं, हे परिस्थितींत हांवें अस्वस्थताय चालूच दवरली, जशें म्हज्या अडचणीची पूर्वानुभूती म्हाका जाणवली, जी देवाचो उपकार मानून राजिनामो दिवन न्हय तरी सोंसली.

उरिल्ली काणी सांगपाक पयलीं हांवें तुमकां म्हज्या आल्या आंतोनियाची वळख करून दिवची पडटली, थोड्याच उतरांनी zì 'Ntuoia. ती म्हज्या आवयची व्हडली भयण, दोगांय मदीं सतरा वर्सांचो फरक आशिल्लो. ती एक ल्हान, मोटवी बायल, तिच्या दोळ्यांत घाण केंस

पडटाले. ताचें दुर्लक्षीत तोंड ताचे परस व्हडलें दिसतालें आनी ताच्या रिकाम्या नदरेंत फकत इतलो अपमान दिसतालो. वीस वर्सां पिरायेचेर, त्या वेळार लग्न जावपाचे पिरायेचेर, तिच्या पयल्या मामाच्या भावाक लग्न जालें, जो सेम्पियोन बोगद्यांत कामाक सावन नुस्तें परतलो, जो विधवा जाल्लो आनी ताका तीन वर्सांचो पूत आशिल्लो. हो मनीस म्हजो काको मिशेल, काको मिचेरी, ल्हान मनीस आनी राजा व्हिटोरिओ इमान्युएल तिसरो हाची प्लेबियन प्रत दिसतालो, तो शाराच्या एका सामक्या खाशेल्या रस्त्यार ताच्या मालकीच्या घरांत रावतालो आनी पावलां सुमार दोन मीटर रुंद आशिल्लीं. सोबीत घर आशिल्लें. तळमजल्यार सुताराचें दुकान आशिल्लें, तातूंत एक व्हायस आशिल्लो व्हडलो मध्यवर्ती काउंटर, दोन वण्टी कॅबिनेट जंय तो रास्प, चिझल, गिमलेट, गॉज आनी ऑंगर दवरतालो, ताणें बांदिल्ल्या मेजांचे पांय वाटकुळ करपाक खराद, ग्राइंडिंग व्हील जें विमान आनी ब्लेड धारदार करपाक, गोंद द्रव करपाक सॉसपेन आशिल्ली लांकडी चुली, सगळेकडेन फळयो रांके, वण्टीक जोडिल्लीं थोडीं आरी, घोड्याच्या नाळ, बोकड्यांचीं शिंगां आनी कांसवाचीं कातडीं अशीं कांय नशीब मोहिनी, थोड्याच उतरांनी एक आतां तीं फकत यादींच्या संवसारांतलीं तीं सुवाती.

पयल्या माळ्यार लांकडी सोपणां वताली, थंय मातयेचीं टायल्स आशिल्लीं दोन प्रशस्त कुडीं, त्या काळांतली एक विलासिता, काकान तयार केल्लो सायडबोर्ड, सोफा, मेज आनी राफियान विणिल्लीं कांय खुर्ची, एके तरेची भाजीपाल्याची दोरी. ऑगस्टाच्या मध्याक रस्त्याचेर पळोवपासारकी ल्हान बाल्कनींतल्यान, जेन्ना असुम्पशनाची मिरवणूक अॅबी कडेन चडली तेन्ना मॅडोनाच्या मुकुटाच्या तकलेक हातान हात लावंक मेळटालो. पूण दुसऱ्या माळ्यावयल्यान रोक्का साल्वाटेस्ता दिसतालो आनी मुखार घरां मदल्या फाटींफुडें, ल्हवू ल्हवू पातळिल्ल्या दोंगरांच्या भव्य दृश्याची तोखणाय जाताली जी ल्हवू ल्हवू ताचे पलतडीं, निळ्या मळबा भायर, दर्यांत पावता मेरेन खंय, खास करून in the on cool spring days when there was no mist, तुमकां क्षितीजाच्या कांठार व्हल्कन आनी मागीर लिपारी, स्ट्रॉम्बोली आनी हेर सगळे जुंवे दिसताले: एक सैमीक देखावो, एक झगमगपी बहुरंगी पोस्टकार्ड.

आन्येक सोपणां पयल्या माळ्यार वयर सरलीं, थंय रांदचीकूड आनी न्हिदपाची खोंप आशिल्ली, पयल्या सामक्या प्रशस्त सोपणां भाकरी खातीर लांकडी ओव्हन आनी रांदपा

खातीर लोखणाची कोळशाची चुली आशिल्ली. घरांतलीं सगळ्यांत गरजेचीं कामां करपाक निचरो आशिल्ल्या सिंक नाशिल्ल्या रांदचे कुडीची असुविधा सोडल्यार तें एक सोबीत घर आशिल्लें हातूंत दुबाव ना. त्या काळांत कांय सोयी अजूनय कल्पना करपासारकीं नाशिल्लीं. खरें म्हणल्यार भौशीक फळांच्यांतल्यान जस्त हॉपरांत उदक काडून उपरांत दुसऱ्या माळ्यार व्हरून थंय आयदनां धुवपा खातीर व्हडल्या टेराकोटा बेसिनांत ओतताले. सिंकांत निचरो नाशिल्ल्यान बेसिनांतलें उदक परतून तळमजल्यार हाडून संडासांत उडयलें. बायले खातीर तें खूब थकबाकीचें काम आशिल्लें. सगळ्या मनशाच्या सहनशक्तीच्या मर्यादे मेरेन ही गुलामगिरी आनी अपमानकारक परिस्थिती जेवणा वेळार चडांत चड पावली जेन्ना आण्टोनियाक आपल्या घोवाच्या आदराक लागून ताणें आदीं जेवल्याच थाळींतल्यान आनी घडये देवपुताक जेवचें पडलें तीच गजाल परत परत केली, पूण हाची म्हाका स्पश्ट याद ना.

काका मिशेल हो काळो आनी कुडकुडपी मनीस, जितलो कश्ट करपी तितलोच मूर्ख, ताचे कडेन काळजाच्या बदलाक वालुकाश्माचो मॅलेट आशिल्लो. ताच्या दोळ्यांत हेरां कडेन आशिल्ली कोमलता वा करुणेची झलक हांवें केन्नाच पळोवंक ना. तिणें आपल्या आल्याक आपल्या पुताक पळोवपाक घरांत दवरली, ताका जेवण तयार करचें पडटालें, ताचो नोकर म्हणून वागचें पडटालें आनी सदांच होंय, हय, हय म्हणचें पडटालें. ताका बाल्कनीचेर लेगीत पळोवंक मेळनाशिल्लो नाजाल्यार त्रास जातलो, जाल्यार चड करून दर दिसा सांजवेळा काम सोंपतकच तो इश्टां वांगडा ढाब्यांत पियेवपाक वतालो.

घामांत भिजल्लो आनी लागीं रावप अशक्य असो इतलो दुर्गंधी स्वास घेवन तो वळवळून घरा परतलो. ताचे बदला माजी, तेलाच्या लायटी कडेन, जेवंक लेगीत नासतना रातच्या उसरां मेरेन ताची वाट पळयत रावली. ल्हान राजा परत येताना - जायते फावटीं ताका सोपणां चडपाची तांक लेगीत नाशिल्ली - थकून तो धुल्लभरीत वर्कबेंचाचेर सोडून रातभर थंय रावून सोबर जावपाक लागतालो. आण्टोनिया आण्ट्यान सगळें आसून लेगीत ताका ओव्हरकोट घालून मोगान ताचे कुशीक बसून सकाळीं मेरेन ताचेर नदर दवरली. देखून वर्सां गेलीं आनी इतले भक्तीच्या बदलाक तिका दृश्य टाळपा खातीर आपल्या नात्यांतल्या लोकांक भेट दिवपाक लेगीत वचूंक मेळ्ळें ना. तो मत्सर, ल्हान आनी दबदबो आशिल्लो तिचो डारनिंग धागो, कंघी, केंसांचीं क्लिपां आनी हेर वस्तू विकत घेवपाक गेलो, तिका घरांतल्यान भायर

सरूंक दिवचे न्हय म्हणून. तांकां लग्नाच्या सुवाळ्याक आपयले तेन्ना काका मिशेल निमाण्या खिणा मेरेन घरा परतलो ना आनी नात्यांतल्या लोकांक तिच्या घोवाचो सोद घेवंक येस मेळयले बगर आण्टोनिया एकलीच वचूंक शकली ना. केन्ना केन्ना तांकां ताका पटवपाक येस आयलें, हेर वेळार तो वेळार पावलो पूण मागीर पार्टीच्या मदीं तो गायब जालो आनी आण्टोनिया आण्टी निराश आनी माफ करून सगळी निराश जावन घरा परतली. जसो जसो काळ वतालो तसो तसो तिका कडूपण आनी दुख्ख जमताली, एकसुरे आशिल्ल्यान कोणा कडेनय वेंट करपाक मेळनाशिल्ली आनी सप्तकांभर तिका त्रास दिवपी अत्याचारपूर्ण तकली दुखपाची आनी दांत दुखपाची शिकार आशिल्ली.

एक दीस एक शेजारी, भोव बरो आनी पुण्यवान, काका मिशेलाक फोन करून ताणें आपल्या बायलेक त्रास दिल्ल्या सगळ्या वायट वागणुकेक लागून ताका धिटाय दिली: - तुका लज दिसूंक जाय - तिणें ताचेर बोवाळ केलो - बायलेक अशें त्रास दिवपाक... आंतोनियाची गरज आसा थोडी हवा मेळोवची, घरांत तिका वेगळी करची पडना, तिणें भायर सरचें, मिसाक वचचें, नात्यांतल्या लोकां कडेन वचचें, सगळे क्रिस्तांव करतात तशें. सगळ्यांत चड तिका भोंवपाक वचपाची गरज आसा, ताका लागून तिची तकली दुखप वचतली... - शेजाऱ्यान थोडो विराम घेतलो, मागीर म्हणत रावलो: - हांगाच्यान एक वर उणोच वेळ ना, खच्चराच्या माळयेर वचून, आमी थोडी जमीन आनी एक ल्हान घर सामकें मात्शें आसचें, छप्परा सकयल रांदचीकूड आनी दुसरी मात्शी ओलसाणीची खोली जी उमाळ्यांत न्हिदपाची खोंप म्हणून वापरूं येता. ह्या भुंयेंत हेझलनट वनस्पत, अंजीर, मँडरीन, मेडलर, द्राक्ष, झीझोल, सफरचंद, नाशपाती, ऑलिव्ह, थोड्याच उतरांनी देवा कडल्यान मेळपी दरेक बरी गजाल आसा.

तुमकां खबर आसा तशें म्हज्या भावाच्या मरणा उपरांत माकी पळोवची पडटा आनी आतां गांवगिन्या वाठाराची जतनाय घेवंक मेळना, हाका लागून हांवें ती विकपाचो विचार केलो. कित्याक विकतें घेना? अशे तरेन तुमच्या बायलेक बरी हवेचो उस्वास घेवपाची संद मेळटाली... सुरवेक काका मिशेल संकोच करतालो पूण मागीर तो ताका भेट दिवपाक गेलो आनी ताकाय ती विकत घेवपाची खात्री जाली. थोड्याच काळांत करार जालो आनी ही मालमत्ता ताची जाली. अशें तिसरो व्हिटोरिओ इमान्युएल हाच्या लुकआलायकान चडांत चड

हुशार आनी विश्वासघातकी आंतोनियाक आण्टोनियाक प्रस्ताव मांडलो: - तुमी अंजीर काडपाक शिकतलीं आनी तीं सुकपाक दितले. जेन्ना कपडे धुवचे पडटले तेन्ना तुमी न्हंयचेर देंवून रेंवांत बुराक खणून तें शुध्द करपाक पिवपाक आनी रांदपाक जाय आशिल्लें उदक मेळयतले - आमी गांवगिन्या वाठारांत रावपाक निवृत्त जावंक शकतले: हांव सुतार म्हणून काम करतलों लागसारच्या सान बासिलियो, व्हॅलांकाझा, बाडियाव्हेचिया आनी पियानो विग्रा ह्या गांवांनी रावपी कुटुंबां. गिमाच्या दिसांनी न्हंय उदकान फुगता तेन्ना अस्वस्थताय येतली पूण ही आडखळ हांव पयस करतलों. दुसरे वटेन तुमकां गांवगिन्या वाठाराचो आस्वाद घेवंक मेळटलो. नदर सकयल दवरून आण्टोनियान परत एक फावट सांगिल्लें तशें केलें: - *Cuomu tu voi, eu fazzu* - तुका जाय तशें हांव करतलों, बिचार्या चलयेन आज्ञाधारकपणान जाप दिली.

अध्याय दोन - ह्या संवसारांतल्यान भायर सरप

१९३६ च्या वसंत ऋतूचे सुरवेक ही बिचारी चली आनी तिचो मामा मिचेरी गांवगिन्या वाठारांतल्या कॅस्ट्रॅगिया शारांत व्हाळाच्या खाटी लागसार रावपाक गेले. बाडियाव्हेचिया, सान बासिलियो आनी व्हॅलॅन्काझा ह्या वेगवेगळ्या गांवांनी तो अजूनय मेळटा अशें खबर पातळ्ळें आनी लोकांनी ताका नोकऱ्यां खातीर आपयलो. त्या काळार एक चाल आशिल्ली, आयज विचित्र दिसली तरी, जेन्ना तांकां मेज, जनेलां, दार वा वॉर्डरोब जाय पडटा तेन्ना सुताराक आपोवन आपल्या घरांत ताका येजमानकी दिताले: ताचे खातीर वर्कबेंच सुदारताले आनी तांणी गरजेचें लांकूड उपलब्ध करून दिलें. काका मिशेल साधनां हाडून काम पुराय जायसर थंयच रावलो.

तांणी ताका एक झाड कापपाक आपयलो आनी एक दोन वर्सां तें सुकपाक सोडलें. उपरांत झाडाचो कांड वण्टीचेर बसयल्लो. सुतारान आरा वयल्यान आनी सकयल एक सहाय्यक धरलो: "Serra serra mastro dascio che dumè fagimmo a cascia" (आरा आरा वा व्हड मास्तर फाल्यां छाती तयार करुया).

झाडाचो कांड वण्टीचेर बसयल्लो. व्हडल्या आरावरवीं तांणी फळयो मेळयल्यो आनी तातूंतल्यान जनेलां, खाटीं आनी वॉर्डरोब बांदले. हें काम करपाक तो 4 वरांचेर उठलो आनी हॅव्हरसॅक आनी सुयो घेवन भायर सरलो. ताच्या घरा पावतकच गिरायकांनी ताका कांद्या वांगडा ताजें दूद आनी भाकरीचो कुडको दिलो. दनपारां पास्ताची थाळी आनी चीजाचो कुडको. सांजवेळार ताणें काम बंद केलें आनी आयतारा नोवारा हांगा बिल भरचे पयलीं तांणी ताका पयली डिपॉझिट म्हणून घरगुती भाकरी दिली.

कांय वर्सा गेलीं आनी तो पूत तुरिलू व्हड जाल्लो आनी संवसारांतल्या खंयच्याय गजाली खातीर आपलो उरिल्लो जिवीत गांवगिऱ्या वाठारांत एकसुरो रावपाचो हेतू ना हें स्वता समजून घेतिल्लो. ताणें बापायचो वेवसाय शिकून घेतिल्लो पूण ताका खाशेलपण मेळून कॅबिनेटमेकर जावपाची इत्सा आशिल्ली. ती कला शिकपाची शक्यताय आशिल्ल्या शारांत ताका धाडपाक ताणें आपल्या बापायक पटवपाक येस मेळयलें. तो कातानियाक गेलो आनी दोन वर्सां अप्रेंटिसशिप केल्या उपरांत तो खूब बरो जालो, ताका तें काम करपाक तयार अशें दिसलें आनी आतां एकोणीस वर्सांचो आशिल्ल्यान ताका दिसलें की ताणें आपलें स्वताचें कुटुंब सुरू करपाचो वेळ आयला. वर्सां थावन ताणें एका गोठाण्याचे चलयेक वळखून घेतिल्लें आनी ताणें लग्न जावपाचें थारायलें पूण तें ताच्या काका मिचेरीच्या इत्से आड गेलें, जाका ताच्या पुताक आपल्या जातीच्या बायले कडेन लग्न जावचें अशें दिसतलें. त्या काळांत अविश्वसनीय, पूण अशें आशिल्लें: एका कारागिराक गोठाणीच्या चलये कडेन लग्न जावप हें व्हडलें अपमानाचें स्त्रोत आशिल्लें. बापूय आनी पुता मदीं अचकीत व्हडलो संघर्श जालो आनी ताका लागून तुरिल्लूक बापूय आनी सौतेली आवय पासून निश्चीतपणान वेगळे जावपाक धक्को बसलो. नव्या कुटुमा वांगडा तो देश सोडून कोमोक गेलो आनी थंय ताणें आपल्या वावरांतल्यान संपत्ती जोडली.

काकांक भुरगीं नाशिल्लीं, देखून तुरिलूच्या गेल्ल्यान ते निश्चीतपणान एकलेच उरले. ह्या एकसुरेपणाक चड त्रास जाल्ली व्यक्ती म्हळ्यार आण्टोनिया आण्टी जी पुराय दीस आपल्या भोंवतणी गुंजायमान जावपी सुकणीं, माशीं आनी मच्छरां कडेन संवाद सादताली. गांवगिऱ्या वाठारांतल्या त्या लेण्यांत ताका कोणा कडेन उलोवपाची संद मेळ्ळी ना. फकत नाताळ, इस्टर वा ऑगस्टाच्या मध्याक मॅडोना असुंटाच्या मेजवानी सारकिल्या म्हत्वाच्या सुटयेच्या निमतान ताका म्हज्या आवयक भेट दिवपाक शारांत वचूंक मेळ्ळें. ह्या एका भेटी वेळार आपल्या अवस्थे विशीं बरोच वेळ कागाळ केल्या उपरांत तिणें आपल्या भयणीक प्रपोज केलो: - प्रिय तेरेसा, म्हाका दिसलें की तुका दोन ल्हान चलयां कडेन वेव्हार करपाक चड आसा, कॉन्सेटा म्हाका सोंपयतना तूं आसतलो ल्हान भुरग्याक स्वताक समर्पित करपाक चड मेकळीक. हांव तिका गांवगिऱ्या वाठारांत व्हरतलों जंय हवेंत बरी आसता आनी तिचें बरें

करतलों - म्हजी आवय सुरवेक अनिश्चित आशिल्ली पूण मागीर सदां भशेन तिचें सहज कंडीशन केल्लें चरित्र पळयल्यार भयणीच्या दाबाच्या आग्रहा उपरांत तिणें मान्य केलें.

म्हजे खातीर अडचण सुरू जाली. घडये गरम दीस आसलो, १९३८ चो उमाळो सुरू जालो, हांव दोन वर्सांचो आशिल्लो आनी माजी म्हाका घेवन आयली. कपड्याच्या पोतयेंत हांवें ब्लॉउज, दोन जोड्यो पॅन्टी घालून घरांतल्यान भायर सरलो सगळ्या गजालींची खबर नासतना. हांव इतलो ल्हान आशिल्लो की त्या दिसा म्हजी व्हिया कूसीस सुरू जातली हें म्हाका कळूंक नाशिल्लें. आमी खच्चराच्या पट्या फाटल्यान अर्द वर वा घडये ताचे परस चड वेळा उपरांत ह्या एकांत जाग्यार पावले मेरेन जवळजवळ दुर्भाग्याचो अदमास काडपा सारकें, जवळजवळ हें नांव पयलींच एक पुराय येवजण आशिल्लें, जरी त्या वेळार म्हाका तें कळूंक नाशिल्लें. घोवान सुरवेक म्हाका बरो येवकार दिलो, मावशीन केन्ना केन्ना म्हजी आवड जिखपा खातीर म्हाका कांय गोड पदार्थ विकल्यो घेतल्यो आनी आवयक भेट दिवपाक नोवाराक सांगात दितना ती म्हाका सदांच आग्रहान सांगताली की हांव परत घरा वचूंक फावना पूण तें बरें एकलीच आशिल्ली आनी ती म्हजी आवय जातली अशें तिचे वांगडा व्हड जावप. पाळपा बगर म्हाका कांयच करपाक मेळ्ळें ना.

मजगतीं, म्हजो बापूय सार्डिनिया थावन परतलो, फकत एक सप्तक रावलो, आवय गुरवार करपाक पुरो आनी परतून गेलो. १९३९ वर्साचो काळ आनी फुडल्या वर्सा आंतोनिएटाचो जल्म जालो. म्हज्या आजी आंतोनियान म्हाका नोवाराक व्हरून म्हज्या आवयक पळोवपाक व्हेलो आनी हांवें म्हज्या भयणीक पयलेच खेपे पळयली हें म्हाका अजूनय अस्पश्टपणान याद आसा. ल्हान आंतोनियेटाक आलिंगन दिवपाक घरांत रावपाची इत्सा आशिल्ली पूण म्हज्या जिविताचेर चडांत चड नियंत्रण दवरपी, सैनिक इतली कडक आशिल्ली म्हजी आत्यान म्हाका सांगलें: - घरांत तुर्नेम्नू, हांव तुका एक सोबीत काम करतलों - (घरांत वचूया, तुका सोबीत गुड्डी करून दितां).

आमी झोपडपट्टींत पावतकच ताणें म्हज्या आंगात तांबडे रंगयल्ले, भंयकर दोळे आशिल्लो भरसून केल्लो "काउसिट्टा" घालो. म्हाका भंय दिसलो. तो एक काळ जेन्ना हांव सदांच रडटालो कारण म्हाका परतून नोवाराक वचपाचें आशिल्लें म्हज्या आजोबा आनी आवय कडेन पूण काका आंतोनियाक पटवपाक मार्ग नाशिल्लो: तिचें काळीज म्हज्या दरेक

कागाळीक फातर जाल्लें आनी बहिरे आशिल्लें. पयल्या तीन वर्सांत आमी कास्त्रांगियाच्या गांवगिन्या घरांत खूब वेळ घालो, जंय एकूय जीव जिवो नाशिल्लो, फकत कचितच सुटी घेवपी लोक भोंवतणी शिंपडिल्ल्या घरांनी दिसताले.

आयतारा आमी गांवांत वताले आनी हांव म्हज्या आवय, ल्हान भयणींक आनी म्हज्या आवयच्या आजोबाक भेट दितालो. आजो मिश्यो आशिल्लो एक छान मनीस आशिल्लो. ताणें आपल्या वांगडा एक स्नफबॉक्स व्हरतालो आनी तो केन्ना केन्नाय सुंगटां घेतालो. गिमाच्या दिसांनी तो म्हाका आपल्या चोंब्या सकयल व्हरून चौकाक व्हरून हॉस्पिटलाच्या वयर आशिल्ल्या "स्कियानॉडिटा" ढाबेंत थोडें गोड पदार्थ घेवपाक आनी सोऱ्याची चव घेवपाक लागतालो. सांजवेळार आमी परतून कॅस्ट्रॅंगियाक पावले.

कांय सांजवेळां काको बँडा वांगडा रिहर्सल करपाक वतालो, थंय तो ट्राम्बोन वाजयतालो, मागीर तो ढाब्यांत पियेवपाक थांबलो आनी जिवंतपणान गांवगिन्या वाठारांत परतलो. कास्त्रांगियासावन ५०० मीटर अंतराचेर ताणें "कॉन्सेटिना, 'ntoia..." म्हणपाक सुरवात केली. मजगतीं घरांत आल्यान तिरघ्यार उदक तापोवपा खातीर मातयेचें आयदन तयार केल्लें. रांदपाच्या अर्द्या वाटेर ताणें उकळत्या उदकाची एक लीड ओतली, घडये सोरो विलो लावपा खातीर. लोखणाच्या कढईत मावशीन पास्ताक मसाला घालपाक टोमॅटो वांगडा कांदो तयार केलो. कांदो कमी शिजयल्लो आनी म्हाका उलटी जाली. "खा, नाजाल्यार पट्टो घेवन तुका मडीं दितलों...".

त्या काळांत व्हेनिशियन मूळची बायल सान बासिलिओची सुईण आशिल्ली. गिमाच्या दिसांनी न्हंय हुंवार येताली तेन्ना काका मिशेल तिका खांद्यार (एक सिआंकेलिया) व्हरून नोवारा हांगाच्या फार्मसींत खरेदी केली. घरांत थांबून ताणें म्हणलें "आंटोनिया, तिका शाल दिव, थंड आसा". बिचारी काकी, ती मिशेलाची मोगी अशें तिका समजलें काय कितें तें म्हाका खबर ना.

हांव आतां पांच वर्सांचो, गांवगिन्या वाठारांत एकसुरो, कोणा कडेन उलयनासतना हांव रानवटी जनावर सारको जाल्लो. सगळ्यांची लज दिसताली. आमी नोवाराक गेल्ले तेन्ना

लोकांक भियेतालो म्हणून हांव लिपून रावलो. शेजाऱ्यांक हें रुपांतर कळ्ळें आनी म्हणून काकांक म्हाका बालवाडींत धाडपाचो सल्लो दिलो. नशीबान काकांक खात्री जाली. देखून एक दीस सकाळीं मावशीन म्हज्या काका मिशेलाक म्हाका बिस्कुट विकतें घेवन म्हज्या बापायच्या आजीन दिल्ल्या धव्या तणाच्या टोपल्यांत घालपाक धाडलो. बिस्कुटा वांगडा ताणें ताजें तांतूं दवरलें. गांवच्या मठा लागसार आशिल्ल्या नर्सरींत तो म्हाका वांगडा गेलो. भिक्षुणीन म्हाका येवकार दिवपाक दार उगडलें तेन्ना हांव किर् किर् करपाक लागलो. भंयान हांवें टोपली जमनीर उडयली, तांतयाक कुसकुसली आनी सगळ्या जमनीर घाण सोडली. मावशीन म्हाका खर ठोकून ख्यास्त दिली आनी म्हाका परत घरा व्हेलो. देखून म्हजो बालवाडीचो पयलो दीसय म्हजो निमाणो दीस जालो.

अशें जालें, हांव चार वर्सांचो आसतना सावन, म्हजो काको म्हणटालो: - कॉन्सेटिना, नोवाराक वचून तकली दुखपा खातीर म्हाका कांय कार्मीरी (ट्रॅन्किलायझर) हाड. हांवें खच्चराच्या पट्या वयल्यान फेरेट भशेन धांवून ग्रेको जिल्ह्यांतल्यान वचून केन्ना केन्ना तान भागोवपाक फव्वाऱ्या कडेन थांबलो आनी "डू सुरसिट्टू" फार्मसींत पावलो. तो फार्मसीसट अजापीत जालो आनी थोड्याच वेळान हांव वीज पडपा भशेन नोवाराक वचपाक आनी येवपाक लागलां अशें आपल्या इश्टांक सांगलें. पिरायेच्या पांचव्या वर्सा म्हाका पयसुल्ल्या नात्यांतल्या लोकांनी बार्सिलोनाक व्हेलो. थंय हांवें पयलेच खेपे व्हड आश्चर्यान पळयलें आनी आयकलें... रेडिओ! तशेंच आमी एका दुकानांत वाटाणे रंगाच्या कपड्याचो कुडको घेवपाक गेल्ले. विक्री सहाय्यकान प्रस्तावीत केलो: - तशेंच टोपी आनी धवो स्कार्फ विकत घेवचो. शेवटाक तांकां खात्री जाली आनी दुकानाच्या सहाय्यकान चकचकीत निळें आनी हळदुवें साटनाचे दोन फुकट स्क्रॅप दिले. दुसऱ्या दिसा आमी कापड आवय कडेन व्हरून कांय दिसांनी कपडे तयार केल्ले. आयतारा म्हाका नोवाराच्या मार्कीस आनी बॅरनाच्यो धुवो अशें दिसतालें.

१९४१ इस्वेच्या गिमांत झुजाच्या मधें म्हज्या बापायन सार्डिनियांत आपली नोकरी सोंपयल्या उपरांत आपल्या एका इश्टा वांगडा उत्तरेकडल्या शारांत आपलें भाग्य सोदपाचें आनी मोचीची पोरनी नोकरी परतून सुरू करून जगपाचें थारायलें. आवय बापायक मेळपाक सोदता अशी भावना हवेंत आशिल्ली आनी हाका लागून हांव अस्वस्थ जाल्लो, इतलो की एक

दीस तिच्या खाटी सकयल कुरकुरीत जावन, कपडे काडून तांदळाचे दोन कण, फुडले स्तनाचे स्तनाचे खवळ आशिल्ल्यान मावशीक निरिक्षण केलें म्हाका केन्नाच धुवंक ना. तांणी हिंसकपणान तीं म्हजे कडल्यान काडून घेतलीं. हांवें स्वताक जखमी केल्लें म्हणून रगत पळयल्लें याद जाता. हांवें परतून दीस रात जाय आशिल्लो कॅनव्हास शर्ट घालो, मागीर ड्रेस घालो आनी कोणाक कळ्ळें ना.

वचचे पयलीं आवयन आजोबाच्या घरांतल्यान क्रमवारीन भायर सरपाचो यत्न केलो, कारण तो बिचारो एकटोच उरलो. ताणें विद्युत् दिवे लावपाचो विचार केलो, तो त्या काळांत स्वामींचो अधिकार आशिल्लो. पयलीं "उ लुसु" हें तेलावांगडा वापरताले. काका मिशेल हाका लागून अस्वस्थ जालो: कांय दिसांनी ताणें वळेरेन इलेक्ट्रीशियनाक आपयलो आनी ताकाय आपल्या घरांत लायट घालपाक लायलो, देखून गांवांत वतना म्हाकाय उंच लांकडी सोपणां वयल्यान थोडो उजवाडाचो आनंद घेतलो. जेन्ना म्हाका शौचालयांत (एक लॅट्रिया) वचचें पडटालें, मुळांतूच ताच्या प्रयोगशाळे फाटल्यान तळमजल्यार आशिल्लो सादो बुराक, ताचे कुशीक सदांच ताबूत रांदून दवरताले, जी मामान मागणी केल्यार तयार जावपाक बांदताले.

१ मार्च १९४२ दिसा सकाळीं हळदुव्या बांयो आशिल्ल्या निळ्या रंगाच्या साटनाच्या कपड्यान म्हज्या काका आनी आजो टोरे हांचे वांगडा हांवें म्हज्या आवय आनी तिच्या ल्हान भयणीं वांगडा पियाझा दी सान सेबास्टियानो हांगाच्या टपाल खात्याक, म्हळ्यार होंय,... बस, जी तांकां विग्लियाटोरे रेल्वे स्टेशनाचेर व्हरताली. तिची ४ वर्सां पिरायेची भयण रोजा वयर वचपाची इत्सा नाशिल्ली आनी तिच्या काकान तिका पटवपाक सांगलें: - वयर वचूंक ना जाल्यार तुका दुयेंत पडटलें - (हांव तुका दोन फावटीं गोडटां).

हांव व्हडलो आत्याचो प्रभाव पडून भायर सरलो ना आनी नोवाराच उरलो. रडप बंद करपाक मेळ्ळें ना. आजोबाच्या आंगात सांत्वन सोदलो. तोय एकटोच उरलो आनी त्या दिसा खातीर हांव ताचे वांगडा रावलो ताका सांगात दिवपाक. सुमार वीस दिसांनी आवयचें पयलें पत्र आयलें, तातूंत भोंवडेचें यश सांगिल्लें. बापायक तिका घरांत उदक आनी गॅस स्टोव आशिल्लें एक आरामदायक अपार्टमेंट मेळिल्लें, तिचे खातीर कितें तरी नवें. ही काणी फुडें व्हरतना पावले उपरांतच्या दिसा तिणें एका कॅस कापपी मनशाक घरांत आपयलो, तिका फॅशनेबल कॅस कापपाक. गांवांत चड करून सगळ्यो बायलो लांब कॅस ट्युप घालून

घालतालो. थोड्याच उतरांनी म्हजी आवय जिणेंत पयलेच खेपे खुशाल आनी समाधानी जाली. काणयेच्या शेवटाक ताणें म्हाका आपल्या मावशीक शिफारस केलो. कास्त्रांगियांतल्या म्हज्या दुख्खाची ताणें कल्पना करूंक नाशिल्ली हें निश्चीत.

आमी गेले उपरांतच्या दिसा आण्टोनियान म्हाका परत गांवगिन्या वाठारांत व्हरून आपल्या घोवाक सांगलें, म्हाका बरोवपाचें शिकवपा खातीर पयल्या ग्रेडाचें पुस्तक विकतें घेयात, जाका लागून हांव पयल्या ग्रेडांत वचचे बदला ऑक्टोबरांत दुसरे ग्रेडांत वचूंक शकतलों. गरीब म्हाका: आतां खेळपाक मेळनाशिल्लें, पूण लिलाव आनी नंबर बरोवपाक वेळ घालचो पडलो. केन्ना केन्ना ती शिक्षक शिकोवपी सान बासिलिओसावन परततना कॅस्ट्रॅन्जियांतल्यान वताली. तिचें नांव मारिया, ती तिच्या मावशीक खबर आशिल्ल्या एका कॅष्टनाची धूव. ताणें तिका उदकाचो पेग दिलो. मजगतीं हांवें तिका नोटबुक दाखयली आनी तिणें म्हाका एक लाड केलो. तिणें आपल्या बॅगांतल्यान तांबडी पेन्सिल काडून “well done” अशें बरयलें. स्वताची तोखणाय जाल्ली पळोवन कसलो आनंद, कसलो खोस, जें म्हजे खातीर असामान्य. दर दिसा हांव चड विषाद घेतालो, तांकां म्हाका म्हज्या बापायच्या काका-आजोबां कडेन व्हरपाची विनवणी करतालो, पूण मावशीन म्हणलें, तें गरजेचें न्हय.

म्हाका कशें वागयलें आनी कशें जेवण दिल्लें तें सांगूं येता असो ताका भंय दिसतालो. खरें म्हणल्यार वाडपाक आनी उदरगत करपाक जाय आशिल्ल्या ल्हान चलयेक जेवण पुरो जायनासलें: सकाळीं तांणी म्हाका चीजा वांगडा कठीण भाकरीचो कुडको, दनपारां टोमॅटोचो सॅलड आनी दोन ऑलिव्ह दिलो. सांजवेळार घोव आसतना आण्टोनियान कच्च्या कांद्याचेर आदारिल्ले सुटसुटीत चटणी घालून थोडी पास्ता शिजयली. आनी खावंक ना जाल्यार म्हाका खूब मारपेट जावपाचो धोको आसतालो. वेरायटी खातीर कांय सांजवेळार तो पास्ता आनी कणंगां वा एके तरेचो मोव, मोव पोलेन्टा शिजयतालो. नाताळ, नवें वर्स, कार्निवाल आनी इस्टर ह्या दिसांनीच तांणी कोंबडो वा कांसव मारलो. जानेवारींत तांणी एक दुकर मारलो, तातूंतल्यान तांकां तिखट सलामी आनी लार्ड मेळटालो, पूण तांचो थेंब थेंब सेवन करचो पडटालो नाजाल्यार ते पुराय वर्स पुरो जायनात. आयतारा केन्ना केन्ना काको कांय घाण ट्रायप घेतालो जो आतां लेगीत फकत विचार केल्यार म्हाका तिरस्कार जाता, वा कांय आंतकड्यो अजमोदाबाच्या फांट्याचेर गुठलायल्लीं, स्काॅलप्स, जीं मागीर तळिल्लीं. ते

सगळे सवाय खाण आशिल्ले कारण तांच्या मतान आमी आमच्या आजो-आजी सारके वाया घालपी आसूंक फावना आनी तांणी म्हाका परतून सांगलें: - पळयता, तांकां सदांच सॉसेज आनी स्टॉकफिश भरून पॅन आसतात, ते खातात आनी पितात. त्या लोकां पासून आमी पयस रावंक जाय - तांणी म्हणलें -. हेर नातेदारांनी म्हाका खंडांत आवय आनी बापाय वांगडा येवपाचो आग्रह धरपाक पटयतले असो भंय म्हज्या काकांक दिसतालो. तांणी म्हाका तांचो दुस्वास करपाचो इतलो यत्न केलो की केन्ना केन्ना तांकां मेळटना दोळ्यांचेर हात घालतालो, जाका लागून तांकां दिसचें ना.

सप्टेंबर आयिल्लो आनी म्हाका दुसरे वर्गाची प्रवेश परिक्षा घेवची पडली. मामां म्हाका गांवांत व्हरून व्हेलो, तांणी म्हाका नदर दवरपा खातीर दारवाड्याचो सल्लो घेतलो, दुसरे ग्रेडांत म्हाका आसतलो तो शिक्षक आनी परिक्षा मंडळाचो शिक्षक. म्हजी बडटी सुरक्षीत करपा खातीर तांणी सगळ्यांनी तांतयां भेट म्हणून हाडलीं. त्या लोकां कडेन म्हाका केन्नाच संपर्क जावंक नाशिल्लो, वर्गांत शाईचीं वस्त्रां आशिल्लीं जायतीं दोन बशींचीं लांकडी मेजां आशिल्लीं. म्हजे वांगडा उपायात्मक परिक्षा दिवपी हेर चलयो आशिल्ल्यो. तांणी म्हाका फळ्याचेर जोडणी आनी वजाबाकीचे प्रस्न सोडोवपाक लायले. शाई आनी ब्लॅकबोर्ड दोनूय म्हजे खातीर पुरायपणान नवे आशिल्ले. भंय आनी लजेन पानां भशेन हालोवंक लागलो, ऑपरेशनां कशीं सोडोवचीं तें म्हाका कळनाशिल्लें, कारण आंतोनियनान म्हाका फकत एक ते धा मेरेनचे आंकडे बरोवपाक शिकयल्ले. तांणी मागीर म्हाका एक वाक्य बरोवपाक सांगलें, नोटबुकांत थोडो विचार केलो, पूण खंयच्यान सुरवात करची तें म्हाका कळें ना. एकदां ते गडबड सोंपले म्हणटकच दारवाड्यान म्हाका घरा व्हेलो. कात्यान तिका चांचणी कशी गेली अशें विचारलें आनी दारांतल्या मनशान जाप दिली, ती चड बरी जावंक ना, पूण निमाणो निर्णय शिक्षकांचेर आसा.

अजापाची गजाल म्हळ्यार ताचो निकाल सकारात्मक जालो आनी म्हाका दुसऱ्या वर्गांत प्रवेश मेळ्ळो: शाळेंत वचपाक तयार आशिल्लो, पूण एप्रनाची समस्या निर्माण जाली. काका मिशेल आदल्या दिसा दुकानांत गेल्लो आनी ताणें काळ्या कापडाचो अवशेश घेतिल्लो. आंतोनियनान म्हाका एक दिसांत म्हजी वर्दी तयार केली. फोल्डर खरेदी करपाक चड पयशांची गरज आशिल्ली. म्हज्या काका कडेन पयशे आशिल्ले पूण तांकां बचत करपाचो

ओब्सेस आशिल्लो म्हणून ताणें, कंजूस, आपले परीन यत्न केलो आनी म्हाका जनेलाचो क्लिप आशिल्लो प्लायवुड फोल्डर केलो. तांणी म्हाका पेन लेगीत विकतें घेवंक ना. काकान एक बांदलो, ताचेर एक पातळ लांकडाचो कुडको आनी शेवटाक निब जोडिल्लो. तांकां दोन नोटबुक आनी पेन्सिल बदलूंक मेळूंक नाशिल्ल्यान तांकां विकतें घेवचें पडलें. 1 ऑक्टोबर 1942 दिसा म्हजी मावशी म्हाका शाळेंत वांगडा गेली. पयलीं ती पोडेस्ताक गेली जल्म प्रमाणपत्र मागपाक जी शाळेक जाय आशिल्ली कारण हांव वर्गा भायर आशिल्लो. शिक्षक दयाळपणान भरिल्ली आनी म्हाका उमेदीन येवकार दिलो, पूण हांव तिका भियेतालो, घडये तिच्या उजव्या हाताच्या जाग्यार तिच्या बापायच्या पास्ता कारखान्यांत भुरगेपणांत जाल्ल्या अपघाताक लागून तिच्या उजव्या हाताच्या जाग्यार रबराचें कृत्रीम आंग आशिल्लें. म्हाका फुडल्या वर्ळींत बसपाची सुवात दिली. म्हज्या हाजिरेक लागून म्हाका एक वर्स आदीं पळोवंक नाशिल्ले म्हजे नवे साथीदार आपसांत गुंगताले: - हाका लागून सिक्का-सिक्का कित्याक जाता? - (ही पातळ ल्हान चली कोण?). म्हाका खूब भिरांत आनी लज दिसली, तोंड उगडपाक मेळ्ळें ना आनी शिक्षकान मोगान विचारिल्ल्या प्रस्नांक लेगीत जाप दिवंक ना.

हांव रानटी भुरगो आशिल्लो आनी मुतपाक भायर सरपाक सांगपाचें धाडस नाशिल्लें, आनी एकदां स्वता मुतलो. देखून घरा पावतकच मावशीन म्हाका मार दिलो कारण तिका म्हजो ड्रेस धुवचो पडलो जो तरी दुसऱ्या दिसा वेळार सुकचो ना. दीस गेले आनी दर खेपे परतून तेंच घडटालें. मदल्या दिसा कळिल्ल्या शिक्षकान म्हाका संडासाक धाडलो, पूण केन्ना केन्ना ती विसरली आनी हांव परतून स्वताचेर घेतलो. म्हज्या वर्गांतल्या सहपाठ्यांनी म्हाका दुर्लक्ष करून प्लेगाक त्रास जाल्ल्यावरी म्हाका टाळ्ळें आनी म्हजे कडेन इश्टागत करपाचो यत्न लेगीत केलो ना.

गांवांत मेळ्ळे म्हणून ते एकामेकांक वळखताले, जाल्यार म्हाका गांवगिन्या वाठारांतल्या घरांत पावपाक सुमार एक वर चलचो पडटालो आनी देखून तांचे कडेन इश्टागत करपाची संद मेळ्ळी ना. काका फकत आयतारा शारांत येताले इश्टांक मेळपाक आनी सोऱ्याच्या बाटले मुखार तांचे वांगडा कांय सुखी वरां सारपाक. पूण चडशे फावट आत्या आपल्या घोवाक वर्क ऑर्डर मेळोवपा खातीर घरांत रावताली. स वर्सां पिरायेचेर हांव लांब चडपी

खच्चराच्या मार्गाचेर चलतालो. अर्द्या वाटेर हांवें थांबलो, पानां भोंवतणीं वायलेटांची एक गुच्छ काडून शिक्षकाक अर्पण करपाक.

थकून शाळेंत पावलो. मध्यान्ह उपरांत हांवें केन्नाच जिवो जीव मेळनासतना सिकाडांचो कर्णकुळायेचो किर् किर् आनी खर सुर्याचो सांगात घेवन गांवगिन्या वाठारांत परतलो.

त्या होवेलांत बंद पडलो आनी मावशी म्हजे कडेन चडांत चड कडक जावपाक लागली आनी त्या उण्या निश्चल वातावरणांत स्वता कडेन फॅन्टासी करपाक एकटोच उरलो. काको एकदां काम सोंपतकच चड करून ढाबे कडेन थांबतालो आनी रातच्या वेळार घरा परततालो, सदांच पिसो. केन्ना केन्ना सदचे परस चड पिशें जावन तो वाट चुकतालो आनी घरा परतनाशिल्लो. ताची मावशी आनी कांय शेजारी मध्यान राती कंदीलांच्या उजवाडान व्हाळाच्या देगेर ताका सोदपाक गेले. तो जमनीर कोसळिल्लो मेळ्ळो तेन्ना तांणी ताका घरा वचपाक पटयलो.

मजगतीं शाळेंत म्हाका कांयच बरें करपाक मेळ्ळें ना. पयल्या तिमाहीच्या निमाणे कडेन शिक्षकान रिपोर्ट कार्डां वांटलीं, मागीर फॅसिस्ट चित्रां आनी दुर्दैवान सगळ्या अपुर्ण विशयांनी: म्हजें रिपोर्ट कार्ड वर्गांतलें सगळ्यांत गरीब आशिल्लें. माकीक प्रोत्साहन दिवपाक हांवें तिका सांगलें की हेर रिपोर्ट कार्डाय म्हजे सारकीं आनी मावशीन जवळजवळ आमिष घेतली. देखून दिसान दीस म्हाका स्वताच्या हातान धैर्य मेळ्ळें आनी वर्गांत कांय वर्गांतल्या इश्टां कडेन इश्टागत करपाचो यत्न केलो. म्हाका तांचे कडेन वचपाचें आशिल्लें, पूण तांणी म्हाका तांच्या संवादांतल्यान वगळ्ळो, घडये तांच्या दोळ्यां मुखार हांव एक गरीब देशांतली चली म्हणून.

अध्याय तीन - रेंवाचेर खेळ

कास्त्रांजियांत एकांतांत रावपी वर्साचो काळ केन्नाच गेलो ना कारण दीसभर सुकण्यांची किर् किर् आयकूंक मेळटाली आनी गिमाच्या दिसांनी दर्यांतल्यान सिरोको भितर सरतालो तेन्ना सिकाडांचो कर्णकुळायेचो किर् किर् आयकूंक मेळटालो. व्हाळाच्या झीगझॅंग मार्गाचेर वचून देगणांत उजो लायलो. गांवगिन्या वाठारांतले जनावरां म्हजे इश्ट आशिल्ले. देखून हांवें म्हजो वेळ फॅन्टासी करपाक घालो. मळबाच्या फाटभूंयेर वा झाडांच्या फांट्यां मदीं म्हाका दिसपी आकृतीं पासून सुरू करून हांवें म्हजो स्वताचो संवसार बांदलो: उलयताले रानवटी जनावरां, हेडसेव्हर रॉकाच्या कांठार हांवें वळीक लायिल्ले शूरवीर आनी मागीर म्हज्या वांगडा जादूचीं शक्तीं हांवें तांकां पडपाक लायलीं, भियेवन नश्ट जाल्ले हांवें पळयलें. मागीर हांवें खडपाचें रुपांतर एका अजगरांत केलें आनी तो अचकीत दोंगरांतल्यान वेगळो जालो आनी उंच उडून गांवगिन्या वाठारांनी भंय पातळायलो. हांवें मेघांचें रुपांतर केलें, तीं उडपी बोटीं जालीं आनी पयसुल्ल्या दर्या पलतडीं वचपाचो विचार करून मळबांत भोंवलो, जंय म्हजी आवय आनी भयणी म्हजी वाट पळयत आशिल्लीं. व्हाळाच्या उदकांतल्यान भायर सरून सुजलेले केकडे व्हाळांत फुडें वतना वनस्पत उखलून उडोवपाक लेगीत व्हड व्हड जनावरांत रुपांतरीत जातात.

केन्ना केन्ना आल्या आंतोनियाचें अप्रिय तोंड याद जातालें. तिणें म्हाका मोग केलो ना, तिणें म्हाका मोग केलो ना आनी हांव तिचो दुस्वास करतालो: म्हज्या आवयन म्हाका आपल्या

भयणीक सोंपयिल्लो पूण एक दीस ती येवन म्हाका हाडटली अशेंय उतर दिल्लें: हाकाच लागून हांव खूबदां झाडां चडटालो, बापाय वांगडा धव्या घोड्याचे फाटीर पावता तें पळोवपाची आस्त बाळगून क्षितीज स्कॅन केलें. लागसारच्या सान बासिलिओ आनी व्हॅलॅन्काझा ह्या गांवांनी दादले सगळे भायर सरले. उरलेले फकत बायलो, भुरगीं आनी थोडे जाण्टे. जिवीत कठीणपणान स्पर्श करपी ते ओगी गांव आशिल्ले. काळ थांबलो आनी सगळें बदलतलें, एक दीस झुज सोंपतकच संस्कृतायेन त्या शिंपडिल्ल्या, मेल्ल्या आनी थरथरपी घरांच्या झुंडांत जैतिवंत प्रवेश मेळटलो अशें लोकांक दिसतालें. म्हाका इश्ट आसले, हांव एकलोच आनी सोडून गेल्लो ना हें जाणून घेवंक, राखण मेळूंक शकता, ह्या वा त्या मनशाच्या घरांत आलाशिरो घेवंक मेळटा हें कळपाक आवडटलें. हांव कुटुंबा बगर आसां, म्हजे आवय-बापूय पयस दर्याच्या उरफाट्या देगेर, त्या अशेंत निळ्या रंगाच्या पलीकडेन, म्हजे आनी तांचे मदीं एक उंच आनी अप्रवेश दोंगर सारको आसा अशें म्हणपाचो अधिकार लेगीत म्हाका नाशिल्लो. ताचे बदला म्हाका वायट वागणूक दिवपी मावशी वांगडा रावपाक लायलें. हांवें विचार केलो आनी ती दिसताली तेन्ना तिणें त्या खरखरीत आनी क्रूर आवाजान म्हाका चिडयलो. बोवाळ करपाक, किर् किर् करपाक, अपमान करपाक आनी गाळी घालपाक केल्लो आवाज.

ताच्या आवाजाक जनावरांक लेगीत भंय दिसतालो. फकत घोवा वांगडाच तिणें आपली शिखा सकयल देंवयली आनी तिच्या आवाजाचो आवाज पुरायपणान बदलून मेंढराच्या कुरकुरांत रुपांतर जालो. ल्हान चली आपल्या भोंवतणीं कितें घडटा तें समजून घेवपाक सक्षम ना अशें म्हज्या मावशीक दिसलें. सगळें समजलेंच न्हय, पूण, ताचे परस चड, हांव ओगी वा निष्क्रिय रावलो ना. तें सतत झूज आशिल्लें. एक अशेंत आनी थकबाकीचें संघर्श. केन्ना केन्ना फुडाराचो विचार करतालो: ती जाण्टी आनी असहाय्य, हांव तरणाटो आनी बळिश्ट, पूण सगळें आसून लेगीत हांव तिचे कडेन वायट वागणूक दिवंक नाशिल्लो, तो म्हज्या स्वभावाचो भाग नाशिल्लो.

केन्ना केन्ना न्हंय लागीं पावतालो जंय कपडे धुवपाक, धुवपाचें काम करपाक वचपी लोक मेळटाले, म्हळ्यार चादर आनी कंबला धुवन पयलीं सगळें भस्मांत भिजोवन दवरताले. वा जेन्ना कातरपाच्या काळा उपरांत मेंढरांचो लोकर धुवपाक येताले आनी ती धवी करपाखातीर

सुर्याक सुकयली आनी मागीर खाटींच्यो गादयो भरपाक वापरताले. देगेर फातरांच्या मदीं उरिल्ले चकचकीत एकठांय करपाक गेलो आनी तातूंतल्यान म्हजी चीर गुड्डी न्हेसली. कितें करचें तें कळनासतना व्हाळाचे देगेर आशिल्ले फातर हांवें क्रेफिश सोदपाक उखलपाक सुरवात केली, तांकां तकले वयल्यान बोटां घालून कुशळटायें हुक केलो, तांचे पंजे बोटां चिमटी मारचे न्हय म्हणून. हांवें तीं घरा व्हरून सांजवेळार मावशीन उजो पेटयलो तेन्ना हांवें तीं भाजून खाल्लीं: म्हजे खातीर तें एक खाशेलें जेवण आशिल्लें. केन्ना केन्ना केकड्या बदला फातर उखलता म्हणसर ल्हान भियेल्ल्या बेब्यांनी उब्या उडी मारून वयर गोळीबार केलो आनी म्हाका भियेवन उडी मारपाक लायताली. ते म्हजे खेळगडे अशें म्हाका दिसतालें आनी केन्ना केन्ना तांकां रातभर काळखांत एकटे सोडून पयस वचचें पडलें हाचोय पश्चाताप जातालो. सांजवेळार घरा परतचें पडलें तेन्ना देगणांत निर्माण जाल्ल्या प्रतिध्वनीचो फायदो घेवन हांवें काका मिशेलाक मोट्यान आवाज केलो. केन्ना केन्ना गिमाच्या दिसांनी जेन्ना देगणांतल्यान आनीक वयर आशिल्ल्या घरांत रावपी स्कारडिनो कुटुंब आसतालें तेन्ना हांव तांकां भेट दिवपाक वतालो. भावांतली सगळ्यांत धाकटी आशिल्ल्या मिम्मा वांगडा खेळ्ळो.

गूफी गुड्ड्यां खातीर खुर्ची आनी मेज बांदतालो. कांय वरां कंपनींत रावप कितलें बरें आशिल्लें. सकाळीं दुद घेवपाक न्हंयचे दुसरे वटेन गेल्ले तेन्ना तांणी म्हाका फोन केलो. तांकां भरपाची बाल्दी आशिल्ली, "कॉन्सेटीना" ताणें ती दुदाक धरता तें पळोवन समाधान मानली. गायांचे धनी मिक्का अ कॅपेलियान म्हाका दया करून अर्द गिलास दिलो. म्हज्या आत्याच्या घरा आमी वर्साक दोन फावटीं दूद पळयताले: बिस्कुटां तयार करताना आनी इस्टराच्या दिसा रंगीत रिंग तांतयान पारवे तयार करताना. दूद उकळ्ळें म्हणटकच ताचो निमाणो दरेक बिट हांवें स्किम केलो. गांवगिऱ्या घराच्या कुडींत काकाची खाट आशिल्ली, ताका खाट म्हणूं येता जाल्यार, तणाच्या गादये वांगडा दोन लोखणाच्या ट्रेस्टलांचेर फळयो दवरल्यो, कारण तांणी घोड्याच्या केंसांचो खाट नोवारांत सोडलो. म्हाका तणाच्या गादयेचेर न्हिदूंक जाय आशिल्लें, ताचेर फकत पोरणी लश्करी कंबला, ग्रीस आनी फाटींफुडें जाल्लें. दिसांतल्यान लेगीत पॅन्टी नासतना घाल्लो कॅनव्हास शर्ट घेवन न्हिदेंत गेलो. दर राती म्हाका भोगताली ती थंडी वर्णन करप शक्य ना. पावस पडटा तेन्ना छप्परा वयल्यान भितर सरपी उदक एकठांय करपा खातीर आयदनां दवरच्यो पडटाल्यो. रातच्या वेळार मुतपाची गरज आसल्यार

घरांतल्यान भायर सरून पावला लागसार करचें पडटालें. जर म्हाका कळ्ळें ना जाल्यार, हांव सपनां कित्याक पळयता, आनी तें तणाच्या गादयेर करतालो जाल्यार सकाळीं हांवूय खूब मार घेतालो. आण्टोनिया आण्टोय दिसांतल्यान वापरिल्लोच शर्ट घालून न्हिदेंत गेलो, जाल्यार काका मिशेल आवयन केल्ले भशेन घुंवळ येवन रावताली.

न्हिदेचो सुवाळो सदच्या विधी प्रमाण जातालो: पयलीं हांव न्हिदेंत गेलो, मागीर कात्याची पाळी आयली, मागीर काकान पॅट आनी पट्टेदार कॅनव्हास आंतराळ काडले. दिसांतल्यान घाल्लो मात्सो सुटसुटीत शर्ट घेवन तो खाटी कडेन गेलो आनी वण्टीक तेंकून मेजाचेर दवरिल्लो तेल दिवो बंद केलो. हांवें, जो दुश्ट आशिल्लो, पळयना अशें नाटक केलें आनी तरी पळयलें: तो ज्वाला निवळोवपाक वांकलो तेन्ना ताचो सिल्हूट वण्टीचेर प्रक्षेपित जाल्लो, चीनी सावळे भशेन, डिंग-डॉन लंगडी दिसलो. – आरे, कितलें बरें! – ताणें म्हणलें, कारण ताणें पियेल्लो सगळो सोरो ताका इतलो गरम करतालो. तांच्या खाटी कुशीक दोन टोपयो म्हळ्यार दोन व्हड वेताच्यो टोपल्यो जंय ते सुकयल्लीं अंजीर दवरताले. तांणी घाण आनी ग्रीस चीरांनी व्यापून दवरले आनी उपरांतच्या चीराचेर काकाचे निवळ आंतराळ वस्त्र आशिल्ले. म्हज्या खाटी लागसारच्या एका पेटींत तांणी भाकरी आनी गिमाच्या दिसांनी शाळेंत वतना तकलेक गुठलायल्लो स्कार्फ, म्हजे भितरले कपडे आनी मावशीचे कपडे दवरले. नोवारांत मिसाक वतना आयताराच हांवें तीं वापरलीं. काकांनी म्हणलें, गांवगिन्या वाठारांत घालूंक फावना, कारण आमी त्यो निरुपयोगीपणान घालतले.

जानेवारींत तांणी दुकराक मारलो. तांणी कांय सॉसेज तयार करून लार्डाक मीठ घालें. उकडिल्ले पांय लार्डांत बुडयल्ल्या टेराकोटाच्या आयदनांत सांबाळटाले. चड करून मे म्हयन्यांत ताज्या रूंद कणंगां वांगडा खाताले कारण परंपरेन तीं पयलीं खावंक मेळनाशिल्लीं. एक पावटीं एप्रील म्हळ्ळें, हांवें म्हज्या आत्याक हे विशीं विचारलें कारण म्हाका खूब उपाशी आशिल्ली आनी म्हाका भाकरी वांगडा कितें खावचें तें कळनाशिल्लें. माजी हांव पिशें जालां अशें किर् किर् करपाक लागली. एक दीस शाळेंतल्यान परततना ओफेलियाक तिचे भयणी वांगडा खच्चराच्या माळयेर मेळ्ळी. तांची आवय सोडून फ्रांसांतल्यान बापाय वांगडा परतून आयिल्ली.

ते म्हजे परस खूब फिकट आशिल्ले, हांवें तांचेर दया करून सांगलें: हांव रावता थंय भितर येयात, ह्या वेळार म्हजी आजी उदक घेवपाक भायर सरता, ओव्हनांत जेवणाची मडकी आसा, घेवची, स्वताक पोसप पूण कर'. t say anything then to anyone.- तांणी म्हाका उपकार मानले आनी उपाशी पडून म्हज्या सल्ल्याक फाटीं सरनासतना पाळो दिलो. मे म्हयन्यांत काकांनी रूंद कणंगां शिजयलीं तेन्ना ते दुकराचे पांय घेवपाक गेले आनी ताचे बदला फकत लार्ड आशिल्लो पात्र मेळ्ळो: सैमीक रितीन हांवच अशें समजून जायते दीस म्हाका फारीक करपाक म्हाका राग आयलो. त्या वेळार म्हाका खूब अभिमान दिसलो कारण पयलेच खेपे तांच्या लोभा आड व्हडलें झूज जिखल्या अशी सुखद भावना जाली. नितळसाण नाशिल्ल्यान घरभर पिसो अव्यवस्थितपणान राज्य करताले. रातच्या वेळार तांणी म्हजी मान चोळ्ळी आनी माजी दर दिसा सांजवेळार म्हाका ऑलिव्ह तेलान ग्रीस करताली, जाका लागून पिसो म्हजें रगत सोंसचें न्हय. सकाळीं म्हजी मान रंगयल्ली दिसताली. मावशी भशेन म्हाकाय तकली धुवपाची सवय जावंक नाशिल्ल्यान उंदीर आशिल्ले. दुसरे वटेन माजी केंस घुंवडावन उदक आनी साकर घालून स्टायल दवरपा खातीर ग्रीस करताली.

दुसरे वटेन म्हजे वर्गांतले वांगडी सदांच निवळ आशिल्ले. तातूंतलो गरीब लेगीत म्हजे इतलो घाण नाशिल्लो. शिक्षकानय म्हाका सगळ्यां पासून पयस करून निमाण्या मेजा मेरेन धुकलून कुशीक काडपाच्या वावरांत योगदान दिलें. म्हजी कूड वर्णन करपा सारकी घाण आशिल्ली. वर्साक एक फावट, शारांतल्या सगळ्यांत म्हत्वाच्या फेरागोस्टो उत्सवाच्या निमतान तांणी म्हाका न्हंयांत धुवन व्हरताले. एकदां आवयचो विचार करताना हांव सुमार सात वर्सांचो आशिल्लो, हांव ब्राझीराच्या उकळपी भस्मांत पडलो. हांवें म्हजो उजवो हात जळयलो आनी मावशी म्हाका दोतोरा कडेन व्हरूंक ना, पूण दर दिसा जडीबूटींनी उपचार करताली. म्हाका दोन पारव्याच्या तांतयां सारके दोन फुगडे आशिल्ले, हांवें वेदनेन किर्किर् केलें पूण ती केन्नाच हालली ना. मुयो म्हाका कुसकुसतात अशें दिसतालें.

एक दोन म्हयन्यां उपरांत चमत्कारीक रितीन बरो जालो आनी ताचीं लक्षणां अजूनय म्हाका आसात. शाळेच्या वेळार एक आयतारा बाल्कनींत आसतना सकयल येवपी एका ल्हान चलयेन म्हाका विचारलें, मिस विन्सेंझिनाच्या कॅटेकिझम धड्याक तिचे वांगडा वचपाचें आसा काय कितें. कितें तें म्हाका कळ्ळें ना कारण मावशी म्हाका फकत म्हत्वाच्या सुटयेच्या

दिसांनी मिसाक व्हरताली, इगर्जेत वचप म्हणल्यार कितें तें म्हाका समजलें ना. आमच्या घराच्या समोर फादर बुएमी हो एक पाद्री रावतालो, पूण ताका खूब उणे फावटीं मेळ्ळो आनी ताचे कडेन नाका म्हणून पळयलो. मावशीन म्हाका ad nauseam परतून सांगलें: "तुमी ताचे कडेन उलयल्यार तो पाद्री तुजी जीब कापून उडयतलो." पूण हांवें मागलें आनी अचकीत कॅटेकिझमाचे धडे घेवपाची परवानगी मेळयली. त्या वातावरणांत म्हाका रोखडेंच सुशेग मेळ्ळो. तरणाट्या बायलेन म्हाका एक पुस्तिका आनी एक दिसाळें दिलें. जेजू विशीं आयकून म्हाका अथांग खोस जाली. एक दीस ताणें म्हाका सांगलें की तो म्हाका म्हज्या पयल्या कोमुनिदादी खातीर तयार करतलो. घरांत उलयलो आनी तांणी सांगलें हांव अजून ल्हान आसां. हांवें फट उलयतना जाप दिली, गटांतल्या सगळ्या चलयांनी तें केल्लें आसतलें. प्रत्यक्षांत तीं पयलींच पुष्टी जाल्लीं, तरीपूण ती तरणाटी आनी हांव एकमत जावन सान निकोलाच्या पाद्री कडेन तारीख थारायली: कॉर्पस क्रिस्तीचो दीस.

धव्या भेसाची समस्या निर्माण जाली, पूण भिक्षुणी भाड्याक घेतात अशी म्हायती कोणे तरी आल्याक दिली. बऱ्याच काळा थावन वाट पळे ल्लो दीस आयलो: सकाळीं तो म्हाका इगर्जेच्या उपासाक सांगात दिलो. हेर चलयो थंय आसात अशें तिका दिसलें कारण तिणें केन्नाच कॅटेकिझम लेडी कडेन संपर्क करपाचो फुडाकार घेतिल्लो ना. हांव एकटोच आसां हें कळटकच तिणें म्हाका अपमान केलो: "फटींग, अशिक्षीत." म्हजो शिक्षकूय त्या दिसा सकाळीं हेर लोकां वांगडा मिसाक आशिल्लो. हाजीर आशिल्ल्या कांय बायलांन तिका शांत केली. पाद्री थंय पावलो आनी म्हाका हात धरून कबुली खातीर सक्रिस्तींत व्हेलो. ताणें म्हाका पयली केन्नाच आयकूं नाशिल्लीं सोबीत उतरां सांगलीं. म्हाका स्वर्गाक उडून वचपाचें दिसलें आनी हांवें मनांत म्हणलें: "पाद्री जीब कापतात हें खरें न्हय, उरफाटें तांकां ल्हान चलयेचें दुख्ख कशें समजूंक कळटा." शक्य जाल्यार ताका मिठी मारून खोशीन चुंबन घेवपाचें.

ताणें म्हाका तपस्वी म्हणून पांच हेल मेरी म्हणपाक लायले आनी हांव परतून म्हज्या जाग्यार बसलो. इतलो वेळ थंय रावून हांवें पाद्रीक कितें सांगलां तें मावसान रोखडेंच विचारलें, आनी हांवें म्हणलें: - कबुली गुपीत आसा अशें तरणाट्या बायलेन म्हाका शिकयलें -. - हय, पूण पयलेच फावटीं सांगचें पडटलें - हार्पीन आग्रह केलो. केन्नाच ना. मिस, कोमुनिदाद आनी

भायर सरतना तांणी म्हाका काकाच्या हाताक चुंबन घेवन म्हणपाक लायलो: "कृपा करून म्हाका आशीर्वाद दिवचो". आजोबा कडल्यान सुरवात केली, सदांच एकूच वाक्यांश, मागीर सगळ्या नात्यांतल्या लोकां कडेन भोंवतालो. आण्टी गायताना म्हाका एक पुस्तिका दिली. उपाशी आशिल्ली, पूण कोणेंच म्हाका जेवण दिवंक नाशिल्लें. चड करून एकदां सुवाळो सोंपलो म्हणटकच बिस्कुटां वांगडा ग्रेनिटा घेवपाक बारांत वचपाची चाल आशिल्ली, पूण वाचवपाचो उन्माद तांकां मात केलो: दनपारां आमी पास्ताची थाळी खाल्ली आनी दनपारां आमी फोटोग्राफरा कडेन गेल्ले कारण नात्यांतल्या लोकांनी मम्माचो फोटो धाडपाची सुचोवणी केली.

दुसरो वर्ग सोंपलो आनी सामके उणे गूण मेळोवन पास जाल्लो. त्या वर्सा आमकां पुराय उमास गांवगिन्या वाठारांत रावचें पडलें. हांवें हरकत घेतली: - आयतारा तरी म्हाका मिसाक वचून एकटो आशिल्ल्या आजोबाक भेट दिवची पडटा -. तो एक बरोच बरो मनीस आशिल्लो, दम्याचो त्रास जाल्लो. शेजारी, नातेदार आनी सासऱ्याचेर सदांच राग येवपी घोवान तिका कंडीशन केल्ल्यान चलयेन ताचे कडेन दुर्लक्ष केलें, कांय प्रमाणांत दुर्लक्षाक लागून.

कपडे धुवपाक व्हरून मिशेलो कडल्यान गुप्तपणान आल्या कडेन व्हेलो नाजाल्यार त्रास जातलो. ताका आपल्या बापायचो मोग लेगीत दिसलो ना: एक दीस ताची एक अर्द भयण

ताका मेलो अशें सांगपाक कॅस्ट्रॅजियाक आयली. "तुमी वचूंक ना जाल्यार हांव तुज्या गांडांत लात मारतां" ताणें तिका सांगलें.

गांवांत पार्टी आसताना संगीत बँडाच्या वांगड्यांक "पेझो दुरो" ही आइसक्रीम दिताले, जी आइसक्रीम ताच्या खाशेल्या सुसंगतीक लागून अशें म्हणटाले. काका मिशेल, ताका आवडना म्हणून काय ताका उदारपणाच्या असामान्य हावभावाक व्हरून दवरलो म्हणून केन्नाच स्पश्ट जालें ना, म्हाका पास जाल्लो पळोवन ताणें म्हाका फोन केलो: "कॉन्सेटीना, ये आइसक्रीम घेवन". आनी म्हणून हांवें संद घेतली, त्या दुर्मिळ प्रसंगांनी, कितें तरी बरें.

कांय काळापयलीं बासेनोच्या डॉ.कोसेंटिनोन म्हज्या यादींनी वचून गेल्ल्या एका तपशीलाची याद करून दिली. शाराच्या रस्त्यांनी बँड वाजयता आसतना भुरग्यांनी परेडांत वांटो घेवपाचो यत्न केलो. पूण तांची हाजीरी न्याय्य करपा खातीर वांगड्याक "जाणा" करप गरजेचें आशिल्लें. तें सिध्द करपाक ताचो हात जॅकेटाच्या खिशांत आशिल्लो. अशे तरेन हांव म्हज्या काका मिशेलाच्या फाटल्यान गेलो, जाल्यार प्राथमीक शाळेंतल्या शिक्षकाचो पूत आनी बापूय नाशिल्लो जियानी कोसेन्टिनो हाणें गँग लीडराच्या खिशांत हात दवरलो.

झुजाच्या मदीं नोवारांत कांय बॉम्ब पडपाक लागले. सगळे पळून गेले आनी कांय वळखीचे लोक आमचे वांगडा कास्त्रांजियाक आलाशिरो घेतलो. म्हजे खातीर ती पार्टी आशिल्ली कारण हांव कंपनींत आसूं येतालो. केन्ना केन्नाय शॅर्रेप्रेलाची शिट्टी आयकूंक येताली. ऑर्लांडो पेस्ट्री दुकानाच्या मालकाच्या पुताक बॉम्बान फाटीं पडलो अशीय दुख्खाची खबर आयली. चवथे खेपे गुरवार जाल्ली डोमोडोसोलांतली आवय रोझा आनी आंतोनीएटा हांचे वांगडा एकटीच उरली. म्हज्या पापा कडेन परतून सिसिलींत बेर्साग्लीयर जावपाक आपयल्लो. गेले उपरांत कांय म्हयन्यांनी ताका कळ्ळें की ताच्या आवयन एम्मा नांवाची ल्हान चली जल्माक हाडल्या आनी ताका चार भुरग्यां सयत सुट मेळटली अशी अपेक्षा आशिल्ल्यान ताका घरा परतपाची शक्यताय आसा.

दुर्दैवान तो डोमोडोसोलाक पावलो तेन्ना ताका एक कडू अजाप दिसलें: एम्मा १२ दिसांनी जियेवंक सोडून गेल्ली. दोन दिसांनी ताका परतून मुखार वचचें पडलें. कांय म्हयन्यां उपरांत - ८ सप्टेंबर उपरांतचो तो अनिश्चिततायेचो आनी अस्थिरतायेचो काळ - तो लश्करी सेवेंतल्यान सुटपाक येसस्वी जालो आनी झुज सोंपपाची वाट पळोवपाक नोवाराक परतलो आनी आवय वांगडा गेलो. ताणें एक ल्हान पांयतणां तयार करपाचें दुकान उगडलें. दर दिसा हांव ताका पळोवपाक वतालो. लजवपी पूण म्हज्या पिराये प्रमाण चतुर, पापा लग्न जाल्ल्या बायले वांगडा पूण लश्करी घोवा वांगडा न्हिदेचो असो अंतर्ज्ञान म्हाका आशिल्लो. एक दीस पियाझा बेर्तोलामीच्या चडपाच्या रस्त्यार बॉक्स ऑफिसांत भितर सरलो. फुडल्या दुकानांतलो मनीस पापा कडेन गप्पा मारतालो. आवयची फटोवपी बापायचे दोळे गोज करपाक दाखोवन हांवें तर्जनी आनी मदल्या बोटां कडेन धांव घेतली. शेजाऱ्यान म्हाका आडावंक येस मेळयलें, जाल्यार पापा हांसत म्हणलें “Mind your own business”. '४४ वर्सा एक काळ्या केंसांचो भुरगो जल्मलो, ताचे सारको घुंवळीं केंस...

बाडियावेचिया हांगा ताचो बापायचो आजो पोटाचो कॅन्सर जावन दुयेंत पडलो. ताका पळोवपाक वचपाची माजी कडल्यान परवानगी मेळ्ळी. हांव खूबदां कॅस्ट्रॅन्जियासावन सकयल येवन न्हंयचे देगेर स्ट्रेच चलतालो. ताची याद जाता खाटीर, शांती. आजी अजूनय दुकानांत व्यस्त आशिल्ली आनी ताका उणोच वेळ दिवंक शकताली. माशी धांवडावपाक तिणें ताच्या हातांत ऑलिव्ह फांटो घालो, पूण तो वायट जालो आनी ताका आतां तांक नाशिल्ली आनी हांवें तांकां ताचे कडल्यान धांवडायलो. २ नोव्हेंबर १९४४ दिसा पिरायेच्या ६६ व्या वर्सा तो स्वर्गाक उड्डाण करून गेलो. बाबा अजून सिसिलींत आशिल्लो. निमाणे संस्कारांत ताचे मामाय हाजीर आशिल्ले.

केन्ना केन्ना आवयचीं कांय पत्रां येतालीं. '४५ इस्वेंत पापा डोमोडोसोलाक परतलो आनी '४६ इस्वेंत म्हजो भाव जियुसेप जल्मलो.

अध्याय चार - तेल, कोंब्याचीं जाळीं आनी वायट दोळो

संवसारभर झुज चालू आशिल्लें, संपर्क कठीण आशिल्लें आनी आतां आमकां आवयचें आयकूंक मेळनाशिल्लें. नशीबान म्हज्या बापायक बेर्साग्लेरी कोर्पांत सिसिलीक परतून आपयल्लो आनी ताका कांय दीस स्वातंत्र्य मेळ्ळें म्हणटकच तो म्हाका भेट दिवपाक आयलो. झुजाक लागून गांवगिन्या वाठारांनी लोक खूब आशिल्ले. स्थलांतरीत लोक चड करून पंदरा दीस रावताले, पूण मागीर शाराचेर बॉम्बस्फोटाचो धोको निर्माण जालो आनी तांकां वर्सभर गांवगिन्या वाठारांत रावप पसंत जालें.

केन्ना केन्ना त्या लोकां कडेन आलाशिरो घेतालो. चार भुरगीं आशिल्लें एक कुटुंब आशिल्लें, जेवणाची उणाव आसून लेगीत सदांच बरी भावना आशिल्ली. इतले सुकलेले अंजीर आशिल्ले आनी कोणाक दिवंक नाशिल्ल्या काकांचो लोभ हांवें पळयलो: हांवें एक छान मुठी घेवन गुप्तपणान तांकां हाडले. तांणी म्हाका नाशत्याक दिल्ले कांय कणंग हांवें तांचे खातीर सांठोवन दवरले. कठीण भाकरी लेगीत: एक कात जी म्हज्या आत्यान शाळेंत वचचे पयलीं म्हज्या खिशांत घाल्ली ती हांवें त्या भुरग्यां कडेन वांटून घेतली आनी ताचे बदला तांणी म्हाका बरोवपाक कांय कागद दिले, तांणी म्हाका स्विंगाचेर खेळपाक लायले आनी तातूंतल्या एका मनशान खेळणीं, खुर्ची आनी... गुड्ड्यां खातीर खाटीं जीं तिणें म्हाका आनी तिच्या ल्हान भयणीक दिली, जाल्यार तिची व्हडली भयण आमकां चीर गुड्डी तयार करताली.

केन्ना केन्ना अशें जातालें की हांव न्हंयचेर देंवतालो, थंय भोंवतणच्यो बायलो भस्म घालून कपडे धुवपाक वताल्यो आनी दोन व्हडल्या फातरांनी वयर धरून दवरिल्ल्या आयदनांत

उदक तापोवंक लायिल्ल्या उज्याक अजापीतपणान पळयत उबो रावतालो हें. मावशी हीं ऑपरेशनां करताना हांवें केन्नाच पळयलें ना. तो चड करून केन्नाच धुनाशिल्लो वा कोणूच नासतना न्हंयेक वतालो, जाका लागून आपले ग्रीस आनी सामके घाण कपडे उक्ते जावचे नात.

हेर वेळार घरांत विणिल्लें तागडें दोन तीन दीस फातरांचेर पातळावपी बायलांचें हांवें निरिक्षण केलें. धवें जायसर तें भिजोवन खर सुर्याखाला सुकयताले. माजी सदांच घरा फोन करताली पूण आयकूंक ना अशें नाटक करतालो. झुजाच्या काळांत तिची धुवोय ट्युरिनासावन ल्हान चलयेक घेवन परतली. तिचो सौतेलो पूत साल्वातोर हाका मान दिवन तिका राणी सारकी वागणूक दिली. त्या काळांत ते गांवांत उरले आनी ह्या प्रसंगाक आल्यान सुगंधी शाबू, तागडे टॉवेल, डिश ड्रायर, मेजवानी आनी नॅपकिन काडून बरी छाप घाली. ताचे बदला म्हाका नोकर सारको वागयलो, कामां धांवडावपाक आनी फव्वाऱ्यांतल्यान उदक हाडपाक धाडलो, कारण सोयरो धाडप ही एक बेजबाबदार.

नाताळ आयलो आनी उत्तरेकडल्या रिती प्रमाण सकाळीं न्हवऱ्याक बेबी जेजू कडल्यान तिच्या चलयेक एक सोबीत भेट दिली: गुड्ड्या खातीर सोबीत पात्रां आनी तश्टरी. तिचे खातीर हांव खुशाल आशिल्लो, पूण त्याच वेळार तीं गजाली म्हाका केन्नाच जावंक नाशिल्ल्यान रागान फुटतालो. हांव दुबळो जावपाक लागलो. द्राक्षां आशिल्लीं पूण तीं खावपाक वायट: सोऱ्या खातीर तांकां दाबचें पडलें. शेजाऱ्यां कडल्यान चोरून व्हेल्लोच खावंक मेळटालो. हेझलनट एकठांय करताले पूण विकपाखातीर. रानांतल्या खरखरीत सारके गुप्तपणान कांय खाल्ले. मामा फकत नाताळ आनी इस्टराच्या दिसा बिस्कुटां तयार करपाक दूद विकतें घेताले आनी हांव तें उकळटा आसतना चमच्यान स्किम करतालो. माजी म्हाका तळिल्लीं तांतयां क्वचितच तयार करताली. हांवें जायते फावटीं आशेल्लें की ती म्हजे खातीर तळटली: - तें पयस दवरूंया म्हणजे जेन्ना आमकां थोडें मेळ्ळां आनी तांतयां घालपाचें काम वता तेन्ना (तो मेसिनाचो एक तरणाटो आशिल्लो जो गांवगिऱ्या वाठारांनी भोंवून तांतयां एकठांय करून ताजीं अशें पास करतालो) आमी त्यो विकून पयशे मेळोवंक शकतात -. ताणें दोन म्हयने तांतयां एकठांय करून उपरांत तीं विकली.

तांतयां विकतीं घेतिल्ल्या मेसिनाच्या लोकांच्या हातांत एक पिलांक आसूं येता. अंजीरांचो घूंट घेवचो पडटालो, थोडेच खावंक मेळटाले, हेरांक सुर्याक सुकपाक सोडून विकपाक वा गिमाखातीर सांबाळपाक दवरताले. ऑक्टोबर म्हयन्यांत सांजवेळार सोबीत चेस्टनट तयार करताले. सोलून काडिल्ले उरले जाल्यार काको ल्हान कुडींतल्या मेजाचेर (प्लेटांत न्हय तर दिव्या वयल्यान टपकपी तेलान ग्रीस केल्ल्या चटयेचेर) आनी सकाळीं, तो उठता तेन्ना सोडटालो चार कामाक वचपाक, तो म्हाका जागो करून म्हाका चेस्टनट हातांत दितालो आनी म्हाका म्हणटालो: "तुमी नाशतो केला". हांवें तीं पाळ्ळीं आनी उपाशीं खाल्लीं, पूण तीं तेलाची रुच आशिल्लीं आनी पोटांत दुखप अपरिहार्य. काकान डींग मारली: - म्हाका म्हज्या भयणीचो मोग आसा, रातच्या वेळार लेगीत तिका चेस्टनट तयार करतां -. प्रत्यक्षांत मामाच्या दोळ्यांत दुस्वास आशिल्लो. केन्ना केन्ना तो राग येता तेन्ना ते हळडुवे, उज्याचे तांबडे आसतात: ल्हान आसले तरी ते दोळे ताच्या तोंडार घुरी घालताले. अरुंद बुराकाभशेन ल्हान आनी खोल आसून तातूंतल्यान दुस्वास ओततालो. मजगतीं पेचिश आनी किड्यांचो जैत जालें. केन्ना केन्ना माजी म्हाका एक चमचो तेल दिताली. हाका लागून किडे पयस दवरतात, तिणें स्वताक पटवपाक गुंगयली... मागीर तिणें "प्रिचेन्टू" पासून सुरवात केली: - *Mazzai un vermu gruossu quennu ia pagana, ùa u mazzu chi sugnu all Christian. वा सोमारा आयकता, वा मंगळारा आयकता, वा बिरेस्तारा आयकता, वा आयतारा आयकता, वा विनार्दीक आयकता, वा साबुतूक आयकता, matteia du jurnu of Easter u viermu sturddudu a tierra casca.* -

(हांवें मूर्तिपूजक आसताना एक चरबी किडो मारलो आनी आतां ताका क्रिस्तांव म्हणून मारतां. पवित्र सोमारा, पवित्र मंगळारा, पवित्र बुधवार, पवित्र आयतारा, गुड फ्रायडे, पवित्र शेनवार, इस्टराच्या दिसा सकाळीं स्तब्ध किडो जमनीर पडटा).

हांव कसो जियेलो तें कळना.

हांगा आमी एक कंस उगडटात.

जायतीं वर्सा गेलीं आनी पोटांत दुखतालें. कुडीच्या आकाराच्या मशीनांनी एक्स-रे करपाक गेल्लो. तांणी म्हाका थोडो धवो पॅप दिलो, व्रण आसात काय ना तें पळोवपाक. दुर्दैवान कांयच दिसूंक शकलें ना. रेडियोलॉजिस्तान जठराचो दाह अशें सांगून म्हाका दुखप कमी करपाक कांय उपशामक वखदां दिली. एक चमचो उदक पोटांत घेवंक मेळना अशा सुवातेर पावलो. हांव सुमार पन्नास वर्सांचो आशिल्लो. पियासेन्झा हांगाच्या आर्माडाचो इश्ट पावलो हाणें म्हाका तज्ञ दोतोर कडेन व्हरपाचो प्रस्ताव मांडलो. तशेंच तो डॉ.माझेओ हाचे कडेन आयलो. जठराची यंत्रणा गळ्याभायर भितर सरूंक शकली ना. "ह्या बायलेक कशी वाचवची तें म्हाका कळना" दोतोरान म्हणलें, "पायलरस बंद आसा." गॅस्ट्रोस्कोपी करपी सगळे लोक स्वताच्या पांयांचेर कुडींतल्यान भायर सरले. म्हाका आयव्ही आशिल्ल्या स्ट्रेचराचेर. दोतोरान म्हाका दोन म्हयने खर वखद दिलो. परत येतकच वाद्य अजूनय पास जालें ना. तीन म्हयने आनीक एक आनीक बळिश्ट वखद.

पयले भेटी उपरांत पांच म्हयन्यांनी हें वाद्य पायलोरसांतल्यान फुटपाक लागलें. "अजाप!" म्हणालो डॉ.माझेओ. एकदां नळी काडली म्हणटकच ताणें म्हाका जायते प्रस्न विचारले, ती जन्मजात काय कारणीभूत आसा हें समजून घेवपाक. हांव रडपाक लागलो: "कदाचित झीझीन म्हाका केन्ना केन्ना किड्या खातीर दिल्लें तेल आसतलें." दोतोरान केंसांत हात घाले: "तेल? आनी तूं अजून जिवो आसा!". उपचार चालू दवरून हांवें केन्ना केन्नाय गॅस्ट्रोस्कोपी परतून केली.

म्हजो जीव वाटावपी दोतोर माझेओक लागून आतां वर्सां उपरांत फकत कांय कंटेनमेंट वखदां घेवन जेवणाची मजा घेवंक मेळटा.

बाल्कनींतल्यान कोणे तरी तिका आपयलो तेन्ना तिच्या आल्यान तिची तकली घुंवडायत दवरली. उपरांत तांणी तिका रिकाम्या पोटान फेरोक्वीनचो ल्हानसो पेलो घेवपाचो सल्लो दिलो. तिणें आपल्या घोवाक तें विकतें घेवपाक पटयलो आनी सकाळीं तिणें म्हाकाय एक गिलास दिलो.

तेभायर त्या घरांत अंधश्रध्दाय राज्य करताले. ताच्या काकाक ताणें पियेल्ल्या सोऱ्याक लागून सदांच तकली दुखताली, पूण ताच्या मतान कारण कोणाचो तरी वायट दोळो आशिल्लो. बायलेक ताका पयस करचो पडलो: तिणें थोडें उदक आशिल्ली थाळी घेतली, थोडें मीठ आनी तेलाचो थेंब ओतलो आनी मागीर तकली दुखपा खातीर प्रिचेन्टू पासून सुरवात केली: - ओग्लिउ बिरिडिट्टू, ओग्लिउ संतिसिमु, ह्या घरांत येवन हें धांवडा morocchiu, ogliu biriditto, भायर सरून ह्या मम्मुक्काक धांवडावन घाल... (धन्य तेल, सगळ्यांत पवित्र तेल, ह्या घरांत भितर सरून हो वायट दोळो, धन्य तेल धांवडा, बळिश्ट जावन ह्या सैतानाक धांवडा...).

धन्य तेलाचे हो दाग, जसो जसो विस्तारता तसो तसो, तांच्या समजुती प्रमाण, वायट दोळो पयस करता. थोड्याच वेळान कुडीच्या चार कोनशांनी उदक शिंपडलें आनी ताची तकली दुखप गेली.

जखम बरे करपाखातीर कोंब्याचे जाळे तेलांत, आनी मांसाचो ल्हानसो कुडको घालून ब्रोथ तयार करताले. तें भयानक मिश्रण, तांणी म्हणलें, अचूक आशिल्लें! सकाळीं तांणी म्हाका मॅग्रेसिया घालून उदकाचो पेलो दिलो. थोड्या वेळा उपरांत सगळें थरथरून म्हाका स्वताक मुक्त करपाक थंडेंत भायर सरचें पडलें. हांव बरो जालो तेन्ना तांणी म्हाका जादूचीं युक्ती करपी बायले कडेन धाडलो: तिणें म्हाका तकले सावन पांय मेरेन तंतू आनी आडवे हात त्याच यंत्रान मेजले. एक कुडको गळून पडलो जाल्यार त्या वर्सा खातीर मरण टाळटालें.

जरी आपल्याच पद्दतीन काकांचो देवाचेर, संतांचेर, मॅडोनाचेर विस्वास आशिल्लो. दर वर्सा ८ सप्टेंबराक ते पांयान तिंडारीक वताले, शारा थावन सुमार चाळीस किलोमीटर अंतराचेर ब्लॅक मॅडोनाक समर्पित केल्ल्या अभयारण्यांत. आदींच पिरायेच्या पांचव्या वर्सा सावन म्हाका तो तपस्या करचो पडलो.

तिंदारीच्या अभयारण्याच्या यात्रेच्या निमतान, आत्यान चीरांतल्यान कॅपिनी (चप्पल) तयार केल्ल्या आदल्या दिसा. काका वेळार शिकारेक गेलो आनी रांदपाक एक-दोन रानटी कांसव घरा हाडलो. बरी छाप काडपा खातीर आत्यान भरलेले ऑबर्जीनय तयार केल्ले. ताणें

आरशांत पळयलें आनी कपड्यान तोंड निवळ केलें. त्या वेळार "Where is zaza, my beauty" हें गीत प्रचलीत आशिल्लें आनी ताका "zizi" म्हणपाची संवय जाली.

फांतोडेर पावपाक आमी सांजवेळा इकरा वरांचे सुमाराक तिंडारीक भायर सरले. म्हज्या नाजूकपणाक लागून थकून आनी थकून हांवें जायते फावटीं ताजें उदक मागलें, पूण हेर सगळ्या थकल्या लोकां भशेन तांणी तें स्टॉलांतल्यान विकतें घेतलें ना: इगर्जे लागसार आशिल्ल्या एकूच फव्वाऱ्याचेर तांणी रांक लायली, जातूंतल्यान गरम उदक व्हांवतालें जें ताका लागून उश्णताय शांत करपाक आदार जालो ना. परंपरे प्रमाण तांणी चणे, रूंद कणंगां आनी कॅनेलिनी बीं विकतें घेतलें, मागीर मिसाक वचून मादिनुझाची प्रार्थना केली आनी भायर सरतना तांकां तांच्या वांगड्या गांवकारांक आनी म्हज्या बापायच्या नात्यांतल्यांक मेळ्ळे. दनपारां आमी भोंवतणच्या ऑलिव्ह झाडां सकयल जेवपाक गेले. इतलो थकलो ही लज, त्या दिसा खरेंच इश्टां मुखार बरी छाप काडपाक सदांच रुचीक जेवण आसतालें. दुपारच्या जेवणांत ओव्हनांत शिजयल्लो रानटी कांसव, जाची शिकार करपाक काका अनिवार्यपणान एक दोन सांजवेळां, भरून ऑबर्जिन आनी मिरसांग, द्राक्ष आनी घरगुती बिस्कुटांचो आस्पाव जातालो. घरा परतपाक इश्ट येरादारीचें साधन घेतलें: गाडी वा घोड्यान ओडून व्हरपी गाडयो. हांवें पळयलें, पयलींच पांयान परत येवपाचो राजिनामो दिल्लो. फकत काको आसलो जाल्यार म्हाका घोड्याचेर बसपाक परवडटालो, नाजाल्यार वेदना जाताली.

पांचवो अध्याय - घुबड

अजूनय धर्माच्या विशयाचेर म्हजो काको एका भावपणांतलो वांगडी आशिल्ल्यान तांकां पाम आयतारा सान जियोर्जियो इगर्जेंत कबुली दिवपाचें आनी संवाद सादपाचें बंधन आशिल्लें. सकाळीं पांच वरांचेर हो सुवाळो जालो, पाद्री पयलीं एका कॅपेलांतल्या सगळ्या दादल्यांक कबुली दितालो, मागीर बायलां खातीर कबुली दिवपाचे वटेन गेलो.

काळो व्हडलो शाल घाल्ले तिच्या मावशेची पाळी आयली तेन्ना तिणें शक्य तितले व्यापून रावपाक तें वस्त्र ग्रेटा लागीं हाडलें: कॅमोमाइल उस्वास घेवचो पडटलो अशें दिसलें. ताणें कबुली दिली आनी मागीर: - आतां तुजी पाळी - ताणें म्हाका सांगलें. वर्साच्या काळांत कबुली दिवपाची इत्सा आसली तरी म्हाका मेळ्ळी ना. म्हज्या मावसान म्हाका धिटाय दिली: "तुवें प्रभूची फकाणां करुंक फावना, वर्साक एक फावट पुरो, नाजाल्यार तुका दोळ्यांनी लेगीत पातक करुंक जाता म्हणून तुका यजमान घेवंक पात्र ना."

णव वरांचे सुमाराक पवित्र मिस, कोमुनिदाद आनी रोखडेंच घर. सदचे भशेन तुच्छ कारणांक लागून तिचो काको गाळी घालपाक लागलो आनी तिका तंत्रिका खोंकली आयली. अवर्णनीय दृश्य घडले: त्या दिसा कांय कारणांक लागून कोणाक तरी गरज पडली जाल्यार तांकां थूकूंक मेळनाशिल्लें, नाजाल्यार ते प्रभूक तोंडातल्यान उडयताले. दुर्दैवान तें घडलें जाल्यार तो गागराचें झाकण घेवन तातूंत थुकतालो आनी परतून उदक आनी साकर घालून द्रव पियेतालो. पवित्र सप्तकांत भिक्षून केल्ल्या सांजवेळाच्या प्रवचनांक हाजीर रावपाखातीर लोक रातच्या वेळार लेगीत शारांत रावताले. आयतारा कोलंब तयार केल्ले, उदकान उकडून कठीण उकडून दवरिल्लीं तांतयां आनी विखारी रंगीत घटक आशिल्ल्या एनेला वांगडा वेगवेगळ्या आकाराचें बिस्कुटाचें पिठ. गुड फ्रायडे दिसा सकाळीं उपासाच्या दिसा आमी

गंवाच्या अंकुरांनी सजयल्ल्या सगळ्या इगर्जाक भेट दिली, मागीर नातवाचीं तीन पानां (तीव्र वास आशिल्ली वखदी वनस्पत) गिळ्ळीं जीं पुराय वर्स बरेपणाची हमी दिताली.

खुर्सार मारल्ल्या जेजूक दुखापत जावचें न्हय म्हणून दिसांतल्यान काम करचें पडलें ना, शिंवल्यार सुयो डंक मारताली, कुडीक दुखोवपाचो धोको दिसलो आनी अशे तरेचे. त्या दिसा खातीर हांवें कितेंय केलें तरी म्हाका मार पडलो ना, नाजाल्यार जेजू रडटालो. शेनवारा इकरा वरांचेर शांती आनी पुनर्जल्माचें मिस जालें. सगळ्यो भुरगीं पाद्रीचो आशीर्वाद घेवपाक आनी मागीर तो खावपाक पारवे हाडटाले. इस्टर उपरांत मंगळारा आयोजीत केल्ल्या शाळेच्या भोंवडे खातीर म्हाका दोन तांतयां घेवन म्हज्या पारव्याक वाचवचें पडलें म्हणून तें समाधान हांवें केन्नाच काडून घेवंक शकलें ना. शिक्षकाक एक तांतूं अर्पण करचें पडलें. इस्टराच्या दिसा तांणी म्हाका रॉयल पास्तापसून तयार केल्लो ल्हानसो कोंबडो विकत घेतलो, सगळ्यांत ल्हान कोंबडो चड खर्च करचो न्हय म्हणून. काको इतलो कंजूस आशिल्लो की ताणें उज्याचेर तयार जाल्ल्या कढईंतल्यान कालिख घालून पांयतणां चकचकीत केलीं. तो एक काम सोंपता आनी ते पयशे दितात हें म्हज्या आल्याक कळ्ळें जाल्यार तिणें म्हाका सल्लो दिलो: "तुज्या काकाक विचार, ताणें पयशे हाडले काय कितें."

तिका आनी म्हाका ताका दोन ल्हान गुलामां भशेन जवळजवळ आराधना करची पडली, जो मेरेन ताका हालयले आनी तिका धा लिर आनी म्हाका पांच लिर दिले. म्हाका म्हजे पयशे खर्च करपाक मेळ्ळे नात कारण ते नशीब पिगी बँके खातीर आशिल्ले. एकदां माकीक सांगिल्लें की म्हाका लॉटरी खेळपाची आसा. जिखपाची आस्त आशिल्ल्यान तिणें मान्य केलें. माझें फट आशिल्लें. प्रत्यक्षांत म्हाकाय म्हज्या वर्गांतल्या सहपाठ्यां परस ड्रेसिंगांत अपंगत्व दिसतालें: तांकां स्कर्ट आशिल्ले, पूण मावशेक ते आवडनाशिल्ले आनी म्हाका फुल ड्रेस घालपाक लायले. ते सगळे धवे, तपकिरी वा निळे कापसाचे गुडघ्याचे मोजे घालताले, तिणें संत्र्या रंगान तयार केल्ल्या मोजां कडेन म्हाका संतोस करचो पडटालो, हो रंग हेरां परस उणो खर्च करतालो. हांवें तीं गुडघ्या वयर इलास्टीक बँडान आदार दिवन घाल्लीं, पूण सगळ्यांत व्हडली समस्या म्हळ्यार, पांय नासतना तीं पांयाच्या घोंट्या मेरेन पावतात. ताचेर हांवें कफ आशिल्ले ल्हान मोजे घाल्ले. हांव पयलींच फावो त्या प्रमाणांत कुशीक काडिल्लो आनी कपड्या खातीरय म्हाका वेगळो उबो रावचो पडलो. पांच लिरांनी हांवें वर्गांत प्रवेश करचे

पयलीं सकाळीं घालपाची चड सभ्य मोजां घेवपाची येवजण केल्ली. त्या दिसा दुकान बंद आशिल्लें. पयशे घेवन घरा वचूंक शकले नात कारण मात्याक ते मेळटले आसतले. खच्चराच्या माळयेर फातराच्या सकयल लिपोवन दवरपाचो विचार केलो. रातचो पावस पडटालो आनी कागदाचे आशिल्ल्यान ते पुरायपणान विघटन जाले, हें दुसऱ्या दिसा सकाळीं तीं परत मेळोवपाक गेल्ल्यान म्हाका कळ्ळें.

पंदरा दीस गेले आनी मावशीन म्हाका विचारलें, लॉटरी जिखल्या काय कितें. तेन्ना लेगीत हांव प्रामाणीक नाशिल्लो आनी होवूय म्हणपाक लागलो. ते पयशे केन्नाच पावले नात. गुड फ्रायडे दिसा अवर लेडी ऑफ सोरोसाच्या सन्मानार्थ मिरवणूक वेळार शिक्षकाक मेळून ताणें तिका स्पश्टीकरण मागलें. लजेन मरत आशिल्लो. स्वाभावीकच तिका सगळ्या गजालींची खबर नाशिल्ली, देखून तिच्या खर नदरेक लागून म्हाका मावशी कडल्यान दोन थप्पड पडले. हांव सदांच स्वेच्छेनूच शाळेंत वतालो, पूण ताचे परिणाम वायट जाले. म्हाका कोणूच समजलो ना आनी शिफारशींक लागून म्हाका सदांच बडटी मेळ्ळी, देखून तांणी म्हाका सदांच अभ्यास करपाक लायलो अशें म्हणत म्हजी आवय शांत आशिल्ली. फकत माजराक घेवन हांव बरोच आशिल्लो, जो मेरेन एक दीस पिसो काको शारांतल्यान कांय ट्रायप घेवन परतलो आनी जनावराक पोसपाक एक कुडको घेतलो. सैनिकांनी सोडिल्ली मस्कट घेवन ताणें उक्त्या गांवगिऱ्या वाठारांत ताका मारलो. म्हजे खातीर व्हडली निराशा जाली.

मळपाच्या वेळार शेजाऱ्यांच्या शेताच्या आंगणांत उरिल्लीं गंव आनी जव हांचे कण काडून पोतयेंत घालून न्हंयचेर आशिल्ल्या मिसेस तिंदराच्या गिरणींत व्हरपाक गेलो. उपरांत हांवें तें पिठ नोवाराक व्हरून म्हज्या आवयच्या मामाच्या भावाक व्हेलें, ती दोन ल्हान भुरगीं आशिल्ली विधवा आशिल्ल्यान सकाळीं रानांत लांकूड एकठांय करपाक गेली आनी तिका पिठ हाडपी लोकांक भाकरी तयार करपाक ओव्हन पेटयलो, थोडे पयशे जोडले आनी भुरग्यांक थोडी भाकरी दिवप.

सप्टेंबरांत अंजीर पिकतकच हांवें वनस्पतींचेर चडून रुचीक फळां काडलीं, तीं फांट्यांतल्यान हुक घालून लटकयल्ल्या वेताच्या टोपल्यांनी दवरलीं. अंजीर कापून सुर्याक सुकपाक एक छप्पराचेर दवरताले. कांय दिसांनी ते सुकले. व्हडल्या टोपल्यांनी लायिल्ले ते

गिमाच्या दिसांनी खाताले. त्या सोबीत काळांत गांवगिऱ्या वाठारांतल्यान शेजारी मिसेस मारिया सुकयल्लीं अंजीर तयार करपाक आयली. हांव खूबदां तिका भेट दिवपाक वतालो. ती जायत्या भुरग्यांची आवय आशिल्ली. तातूंतलो एक कार्मेलो मिर्गीचो आशिल्लो. केन्ना केन्ना तो आतां मेळचो नाशिल्लो. चिंतीत आवय ताका सोदपाक गेली आनी हांव तिचे वांगडा जवळजवळ मजा करपाक लागलो.

पांचव्या वर्सा शिकताना शिक्षकान आमकां आमच्या आवय-बापायक कळोवंक सांगलें की ती आमकां "द लिटल आल्पायन" हें सिनेमा पळोवपाक सिनेमाघरांत व्हरतली. काका: "तुमी तो कचरो पळोवपाक वचना." उरफाट्या पाद्रीच्या भाच्यान आयकल्लें: "तुका तिका धाडची पडटली, हांवूय ताका पळोवंक ना." मागीर तांकां हालयले आनी हांव वचूंक पावलो.

आवय कडल्यान गोड पदार्थ घेवन एक पॅकेज आयिल्लें. कांय जाणांक शाळेंत हाडून दिल्ले. दुकळाचो काळ आशिल्लो आनी गोड पदार्थाचो लेगीत उणाव आशिल्लो. म्हज्या शिक्षकाची भयण हांव पांचवेंत आसतना चवथीक शिकयताली. तिणें म्हजे परस गरीब ल्हान चलयेक गोड पदार्थ मागले, जी दुयेंत आशिल्ली आनी हांवें तीं सगळीं तिचे खातीर सोडलीं.

१९४५ वर्सा म्हजो बापूय दोमोडोसोलाक परतलो. एप्रील १९४६ इस्वेंत ताका परत पळे लें आनी ताचे वांगडा म्हजी आवय आशिल्ली जी बाळकाची अपेक्षा दवरताली.

सुमार धा दीस आवय-बापाय वांगडा सुखी दीस काडले. हांव खूबदां आजो-आजी आनी मामाक भेट दिवपाक वतालो, देखून जाय तितले जेवले आनी विकपी आजी कडल्यान खूब सोडा पियेताले. शेवटाक म्हज्या आवयक म्हाका आपल्या वांगडा उत्तर इटलींत व्हरपाची इत्सा जाली, पूण सदांच खोटी आनी स्वार्थी आशिल्ल्या म्हज्या आत्यान म्हाका आपल्या वांगडा सोडून वचपाक खात्री करून दिली. पांचव्या वर्सा शिकतालो, म्हजी नाजूकपण पळयल्यार सदांच झगडटालो. परिक्षेच्या दिसांनी ताच्या ल्हान भावाच्या जल्माची खबर पावली. पुरायपणान खोशी, पूण त्याच वेळार दुख्खी, खोशी आनी वेदनेन रडलो. घडये ह्याच कारणाक लागून परिक्षेच्या वेळार तोंड उगडूंक नासलें तरी शिक्षकान म्हाका बडटी दिली. त्या वर्सा तांणी गांवांत हायस्कूल विभाग स्थापन केलो आनी तातूंत प्रवेश मेळोवपा खातीर म्हज्या चड करून सगळ्या वर्गांतल्या सहपाठ्यांनी प्रवेश परिक्षेची तयारी केल्ली. म्हजे

खातीर संद नाशिल्ली: त्या प्रकारच्या शाळेंत फकत घुंवळी वखदांच शिकतात अशी खात्री म्हज्या काकांक दिसताली. खरें म्हणल्यार हायस्कूल सोंपतकच तांकां मास्टर डिग्री खातीर मेसिनाक वचचें पडलें. पुस्तकां खातीर पयशे धाडपाचो विचार म्हज्या आवय-बापायक करचो पडलो, तांकां कसलोच खर्च करचो नासलो. अभ्यास चालू दवरपाची इत्सा आशिल्ल्यान हांव रडत रावलो. उपरांत तांणी म्हाका दोन वर्सांच्या वेवसायीक अभ्यासक्रमांत नांव नोंद करपाची संद दिली, एके तरेची सामकी गरीब मदल्या शाळेंत दोन वर्सां चलपी. सगळ्यांत गरीब लोक थंय गेले, खंयचेय परिस्थितींत हांवें मान्य केलें. फाटीं फुडें चलतना सकाळीं आनी दनपारां हांव कोर्साक हाजीर रावलो. शाळा मिश्र आशिल्ली: चड धुमशेण करपी दादले गणित शिकोवपी दिग्दर्शका आड हात वयर काडटाले, इटालियन आनी फ्रेंच शिक्षकांकय ठोकून उडयले. घरगुती काम चलयंक आनी शेतकी गिन्यान दादल्यांक शिकयताले. प्रत्यक्षांत आमी कांयच शिकले नात. लजवपी आनी शिकपाची व्हड तान आशिल्ल्यान म्हजो फायदो बरो आशिल्लो.

शाळेचें वर्स सोंपचे पयलीं शिक्षकांनी आमकां धर्मीक तियात्रा खातीर तयार केल्ले. रस्त्यार आशिल्ल्या अर्चिनाचो भेस करून म्हाका एक देखावो करचो पडलो. थंय ताच्या काकाची टोपी आशिल्ली, शॉर्ट्स नाशिल्ले. हांवें मावशीक सांगलें तेन्ना तिणें उलो मारलो: "तुमी बंधन घालपाक मूर्ख." हांवें काळजाक हारली ना: नाईकाची बायल लियझा हिचे कडेन गेल्लो, तिच्या पुताचो पॅट रिणाक घेवपाक सांगपाक. देखून सादरीकरणाच्या सांजवेळार हांवें रस्त्यार उर्चीचो भेस केलो, खूब ताळयो आनी ह्या प्रसंगाक प्रेक्षकां मदीं हाजीर आशिल्ल्या मामांच्या निराशे मदीं.

दुर्दैवान तीं दोन वर्सां लेगीत गेलीं आनी हांव पयलीं इतलो आनी पयलीं परस चड अज्ञानी उरलां अशें समजून सदां खातीर शाळा सोंपली.

सवो अध्याय - कृपा करून माफ कर (नखेत्रांचो उजवाड) २.

हांव बारा वर्सांचो आशिल्लो तेन्ना ऑगस्टांत म्हजी आवय म्हाका भेट दिवपाक आयली तेन्ना म्हज्या बापायक आनी ल्हान भावाक हांवें पयलेच खेपे पळयलो. ताचें ल्हान तोंड पळोवन म्हाका खोशी जाली आनी तो दीस म्हज्या जिवितांतलो एक उत्तम दीस म्हणून याद जाता. म्हज्या आवय-बापायन म्हाका शाळेंत परत वचपाक आपल्या वांगडा व्हरपाचें थारायल्लें, पूण मावशेन तांकां असंख्य खेपे हे कल्पनेंतल्यान आडायले: ती म्हाका हो वेवसाय बरो शिकपाची आस्त बाळगून शिंवपी जावपाक धाडटली. आनी अशें जालें, म्हज्या इत्सेआड. आवय-बापूय गेले आनी हांव एक मूर्ख भशेन सिसिलींत उरलो. तेन्ना सावन म्हाका शांती नाशिल्ली आनी सदांच गुपीत रडटालो. म्हज्या आवय-बापायन म्हाका तांचे सारको मोग करचो नासलो, तांणी म्हाका चलये सारको वाडयला (एक धूव म्हजे सारकीच वेदना भोगची पडली हें निश्चीत) अशें म्हज्या काकांनी सांगलें. एक दीस माजी शारांतल्या सगळ्यांत बऱ्या शिंवप्या कडेन गेली, जंय म्हज्या आवयनय हो वेवसाय शिकला, म्हाका कामाक घेतली काय अशें विचारपाक. ड्रेसमेकरान जाप दिली, तिचे कडेन पयलींच आठ चलयो आसात आनी ही संख्या वाडोवंक मेळना. दुसऱ्या दिसा तिच्या मावसान तिका पटवपाक कांय तांतयां हाडलीं आनी तिणें म्हणलें: - म्हयन्या उपरांत परत ये, घडये एक अप्रेंटिस ट्युरिनाक वचपाचो आसा आनी तुज्या भयणीक एक सुवात फुकट उरल्या -. वेळार एक म्हयनो जातकच मात्यान म्हाका प्रयोगशाळेंत धाडलो. देड मीटरां परस चड उंचायेनाशिल्ल्या तरणाट्या बायलेन म्हाका येवकार दिलो: "ठीक आसा, तुका म्हाका तुजी दया येता म्हणून हांव तुका व्हरतलों,

गांवगिन्या वाठारांत रावपा परस तुका म्हजे कडेन येवप चड बरें दिसतलें अशी कल्पना करतां." तुज्या आत्या वांगडा." अशें समजून तो पुरायपणान चुकीचो नाशिल्लो. दुसऱ्या दिसा आठ वरांचेर हांव दाखयलो. "लॅबोरेटरी झाडपाक सुरवात कर" ताणें म्हाका सांगलें, "तेन्ना तूं माळो धुतलो." कथा म्हाका दुर्गंधी येवंक लागली. हांव शक्य तितले निवळसाण करपाक लागलो. हांव कदन ल्हान, बारा वर्सांचो, पूण आठ वर्सांचो दिसतालो.

माळो धुवंक कळनाशिल्लो: गांवगिन्या वाठारांत तो फातराची आनी गांवांत, जंय टायल्स आसताले, थंय मावशी केन्नाच धुवंक नाशिल्ली, तीं घसघशीत जावचीं न्हय म्हणून. हांवें म्हजें सगळें यत्न केलो, पूण शिंवप्यान म्हाका गांड म्हणलें, कारण हांव बरो धुंवलो ना. णव वरांचेर कामगार पावले आनी नव्या कामा कडेन (ल्हान चली) रूची घेवंक लागले. सगळ्यांनी म्हाका दयाळ हवेन पळयलें. तांचें भाशण आयकून जिणेंतल्या गरजेच्यो गजाली कळनासतना स्तब्ध जालो. केन्ना केन्ना तांणी म्हाका कांय शिंवपाचीं कामां दिलीं, म्हाका करपाक आवडनाशिल्लीं कामां, शिकपाक मेळूंक नाशिल्ल्यान सदांच कडू. त्या दिसाचो एक सकारात्मक बाजू आशिल्ली: मध्यान्हेर गांवगिन्या वाठारांत परत वचचें पडनाशिल्ल्यान घरांत शांतपणान जेवलें, मेजाचेर नॅपकिन पातळायलें, कंवची, उदकाची बाटली आनी थाळी मांडली. थोड्याच उतरांनी सांगपाचें जाल्यार कठीण भाकरीचो आनी चीजाचो कुडको खावपाक म्हाका सगळ्या सादारण लोकां प्रमाण मेज सेट करपाक खूब आवडटालें. जेवणा उपरांत हांव म्हज्या परस णव वर्सां व्हडलो आनी शिंवपी शेजाऱ्या कडेन गेलो. म्हज्या भोळेंपणाचेर दोळे उगडपाक तिणें आदार केलो. तिची आवय, हत्ती पांय आशिल्ली भयण आनी दुसरो अपंग तिचे वांगडा रावतालो.

केन्ना केन्ना तांणी म्हाका एक बाटी सूप खावपाक आपयताले. शिंवप्यान म्हाका भुरग्यांच्या कपड्यांचेर क्रॉस स्टिच भरतकाम करपाक आदार करपाक सांगलें. एकदां म्हाका दुख्खाचें संकश्ट आयलें आनी काम अर्दे करून सोडलें. दुसरे खेपे हांवें वायटपणांतल्यान ब्राझीरांतली राख काडून सोपणां कुशीक पेरली. तांणी म्हणलें: "कोण आसा? म्हाका रोग धरतलो काय?". शेवटाक तांणी म्हाका समजलो आनी माफ केलो.

केन्ना केन्ना अनाथ भुरग्यां वांगडा खेळपाक आंतोनियानो अनाथालयांतल्या भिक्षुणीं कडेन वयर सरतालो. तांचो दीस क्रमवारीन जगतालो म्हणून तांकां मात्सो मत्सर जालो. मेज सदांच

बरो सेट करून जेवताले, मागीर खेळटाले आनी निमाणें थारायिल्ल्या वेळार मागणें करून देवाच्या भक्ती खातीर स्वताक समर्पित करताले. म्हाका दिसलें: - नशीब तांकां, तांकां आतां आवय-बापूय नात आनी तरी लेगीत ते भिक्षुणीं कडेन बरे तरेन रावतात, जाल्यार म्हाका आवय-बापूय आसात पूण ह्या काकांच्या अस्वलां वांगडा रावपाक लायतात -. तांकां खबर नासतना उपरांतची कंटाळो दिवपी चवकशी टाळपा खातीर हांव केन्ना केन्ना गांवांत रावपी पितृसत्ताक आल्या कडेन वचपाक वतालो. आवय-बापायक म्हाका आपल्या वांगडा व्हरपाची विनवणी करून पत्र धाडपाक हांवें तिचे कडेन पयशे मागले.

दर वर्सा नोव्हेंबरांत ते म्हाका पियानो विग्रा हांगा जावपी संत'उगो जात्रेक व्हरताले. ह्या सुवातेर बापायच्या आजो-आजींनी एक शेड स्थापन केलो आनी थंय तांणी ग्रिल केल्लें मांस आनी सॉसेज तयार केलें आनी तें तांणी बऱ्या पेगाच्या सोऱ्या वांगडा एकठांय विकलें. म्हजे खातीर म्हज्या बापायच्या नात्यांतल्या लोकां वांगडा एकठांय रावपाची संद आशिल्ली, बरें मांस चखपाची आनी रंगीत सोडा पियेवपाची, ब्राझीर, कंदील, मातयेचीं आयदनां, कार्ट आनी बंबेली विकपी स्टॉल पळोवपाची संद आशिल्ली.

दुसऱ्या दिसा आमी परत बडिया वेच्चियाक संत'उगोच्या मेजवानी खातीर गेले, एक मिस, ल्हान मिरवणूक आनी मागीर परतून म्हज्या आजो-आजीच्या दुकानांत तांणी म्हाका सॉसेज, भाकरी आनी सोडा दिलो, हें बॉलान बंद केल्ल्या ल्हान बाटलेंतल्यान ओतलें अंतर्गत सुवातेर.

नाताळा पयलीं एक फावट आमी 3 दीस मेसिना गेले. आमी एका नात्यांतल्या मनशा कडेन न्हिदिल्ले. म्हाका ती मात्शी आवडली ना: तिणें आपल्या काकांक सांगलें की तिणें बाजारांतल्या एका शेतकाराक तांतयां चोरून व्हरून तिचें विचलित केलें. चोरी करची न्हय हें हांवें कॅटेकिझमांत शिकलां आशिल्लें. सांजवेळार आमी म्हज्या चलये वांगडा पुतळे तयार करपी सज्जना कडेन गेले. उदार म्हणपाक मामा कडल्यान म्हाका पयशे दिवन तीं विकतीं घेतलीं. कास्त्रांजियाच्या ग्रीस केल्ल्या मेजाचेर म्हाका जल्माचो दृश्य बांदपाक मेळ्ळो. शतावरी फांटे आनी कांय कापसाचे चकचकीत हांवें एक खोंप तयार केली. सांजवेळार तेलांत भिजोवन अक्रोडाच्या कवचांनी तयार केल्ल्या दोन मेणवातींचें वातावरण आनी बेबी जेजूच्या कुशीक एक तंतूचो कुडको म्हाका आवडलो. काका मिशेलाकय हे कल्पनेची कदर

जाली आनी म्हाका इनाम दिवपाची इत्सा जाली: "न्टोइया, दोन कांट्यारी सोलून काड", आनी म्हजी आजी तांकां दवरताले थंय तांच्या खाटी सकयल हाडपाक गेली.

नोवारां त एकल्यान न्हिदूंक थांबलो तेन्नां नाताळाच्या नोव्हेनाच्या वेळार हांव म्हज्या शेजाऱ्या आंतोनियेटा वांगडा सकाळीं ५ वरांचेर अन्नुन्झियाटा इगर्जेत जावपी सेवेक गेलो. इगर्जेच्या फाटल्यान सेक्रेस्टान शुल्क भरून खुर्ची दिली. आमी तांकां घरांतल्यान हाडले. परत येतना आमी कॅरोलिना, अभियंत्याची वॉशर बायलेक भेट दिली, जी पयलींच सकाळीं पयलींच सोपणां सकयल काम करताली. त्या वेळार ती पयलींच व्हड क्वार्टांनी सॅन फ्रांसेस्कोच्या फव्वाऱ्यांतल्यान उदक काडपाक गेल्ली, लांकडी टब भरपाक. ताणें म्हणलें: "काऊसी, हांगा थांब, काल रातीं सज्जनांक बिस्कुट उरल्यात काय ना तें पळयतलों, म्हणजे तुका नाशतो करपाक मेळटलो". तो चड करून रिते हात परतलो ना. हांवें आंतोनीटाक वयर घेवपाक आपयलो आनी आमी ब्राझीर पेटयलो. कॅरोलिनाक आनीक कांयच खावपाक मेळ्ळें ना तेन्ना हांव कठीण भाकरीचो कुडको आनी "बंबएलो" उदकाचो पेलो घेवपाक रांदचे कुडींत गेलो. आमी ८ मेरेन थांबले डोयली करपाक, मागीर आमी निरोप दिलो: हांव वर्कशांपाक गेलो, आंतोनिएटा आपल्या आवयक मजत करपाक तिच्या घरा गेली कारण ती ८ भावांची एकलीच धूव.

फकत नोवारांत म्हाका एक नागरीक अशें दिसलें. आजो तुरीक भेट दिवपाक गेल्ले कडेन ताचीं जनेलां निवळ केलीं आनी ताणें म्हाका "एक स्नेआ" (एक टिप) दिली. नेल पॉलिश घेवपाक गेल्लो. मामां कडेन मेळटलें अशें कळटकच तें काडपाक सोल्वेंटय विकतें घेतलें. हांवें टॅल्कम पावडर पिठो म्हणून वापरलो. अफसोस: एक दीस हांवें तें तोंडार सोडून म्हज्या त्रासां, थप्पड आनी अपमानांतल्यान गेलो. "तुका त्या कचऱ्याचे पयशे खंयच्यान मेळ्ळे?". आनी हांवें म्हणलें: "तुका दिसना तें पिठ?". मजगतीं, शेजारी दुसऱ्या शेजारांत रावपाक गेल्ले. एक दीस तांणी म्हाका सर्कसांत वचपाक आपयलो. "म्हागेल पयशे नात..." हांवें म्हणलें. तांणी तीं म्हाका रिणान दिलीं. दनपारां प्रयोगशाळेंत वचपी खलाशी शोचो आस्वाद घेवपाक: ट्रॅपेझचेर माकड, ल्हान घोड्याचेर बसपी भुरगीं, हत्ती, विदूषक, पयली केन्नाच पळोवंक नाशिल्लीं गजाली. दुर्दैवान म्हाका 8 लिरे मेळोवचे पडले.

कांय दिसांनी हांव कास्त्रांगियाक वता आसतना सॅन साल्वादोरांत शेतकारांकडल्यान विकतें घेतिल्ली भाजी भरून पोती घेवन एका शाळेंतल्या सहपाठ्याची आवय मेळ्ळी. ताणें म्हाका विचारलें, हांव परत शारांत वचूंक शकता काय कितें (तेच्या काळांतल्या मानसिकतेक लागून ताका आपली पोती घेवन चौकाक वचपाक लज दिसताली!). टिपान थोडे पयशे जोडपाचो विचार करून हांवें मान्य केलें. दुर्दैवान अडचणीन आपल्या घरा पाविल्ल्यान तिणें म्हाका चार शेंगदाणे इनाम दिले. हांवें काळजाक हारली ना. फॅन्टीनाच्या एका बायलेक एक डोली विकून हांवें एक लिरा मेळयलो. हांवें पुठेचे पिनोकियो बांदले, तातूंत पांय आनी हात तारेन हालयले. कांय भुरग्यांनी तीं थोड्या सेंटांनी विकतीं घेतलीं. आन्येक कल्पना: गरीब भुरग्यां खातीर धूपचश्मे. बारां मुखार पारदर्शक रंगाचे कॅडी आवरण सोदतालो. साकर कागदान हांवें फ्रेम कापून काडली आनी हेर सेंट वसूल करपाक मेळ्ळे. दोन म्हयन्यां उपरांत 8 लिरे परत करपाक येस मेळयलें.

आजो, पिराय जाल्ली आसून लेगीत, पिरायेच्या पांचव्या वर्सा सावन ताका जाल्लो दमो आनी हर्निया, ताची धूव चड करून केन्नाच ताका भेट दिवपाक वचनाशिल्ल्यान गांवगिन्या वाठारांनी आपलें लक्ष विचलीत करपाचो यत्न करतालो. मेसिना थावन ताची धुवो आयली तेन्ना उमाळ्याच्या दोन म्हयन्यांनी तो बरोच आशिल्लो: तिणें ताचे कपडे धुवन घर उलटयलें, वर्साच्या काळांत जमून उरिल्लें सगळें निवळ करपाक.

आमी मेळ्ळे तेन्ना तो म्हाका म्हणटालो: "तुजी मावशी एक बेइज्जती, तुवें गरीब जाण्ट्या मनशाक गंदगींत अशें त्रास दिवंक जायना." सांजवेळार हांव रिपोर्ट करपाक गेलो, पूण मावशीन आपल्या भयणीचेर टिका केली: - ती नागरीक, तिका जाय तें तिका स्वता विचार करपाक मेळटा -. आनी हांवें जाप दिली: "तुमी बरोबर सांगतात, तुमी करतात ती नितळसाण हांवें पळयल्या: तुमी मुताचें घर लेगीत आम्लान धुवन घेतलें आनी तें परतून चकचकीत जालें." ह्या वेळार ताणें म्हाका एक थापट मारलो कारण ह्यो गजाली उलोवंक फावना आनी हांव तिरस्कार करपा सारको आशिल्लो.

एक दीस आजोबान म्हाका थोडे पयशे दिले आनी हांवें एक गीतपुस्तक विकतें घेतलें, जाचेर कार्यशाळेंतल्यो चलयो उलयताल्यो. कांय काळ हांवें तें लिपोवंक येस मेळयलें, पूण एक सांजवेळार म्हाका वेळ मेळ्ळो ना आनी काकान लक्षांत घेवन सोपूत घेवंक लागलो: - हो

कुरूप कचरो लेगीत, आतां तूं दादागिरी जाता -. त्या उतरांनी हांवें ताच्या तोंडाक उडयलें ताचे आदीं. ताणें म्हज्या बंडाचेर नदर मारली, म्हज्या पॅटाचो पट्टो सकयल ओडलो आनी म्हाका खर मारपाक लागलो. हांव सुमार तेरा वर्सांचो आशिल्लो आनी तो एकूच वेळ ताणें आपल्या बायलेक म्हणलें: - हांवें आयकलां की एक बायल उत्तर इटलींत वचपाक भायर सरता, तुज्या भयणीक गांवांत घेवन तिचे वांगडा तिच्या आवय-बापाय कडेन धाड -. त्याच खिणाक म्हाका खोशी जाली, हांवें घेतिल्ल्या मारांची वेदना लेगीत विसरली, मागीर विचार करून वचून तणाचेर बसलो. रातची सावळी झाडांच्या फांट्यांनी घुसपाक लागली आनी न्हंयांतल्यान एक हळदुवें थंड वारें वयर सरलें तेन्ना काळोख पडपाक लागला अशें म्हाका दिसलें.

अक्रोडाच्या झाडाक तेंकून मेघां कडेन पळयत न्हीद पडली. हांवें खूब सपनां पळयलीं, रंगीत सपनांची झुंड. एक हळुवार वारें म्हज्या तोंडाक लाड करतालें. हांवें दोळे उगडले आनी विचित्र रितीन म्हाका सदांच द्वेष आशिल्ली ती सुवात आवडली आनी ती फकत नखेत्रांच्या उजवाडान उजवाडटा हें म्हाका पयलेच खेपे अजापीतपणान कळ्ळें. हांवें स्वताक ह्या सोडून दिवपाचे अवस्थेंत वचपाक सोडलें, परतून सपन पळयलें. गूढ द्रवा सारकें सुख म्हज्या ल्हानशा जिवितांत थेंब्यान थेंब्यान भितर सरलें. हांव गोड भुरगो नाशिल्लो. म्हजे पांय सुरकुती जाल्ले, कारण ते व्हाळाच्या धारदार कोंड्यांचेर चलिल्ले, पूण म्हजें पुराय आंग, आनी म्हज्या आत्म्याक लेगीत आतां गोड आनी कोमल दिसपी सगळ्या गजालींचो तिरस्कार करपाची संवय जाल्ली. पूण त्या सांजवेळार ती थोडी न्हीद अद्भुत आशिल्ली आनी परत केन्नाच मेळ्ळी ना हें हांव कबूल करतां. घडये ताकाच लागून अजूनय याद आसा. अचकीत एक हात म्हज्या खांदार आराम केलो, आण्टो आण्टोनिया पावली आनी स्वताच्या मार्गान, अचकीत म्हाका जागो केलो: "घरांत वचूंया. आमी पावतकच तूं तुज्या काकाच्या हाताक चुंबन घेवन सांगतलो - कृपा करून म्हाका माफ कर -". आनी अशें जालें.

त्या दिसा सांजवेळार हांव थरथरून न्हिदेंत गेलो, त्या राती म्हाका न्हीद येनाशिल्ली आनी दिसाची बेजारून तास काडली. जर म्हाका कळनासतना न्हिदेंत घुस्पलो जाल्यार अचकीत एक आवाज वा चैतन्याच्या झटकेंतल्यान भशेन चकचकीत जातालो, जाका लागून म्हाका जागृत आनी वेदनेंत रावपाची गरज आसताली आनी म्हाका कसलोच विसव मेळनाशिल्लो.

उरिल्लो वेळ दोळे उगडून, रातचो काळोख वण्टींचेर ओडून घेतिल्ल्या राक्षसांचो बारीकसाणेन नदर मारून सारलो आनी कांयच करपाची तांक नासतना रडलो आनी रडलो. पूण तो दुख्खाचो रडणो न्हय, म्हाका कळनाशिल्लो आनीक एक गजाल. दुसऱ्या दिसा हांव प्रयोगशाळेंत गेलो ना कारण म्हजी कूड नकाशा सारकी दिसताली, ती इतली फोडून गेल्ली. सप्तका उपरांतच परत आयलो तेन्नाच चित्रां फीकी पडपाक लागलीं.

सातवो अध्याय - एमिलिया

आयतारा दनपारां हांव कांय इश्टां वांगडा अनाथालयांत गेलो: एके भिक्षुणीन आमकां कांय संबंदीत विनोदांनी सुवार्तेचें बरें समजायलें. ती तास खोशीन सारपाची कितली खोस. एक दीस ताणें आमकां सांगलें की मेसिनाचो बिशप ऑक्टोबरांत कन्फर्मेशनां खातीर पावतलो.

- तुका हो साक्रमामेंट जाय जाल्यार हात वयर काडचो म्हणजे हांव तो आर्चिप्रिस्ट मोन्सिनोर साल्वाटोरे अब्बादेसाक कळोवंक शकता - कितें करचें तें कळनासतना हांवें भिरांकूळपणान हात वयर काडलो. कांय दिसांनी हांवें zizi कडेन सांगलें. तिका लज दिसली: आमकां गॉडमदर सोदची पडली. हांवें तिका पोस्टमनाची धूव मिस रिना ही तरणाटी शिक्षक प्रपोज केली. आमी ताका कशें विचारूं येता? दुसऱ्या दिसा आमी तिच्या घरा गेले आनी तिणें मान्य केलें. ९ ऑक्टोबर १९४८ दिसा दनपारां हांव म्हज्या इश्टां वांगडा मदर इगर्जेंत कबुली दिवपाक गेलो. दुसऱ्या दिसा सकाळीं हांव म्हज्या गॉडमदराच्या घरा गेलो, तिणें म्हाका ल्हान ल्हान काळजांनी विणून तयार केल्लो फिलिग्री बांगडो दिलो. हांव खोशी जावंक लागलो. 11 वरांचेर आमी इगर्जेंत गेले. बिशप थंय पावलो आनी पवित्र मिस करपाक लागलो. अंतराच्या काळांत आमी मध्यवर्ती नाभांत वळीक लायले आनी एक एक करून ताणें आमकां पुष्टी केली. एकदां मिस सोंपतकच काकांनी आपल्या गॉडमदराक कॉफी लेगीत दिवंक नाशिल्ली. तांणी फकत तिका फकत "कॉमर" म्हणून येवकार दिलो.

म्हाका याद आसा, भुरगेपणांत आमी कॅस्ट्रांगिया थावन परततना गांवांत पावचे आदीं सोडवणदाराक समर्पित केल्लें एक कॅपेल आशिल्लें. झीझीन खिणाक थांबून व्हडल्या आवाजांत म्हणलें "ओ आवय, ओ आवय...". म्हाका दिसलें तें एक प्रार्थना. व्हड जातकच म्हाका समजलें की तो ताचे बदला मेळ्या आवयक फोन करतालो, कारण मसणभुंयेची

सुवात कॅपेला वयल्यानच आशिल्ली. हांवें केन्नाच मसणभुंयेंत भेट दिवंक नाशिल्ली कारण zizi संतांच्या फेस्ताक लेगीत वचनाशिल्लो. त्या प्रसंगाचेर लोकांनी "फुसाडेलो" नांवाच्या सुवातेर मिस सिग्रोरिनो कडल्यान फुलां विकतीं घेतलीं आनी आपल्या प्रिय व्यक्तींची कबर सजोवपाक जवळजवळ मिरवणुकेक वताले हें म्हाका खबर आशिल्लें. एक फावट हांवें zizi चो प्रस्ताव मांडलो: "आमी तुज्या आवयच्या कबरीकय भेट दिवपाक कित्याक वचना?".

तिणें जाप दिली, तिका दुख्ख जातलें. - तिका फुल लेगीत हाडपाक जायना जाल्यार "आवय - आवय" अशें आवाहन करप निरुपयोगी. - ह्या उतरांनी तो जवळजवळ हाललो. आमी फुसाडेलोक गेले, कांय गुलदांव घेवपाक. ऑल सेंट डे दिसा हांव आजो तुरीक फोन करून आमकां "आवय" च्या थडग्यांत व्हरपाक गेल्लो, म्हजे खातीर आजी रोजा. म्हज्या आजोबान हालींच ती कबर परतून बांदून दवरल्ली कारण झुजाच्या काळांत मसणभुंयेंत पडपी एकूच बॉम्बान ती नश्ट केल्ली.

आनीक एक झूज जिखल्याचो अभिमान आसलो तरी म्हजे विचार रात दीस आवय-बापाय कडेन आशिल्ले. लॅबांत आसतना हांवें आपलें मन विचलीत करपाचो यत्न केलो. शिंवपाची आवड येवंक लागली: खांद्याच्या पॅडां खातीर वॅडींग तयार केलें, कोळशाच्या लोखणाचेर उडयलें. लोखण गरम जातकच व्हड चलयो कपडे तयार करपाखातीर कुडके इस्त्री करताल्यो. ताका ताणून दवरपाखातीर दोन फितींमदीं शिंवल्ले वजन हेमांत दवरताले. रायफल मटेरियल विकपी म्हज्या गॉडफादर कडल्यान तीं घेवपाक गेलो. तीं गुळयो आशिल्लीं, जीं म्हाका हातोड्यान सपाट करचीं पडटालीं. केन्ना केन्ना बोटां लेगीत सपाट करताले... मजगतीं, मिसेस ऑर्लाडोन व्हडल्या चलयां खातीर पगार दिवपी कटिंग कोर्स करताले. पयस बसून आसलो पूण धड्यांतल्यान कितें तरी समजून घेवपाक आयकतालो. एक पावटीं काकांनी म्हणलें की आमी फॅन्टीनाक वचून "कॉमरे" आनी "कॅपॅर" हांकां भेट दितले, जे म्हत्वाच्या कामां खातीर नोवाराक येतना आमचे वांगडा न्हिदिल्ले. एकदां गॉडमदरान zizi विचारलें "तुजी पिराय कितली?" आनी zizi: - दोळे काळे जाल्यात, याद ना - (दृष्टी नाशिल्ली जाल्यार याद ना).

आजो तुरीच्या टिपान हांव पाचव्या कापडाचो कुडको घेवपाक गेलो, म्हजी तांक चांचणी करपाक हांवें स्कर्ट तयार केलो. फॅन्टीना खातीर वचपाचो दीस आयलो (दोन वरां पांयान).

आमी 4 वरांचेर उठले, म्हाका स्कर्ट घालून झीझीक अजापीत करपाचें आशिल्लें. इतलें अरुंद आशिल्लें की म्हाका जवळजवळ चलपाक मेळनाशिल्लो. म्हजी निर्मिती पळोवन ते म्हणपाक लागले: - आमी ती वाडयली आनी आतां ती वाडपाक लागल्या उपरांत ती घुंवळी वखदां भशेन वागता. ताका लागून आमकां लज दिसता. आनी हांवें दाखोवन दिलें: "हांव हें काडून घेना, तुका जाय जाल्यार अशें, नाजाल्यार, तूं वच!" पूण काळजांत म्हाका दिसलें "इतलो टाइट स्कर्ट घालून कसो चलूं...". तरी लेगीत आमी आमच्या गंतव्याक पावले. इतलो सोबीत स्कर्ट खंय तयार केला अशें स्वल्पविरामांत विचारलें. - सा फिगी इला - (तिणें स्वता तयार केलें) zizi जाप दिली. - म्हणजे जेन्ना आमकां कितेंय शिंवचें पडटा तेन्ना आमी तिचे कडेन येतात -. घुबड अभिमान...

केन्ना केन्ना शारांत म्हाका दुख्ख दिवपी गजाली दिसताल्यो. एमिलिया एक बहिरी मूक आशिल्ली, घडये बेघर आशिल्ली. चड करून दर दिसा तो हांव रावतालो त्या रस्त्या वयल्यान वतालो. कोणाक मेळ्ळो जाल्यार तो तोंडाक हात दवरतालो. केन्ना केन्ना लोक तिका भाकरीचो कुडको दिताले, पूण बेईमानपणान तिका चीजाचे कवच दिवपी आनी मागीर प्रतिक्रिया पळोवपाक लिपून रावपीय आशिल्ले: बिचारी चली दाराच्या पावलाचेर बसून तकली वण्टीक मारली. एक दीस दुकानांत थोडो धागो घेवपाक वतना म्हाका आंतोनियो, कुड्ड्या मनशाचो व्हडलो आवाज आयकलो. शाराच्या माथ्यार आशिल्ल्या मठांतल्यान ताणें सार्डिन आयल्यात अशें जाहीर केलें. आजोबाच्या टिपांतल्यान उरिल्लीं थोडीं लिरा घेवन एक दोन औंस घेवपाक नुस्त्याच्या बाजारांत गेलो. दनपारां कोळसो घालून चुली पेटयलो, सार्डिन शिजोवन साकराच्या कागदाच्या कुडक्यांत दवरलो. एमिलिया पास पळयतना हांवें तीं तिका दिलीं. तिणें तांकां अजापीतपणान पळयलें आनी म्हाका उपकार मानपाक मात्शें हांसलें. सदच्या दारांत बसून तकली वण्टीक मारून न्हय, तर आपलीं पातळ बोटं तोंडाक दवरून हांवें पळयली. त्या दिसा हांवें जेवंक ना: म्हज्या उपक्रमांक मामाक समजूंक मेळचे न्हय म्हणून उरिल्ल्या अंगां वयल्यान चुलीक निवळ करचो पडलो.

आंगेला त्या रस्त्यार दनपारां सुमाराक आपलो पूत नीनो, एक अपंग मनीस, चलतालो पूण हावभावांनी उलयतालो, ताचे वांगडा गेली. अनाथालयांतल्यान सूप घेवपाक ते बाल्दी घेवन गेले. एक दीस नीनो आपली बाल्दी घेवन एकटोच आशिल्लो, म्हज्या घरा लागसार दोन चले

ताका कपडे काडून पळून गेले. ताका पॅट वयर ओडपाक मेळ्ळें ना. तो भितरले कपडे नाशिल्लो. ताका कपडे घालपाक हांव भिरांकूळपणान सकयल देंवलो. नग्न मनीस पळोवपाची ही पयलीच खेपेची गजाल. धिक्कार काकांक खबर आसली जाल्यार तो घोटाळो जावपाचो.

आवय-बापायक धाडिल्ल्या जायत्या पत्रांतल्या एका पत्रांत हांवें मनगटाचे घड्याळाची इत्सा उक्तायिल्ली. मिसिस अगोस्टीना डोमोडोसोला थावन आयल्या हें कळून हांव तिका पळोवपाक गेलो. म्हाका पळयतकच ताणें म्हाका मिठी मारली आनी आवय-बापायन धाडिल्लें पॅकेज दिलें. हांवें तें उगडलें आनी म्हजें अजाप जालें म्हाका बोटा इतले व्हडले कर्ल आशिल्लो तपकिरी रंगाचो कोंब्याचो फर कोट, फेल्ट टोपी आनी घड्याळ आशिल्ली पेटी मेळ्ळी. बायलेन तें म्हज्या मनगटाचेर दवरतना हांव खोशेन थरथरतालो. ताणें म्हाका एक पेग उदक दिवन म्हाका बरे जावपाक आदार केलो आनी हांव घरा धांवलो. दुसऱ्या दिसा मामा नोवाराक आयले तेन्ना तांणी म्हणलें की हांव तें फर घालतां जाल्यार तांकां म्हाका पिशें दिसतलें: शारांत कोणा कडेन अशें कितेंच ना. तरी लेगीत अभिमानान घालतालो. सगळ्यांक ल्हान घड्याळ लक्षांत येवपाक हांव बांयो फाटीं घुंवडायतालो. हांवें ताका खूबदां दोरी दिली, देखून थोड्याच वेळान ती मोडली. कास्त्रांगियाक वचून म्हाका कांय जाण्टे लोक मेळ्ळे आनी तांणी म्हाका वेळ विचारलो. वायट छाप पडची न्हय म्हणून आतां अपुरबायेची मोडून पडल्ली घडी पळयली आनी ती वारो करपाक विसरल्या अशें सांगलें. - तुमकां -. तांणी म्हाका नमस्कार करून आपलो प्रवास चालू दवरलो.

म्हज्या इश्टां कडेन तुळा केल्यार हांव ल्हान आनी पातळ आशिल्लो, ते सगळे "विकसीत" आशिल्ले. एका पत्रांत म्हज्या आवयन zizi कडेन विचारलें, हांव म्हजी भयण रोजा सारकी "विकसीत" जालां काय कितें. पूण झीझी खातीर ह्या गजालीं विशीं उलोवप निषेधात्मक आशिल्लें. जिविता विशीं सगळें म्हाका खबर आसा हें ताका खबर नाशिल्लें. सदां भशेन बंडखोर हांवें तिका सांगलें "हांव कुपोशित आशिल्ल्यान 'मिस' न्हय". आनी ती: - कितें म्हणटात? आमी तुमकां सदांच आदार दिला. एक दीस सांजवेळार हांव कॅस्ट्रॅन्जियांत न्हिदिल्लो आनी म्हाका दुयेंस जालें. थंड घामांत पडलो. शेवट जाला अशें समजून हांवें मागणें केलें, रडलें आनी कांय थेंब मुतपाक काळखांत भायर सरलो. आनी तांणी म्हणलें: "तुमी

आनीक एक फावट उठल्यार हांव तुका मारतलों!". घडये तिनदारीच्या मॅडोनान म्हाका राखण दिली. परत तणाच्या गादये कडेन वचून न्हीद आयली. दुसऱ्या दिसा नोवारा हांगाच्या प्रयोगशाळेंत मिस असुंता म्हाका सदचे परस फिको दिसलो. दर दिसा सकाळीं भशेन वेटरीन तिका कॉफी आनी टोस्टेड कातडीं आशिल्लें दूद हाडलें तेन्ना तिणें म्हाकाय थोडें ऑफर केलें.

अध्याय आठ - गिळ्ळें उड्डाण

नोवारांत बरोच वेळ घालून जिवीत बदललां अशें दिसलें: घडये हांव आजो तुरीक भेट दिवपाक गेल्लो आनी ताचे कडेन पुराय दनपारां अखंडपणान खोशीन गप्पा मारलो म्हणून. ताणें आपल्या जिविता विशीं आनी एकदां ताचें अस्तित्व कितलें कठीण आशिल्लें हाचीं जायतीं काणयो सांगल्यो. ते भायर नोवारां त रावून म्हाका शारांत घडल्ल्या म्हत्वाच्या घडणां क साक्षी जावन संद मेळ्ळी. सगळ्यांत चड व्हडले धर्मीक कार्यावळी, मिरवणूक, बाप्तिस्म, पुष्टी, पूण सगळ्यां परस चड लग्न सुवाळे, म्हाका हालयताले. तेन्ना लग्नां सांजवेळार जातालीं, हांव चड करून सॅन निकोलाच्या इगर्जेंत इश्टां वांगडा भोंवतणी पळोवपाक वतालो.

एके सांजवेळार हांवें पळयलें, धव्या भेसांतली एक न्हवरो बापाय वांगडा भायर सरता. बर्फा सारकी धवी, ती गुड्ड्या सारकी दिसताली, ती इतली सोबीत आशिल्ली! फिलीप्पो हाचेकडेन लग्न जाल्ली ती कार्मेलिना. हांवें पुरायपणान सहानुभूती दाखयली आनी दिवास्वप्न पळयलें: "कोण जाणां, एक दीस म्हाकाय अशें जावं येता...".

त्या दिसांनी म्हाका विचित्र संवेदना जाताली, हवेंत कितें तरी नवें आनी विचित्र दिसतालें, म्हाका पूर्वाभास येताले. हांव अस्वस्थ आशिल्लो आनी एक असामान्य घडणूक घडपाची वाट पळयत आशिल्लो. आनी खरें म्हणल्यार ही कार्यावळ येवपाक चड वेळ नाशिल्ली. दनपारां सुमाराक पोस्टमन चड करून थंयच्यान येतालो. जून म्हयन्यांत एक दीस ताचो आवाज

आयकता: "कॅम्पो, मेल आसा". पत्र घेतलें, तें आयलें... डोमोडोसोला! आवयन आपल्या भयणीक बरयलें.

हांवें अचकीत उगडलें, जवळ जवळ फाडून वाचून, थंय हांवें जिवीतभर वाट पळयल्ली खबर आशिल्ली: 12 सप्टेंबराच्या सुमाराक म्हजी आवय म्हाका उखलून उत्तरेक व्हरपाक सिसिलीक येतली! आतां मेरेन हांव एक तरणाटी आशिल्ली, फुडार म्हजी वाट पळयत आशिल्लो आनी म्हाका नोकरी सोदची पडली. मावशीची प्रतिक्रिया जातली हें जाणून, विवेकबुद्दीन हांवें तें पत्र एका जाराच्या तळाक लिपोवन दवरलें, तातूंत कचऱ्याचो दर्या आशिल्लो: झीझीन वाचल्लें जाल्यार, बिचारो म्हाका... केन्ना केन्ना काका मिचेरिलो, जेन्ना तो नाशिल्लो गांवांनी काम करपी, नोवारा दुकानांत आयलो. केन्ना केन्ना तो झीझी घेवन येतालो आनी भियेवन म्हणटालो: "तुज्या आवयन कांय काळ बरोवंक ना, तिका कितें तरी घडलां आसतलें...". दुसरे वटेन म्हाका कांय संकेत दिवन आनीक एक पत्र पावतलें असो भंय आशिल्लो. एक दीस खरें म्हणल्यार एक पावलो, पूण सुदैवान सिसिलीच्या भोंवडेचो कसलोच संकेत नासतना. उमास म्हजे खातीर ल्हवू ल्हवू सरकलो, ती उन्मादी वाट सोंपपाची वाट पळोवंक मेळ्ळी ना. कामाक लागून म्हाका विचार करचो न्हय आनी आवय येवपा मेरेन वेळ घालपाक आदार जालो. १५ ऑगस्टाक जाल्ल्या असुम्पशनाच्या फेस्ताक सगळ्या लोकांक आपली सोबीतकाय दाखोवपाची इत्सा आशिल्ली आनी प्रयोगशाळेंत सदांच खूब कितें करपाचें आसतालें, सदचे परस चड: जायत्या बायलांक आपलो नवो ड्रेस दाखोवपाचो आशिल्लो. 13 ऑगस्ट हो दीस स्वता कपडे शिंवपाक शकता अशा कामगारांक दिल्लो.

हांवें zizi कडेन म्हज्या इश्टां च्या बरोबर रावपा खातीर कापड घेवपाक सांगिल्लें. तिणें मान्य केलें आनी हांवें निळ्या गांठाच्या डिझायनान सवाय बेज रंगाचें कापड वेंचलें. वर्कशॉपांतल्या तरणाट्या बायलेन म्हाका तें कापून उडयलें आनी एका व्हडल्या कामगाराक तें शिंवपाक आदार करपाक सांगलें. पार्टीच्या दिसा म्हाकाय हेरां सारको नवो ड्रेस आशिल्लो.

फांटीना थावन आयिल्ले कांय वळखीचेय लोक आशिल्ले. तातूंतल्या एका मनशान म्हजो फामाद टाइट स्कर्ट पळयल्लो. ताणें कापडाचो कुडको हाडून zizi कडेन विचारलें: "तुज्या भयणीक म्हाका ड्रेस तयार करचो पडटलो, ती तातूंत इतली हुशार!". तिचीं मापां घेतलीं.

मिस असुंतान एका गिरायका खातीर तयार केल्लें मॉडेल म्हज्या मतींत आशिल्लें. हांवें तें कापून पळोवपाक कांय वेळ मागलो. "बरें, कापड मात्शें जड, शरद ऋतूक योग्य. हांव २० सप्टेंबराच्या सुमाराक येतलों."

मजगतीं, प्रयोगशाळेंतल्या कार्मेलिना ह्या चलयेन आपल्या सगळ्या इश्टांक आपल्या लग्नाक आपयले, एक सप्टेंबर सांजवेळा मॅट्रिक्स इगर्जेत मनयली. zizi च्या परवानगेन हांव सुवाळ्याक गेलो. सोयऱ्यां मदीं डोमोडोसोलाची एक बायलय आसली, तिणें आपलें लागीं वचपाचें जाहीर केलें: "कॉन्सेटीना, नोवारांत तुजे दीस गणीत जाल्यात. तुजी आवय तुका बेगीन व्हरपाक येतली."

गिरेस्त ताजेपण सोंपतकच हांव खुशाल घरा परतलो. दीस गेले आनी तिंडारी उत्सव ८ सप्टेंबराक पावलो, त्या वर्सा न्हंयांतल्यान जखमी करपी सामको लांब मार्ग पयलेच खेपे इतलो कठीण आनी अनंत दिसलो ना, हांव उडटां अशें दिसलें. आमी कॅस्ट्रांगियाक परत येतकच हांवें zizi कडेन कळयलें की प्रयोगशाळा 12 तारखे मेरेन बंद उरतली अशें सोदून काडिल्ल्या निमित्तान हांव कांय दीस रावपाचो.त्या दिसा सकाळीं काळीज धडधडटालें. आमी शेजाऱ्याक व्हरपाक कांय अंजीर काडून नोवारा कडेन वाट काडली. अर्द्या वाटेर म्हाका पयसुल्ल्यान म्हजी आवय खच्चराच्या माळयेर देंवतना दिसली. हांवें तिचे वटेन धांवून म्हज्या ल्हान आंगात आशिल्ल्या सगळ्या बळग्यान तिका मिठी मारली. झीझी हांसपाक लागली "तुमी अचकीत कित्याक आयले? तुका दिसता तुका दिसता तुका कॉन्सेटीना व्हरून व्हरून मेळटा?". "होय - आवयन जाप दिली - आमी तीन दिसांनी वचपाचे आसात". "तुका जायना, फॅन्टीनाच्या एका बायलेक ड्रेस तयार करचो पडटलो". म्हाका आडावपाचें आनीक एक निमित्त आशिल्लें. तो सतत बोवाळ करतालो. हांव निश्क्रीयपणान बोटान मळबाक हात लायतालो. म्हजो एकूच खेद म्हणल्यार आतां आजो तुरीक भेट दिवंक मेळनाशिल्लो.

14 तारखेक सांजवेळार आमी जेवलें. झीजीन फकत म्हज्या आवयचो अपमान करुंक तोंड उगडलें: "तुका तिका म्हजे कडल्यान काडून घेवपाचें धाडस कशें, तुका काळीज ना, तुका म्हाका चड त्रास दितात, हांव तुका आतां भयण मानना." मिचेरीलो हांवें पयलेच खेपे दुकां व्हांवून पळयलो. लांकडाभशेन ताच्या खरखरीत आनी कठीण कवचाखाला मनीसपणाचे

कांय थेंब बंदखणींत उरले अशें स्पश्ट जाता. दुसरे वटेन हांव संगमरवरी थंड जाल्लो आनी एकदम हालूंक नाशिल्लो.

रातच्या वेळार एक मिचकावणी न्हिदिल्ली ना, हजारांनी विचार मनांत अराजकपणान एकामेकांक फाटोफाट गेले आनी सकाळ येवपाची वाट पळोवंक मेळ्ळी ना म्हणजे हांव वचूंक शकतालो. आवयन "काउझी इ लुपी" (वाग पॅट) टोपण नांवाच्या सज्जना कडल्यान टॅक्सी ऑर्डर केल्ली. फांतोडेर आमी उठले, पुढ्याच्या सुटकेस मेरेन निमाणो स्पर्श केलो आनी काकांक निरोप दिलो. वतना माजी दुकां कुडींतल्यान, केंस सकयल दवरून भायर सरली आनी आवयच्या पांयांक उडयली आनी भिक्षा मागली: "आतां हांव स्वताक मारून उडयतलों आनी तुज्या उरिल्ल्या काळा खातीर तुज्या विवेकाचेर मरण येतलें." जिवीत! कृपा करून, तुका हांव मांडयेर मागतां - तिणें म्हणलें - हांव फकत एक गरीब बायल, एकली आनी खोट्या घोवान पशू सारकी वागयल्ली, म्हाका कोणूच मोग करिना. भयणी, हांव तुका मागतां तिका पयस व्हरूंक नाका म्हाका, दया कर, तुका म्हाका सोडून वचपाचो अधिकार ना, ती आमच्या मदीं फुला सारकी वाडली आनी आतां उपकार ना!"

विस्कळीत केंस आनी चिखल टपकपी तोंडान ताणें जमनीचेर मुठ मारली आनी पुराय विश्वाक शाप दिलो. म्हजी भयण धोक्याची जाल्या आनी तिचें मन गमावपाक लागलां हें म्हज्या आवयक समजलें, ती अधीर आशिल्ली. पूण, ती हालली ना, दयाक लागून तिका हालोवंक दिली ना, ताच्या भ्रमांक ती बहिरी आशिल्ली, पयस पळयली आनी आपलें नाटक सोंपपाची वाट पळयत रावली. म्हजी आवय अडिग आसा हें कळटकच ती आमकां निमाणो निरोप दिवपाक न्हयकार दिवन आपल्या कुडींत धांवली. अचकीत आमी भायर सरले, ती गाळी घालून रस्त्यार परतली, आमी वतना आमी पळयली ती फातरांत भरसून वचपी ल्हानसो काळो गोटो जायसर आकुंचन जाल्ली. घडये हांवें तिचे कडेन क्रूर केल्लें आसतलें, जशें फकत भुरगीं आसूं येतात, पूण आवयच्या हातान राखून दवरून तिच्या घरांतल्यान पयस वतना ती म्हज्या नदरेकल्यान ना जावपाची आसा हें पळोवन म्हजो सगळो राग अचकीत मोगांत रुपांतरीत जालो हें म्हाका याद आसा आनी तिचे विशीं करुणेची भावना जाली (कांय म्हयने ती रस्त्यार मेल्ल्यावरी रडटाली हें म्हाका उपरांत कळ्ळें).

पियाझा बेर्तोलामी हांगा टॅक्सीचीं दारां उक्तीं जालीं. जनेला वयल्यान हांवें पळयल्ल्या सगळ्यांक शाराच्या शेवटाक हात हालयलो. प्रवासांत हांवें काळजांत वेदनेन पॅनोरमा आनी म्हज्या नदरेक ल्हवू ल्हवू पयस वचपी देश निरिक्षण केलें, दर्या पळोवचे मेरेन आमी बरोच वेळ ओगी रावले. आतां मेरेन हांव नोवारा पासून पयस आशिल्लो, निश्चीतपणान! विरोधक विचार मनांत झगडले आनी ताचेर नियंत्रण दवरूंक मेळ्ळें ना, मागीर आमी पावले अशी शिटकावणी दिवन आवय म्हाका लाड करताली तेन्ना हांव जागो जालो. मागीर हांवें जियेल्ल्या दुख्खाच्या जिविताक लागून इतलो तेंप हांवें तिरस्कार केल्ल्या त्या देशाचो म्हाका खर मोग जालो. विग्लियाटोरे स्टेशनाचेर व्हड गोंदळ जालो, आमच्या सारके जायते जाण आपले पुठेचे सुटकेस आनी हेर पोतयो घेवन उत्तरेकडेन वचपाक भायर सरताले.

दर्यातल्यान पातळ वारें आयलें आनी मीठ म्हज्या ओंठांक रूच दिता अशें म्हाका दिसलें. एक सोबीत भावना जी म्हाका पयलेच खेपे जाणवली. आमी अर्द वर गाडयेची वाट पळयली. म्हजे खातीर ती नवी हवा आशिल्ली. लोकांनी "प्रोफेसर, सांग खंयचें पयली आयलें, कोंबडी काय तांतयां" हें लोकप्रिय गीत गायलें. सगळेच ह्या खंडांत सुटयेंतल्यान परतून येताले. एकदां आमी मेसिना पावले उपरांत हांवें अजापीतपणान पळयलें की फेरी-बोटीचेर चडपी गाडयो. सप्टेंबराच्या मध्याक आशिल्लो आनी सामुद्रधुनीचेर आशिल्ल्या त्या सामक्या निळ्या मळबांत हजारांनी गिळप घुंवताले. तांच्या उड्डाणान ते म्हजें सपन भरतकाम करताले: निमाणें परतून म्हज्या कुटुंबा वांगडा रावपाक. त्या उजवाडाच्या फाटभूंयच्या मध्यभागांत देवाक पळोवपाचो यत्न केलो आनी ताका पळोवंक नासलो तरी म्हज्या ल्हान आत्म्याच्या तळाक ताचे उपकार मानले. असंख्य वरां उपरांत आमी रोमांत देंवले, चड वरां वाट पळयल्या उपरांत मिलानाक वचपी गाडी घेवपाक, थंय दोमोडोसोला खातीर आनीक एक गाडी बदलली. तें एक सपन आशिल्लें. त्या गाडयेंत म्हज्या आवयन आपल्या वळखीच्या जायत्या जाणांक नमस्कार केलो. ती खंयची आनी तिचे वांगडा आशिल्ली चली कोण अशें सगळे विचारताले. ताका आनीक एक धूव आसा हें तांकां खबर नाशिल्लें.

हांवें दृश्यांचें निरिक्षण केलें: हांवें अजापीतपणान पळयलें मॅगियोर तळें आनी जुंवे, मागीर दोंगर. शार दोंगरांनी भरिल्ल्या देगणांत आसा हें जाणून आमी पावपाक कितलो वेळ लागलो अशें हांवें विचारलें. आमी सकाळीं उसरां डोमोडोसोला पावले. मळब करडें आशिल्लें,

रस्त्यांचेरूय काळो रंग घाल्लो दिसतालो, लोक जमनी कडेन पळयतना निर्धारीत पावल घालून चलताले, कपडे लेगीत काळे आशिल्ले. स्टेशनाचेर पापा आमची वाट पळयत आशिल्लो म्हज्या ल्हान भावाक जो हांवें दोन वर्सां आदीं सिसिलींत पळयल्लो. चुंबन आनी मिठी मारप. आमी घरा वतना हांवें रोखडेंच म्हजें शार जावपाची सुवात सोदून काडपाचो यत्न केलो. घरांचीं जनेलां मेजलीं पूण तीं इतलीं आशिल्लीं की म्हज्या गणनेचो म्हाका नदर वचूंक ना. जनेलां चड आशिल्लीं, आनी एकामेकांचेर चड घरां आशिल्लीं. ते इतले ऊंच आशिल्ले की म्हजे दोळे मळबांत वचून गेले.

म्हाका घुंवळ येवपाची जाणविकाय जाली. हजारांनी प्रस्न तकलेंत बुडबुडें, अधीरपणान येवन वताले. प्रवासांत म्हाका एकूय उतर उलोवंक मेळ्ळें ना. मागीर घरांत म्हाका आनीक एक अजाप जालें, म्हज्या भयणींक पळोवन, तांची याद फकत फोटों वयल्यान जाताली. आन्येक अजाप म्हणल्यार सिंक, नळ आनी गॅस स्टोव आशिल्ली रांदचीकूड (नोवारा घरांत उदक नाशिल्लें आनी आमी लांकडान जेवण रांदताले). सांजवेळार कोमारे ग्राझिया आपली धूव कॅटरीना घेवन आमकां भेट दिवपाक आयली. शेजाऱ्यांक लेगीत म्हाका मेळपाची इत्सा आशिल्ली. दुसऱ्या दिसा सांजवेळार पापा म्हाका सिनेमाघरांत व्हरून गेलो. म्हज्या जिवितांतली एक सोबीत सांज जी हांवें सदांच याद उरतली, निमाण्या दिसा मेरेन. हांव निमाणे म्हज्या पापा वांगडा आशिल्लो, गैरहाजीर बापायचो मोग करता तसो ताचो मोग करचे पयलीं आतां ताची तोखणाय केली आनी निमाणें पयलेच खेपे ताची राजकन्या अशें म्हाका संरक्षण मेळ्ळें. थोड्याच उतरांनी सांगपाचें जाल्यार मेघां वयल्यान चलता अशें म्हाका दिसलें, ब्रह्मांडाच्या दुसऱ्या बिंदूचेर देंवलां.

अध्याय णव - स्वर्गाचें दार

सिसिली सोडून वचचे पयलीं म्हजी आवय म्हाका फरियरांत नोकरी सोदपाक येसस्वी जाल्ली आनी दोन दिसांनी ती म्हाका कामाक सांगात दिताली. आमी सकाळीं पयलींच घरांतल्यान भायर सरले: हे खबरेक लागून म्हाका खूब उमेद जाली.

प्रवेशदाराचेर म्हाका मिस टिल्डेन येवकार दिलो आनी तिणें म्हाका व्हडलें हांसू दिवन हाताक धरलो, एक सुखद आनी इश्टागत करपी बायल. टिल्डेन म्हाका मिलानी भाशेंत म्हणलें "हॅलो बेला तुसा (चली), ये, तुका म्हजे वांगडा काम करपी चलयांची वळख करून दितां: नेल्ला आनी तेरेसीना. तांकां खूब अणभव आसा, ते तुका काम करपाक शिकयतले. आसल्यार." खंयचेय प्रॉब्लेम - तिणें जोडलें - विचारपाक लज जावची न्हय". देखून दोव्यांच्या पलकांत हांवें म्हजी नवी नोकरी मेळ्ळी.

म्हाका पयलींच व्हड जालां अशें दिसतालें आनी बेला तुसाच्या जिवितांतलो हो बदल चित्र करपाक तिचो मासिक पाळी पयलेच खेपे पावलो. त्या विशयाचेर तिका चड खबर नाशिल्ली, पूण नोवारा हांगाच्या व्हडल्या इश्टां कडल्यान आयकल्ल्या काणयां वयल्यान तिका समजलें की अशेंच एक तरणाटी बायलेंत रुपांतर जाता. बायल जावपाक ती संकेताची गरज ना हें तिका समजलें: ती पयलींच शिकून घेतिल्ल्या, वळखून घेतिल्ल्या आनी मोग केल्ल्या सगळ्या गजालींक लागून आशिल्ली. तो आतां सुंगट नाशिल्लो आनी ताचो फुलपाखरू रुपांतर

जाल्लो. तो पयसुल्ल्यान आयलो आनी कांय मिण्टांनी तो एका संवसारांतल्यान दुसऱ्या संवसारांत गेलो. तिका एकलीच मेळ्ळी आनी ताचो खूब अभिमान आशिल्लो.

मजगतीं, नव्या नोकरेची वळख जावंक लागली. तेन्ना कोटांक जोडपाखातीर फर कॉलर वापरताले. स्पंजान कात भिजोवन निमाणें सगळ्या वटांनी ओडून लांकडी फळ्याचेर खिळे मारताले. सिसिलींतल्या प्रयोगशाळेंत कपड्याच्या तळाक घालपाक शिंशें कुसकुसतालो तेन्ना म्हाका याद जाली. हांगाय बोट्यांचेर कांय हातरुणांचो आवाज जालो. थोडो सुर्याचो उजवाड पडलो जाल्यार रस्त्यार बागेंत ते सुकयल्ले, देखून म्हाका मोलादीक फार्सी कोंब्याचो, कोलो, मिक आनी उंदीर मस्क्यू काती खातीर सेंट्रीक म्हणून काम करचें पडटालें. तांची जतनाय घेतना म्हाका गाडयो आनी थंयच्यान वचपी लोक पळोवपाक आवडटालें. गाडयेचो एग्जॉस्ट धुंवर लेगीत हांवें उस्वासांत घेतलो आनी त्या शाराच्या वासांत भिजपाचो यत्न केलो, शुध्द हवेंत वाडपी ल्हान चलये खातीर इतलो नवो आनी मादक. म्हज्या नदरेक पडचे पयलीं शार वचून गेलें आनी म्हाका वेळाचोय पत्तो ना जालो. थंय दीस वरांनी वांटून घेतिल्लो, जाल्यार हांव कॅस्ट्रॅजियांत रावताना म्हाका फकत सुर्याचो उदय आनी अस्ताक खबर आशिल्लो अशें म्हज्या बापायन म्हाका समजायलें. केन्ना केन्ना कातीची जतनाय घेतना वयल्या माळ्यारली एक जाण्टी बायल म्हाका सांगात दिवपाक येताली. तो कडक पिएडमॉन्टीस भाशेंत उलयलो आनी म्हाका एक गजाल समजली ना: "काय सोभीत विनोद, दा न्हुआ टी वेगनाट (तुमी खंयच्यान येतात)? कुमा टी से सिआमात (तुजें नांव कितें)?" हांव बदलतां. "ति मी कापिसात मिया (तुका समजना)?" कात सुकली म्हणटकच मिस टिल्डेन तांकां ऑर्डर दिवपी शिंवकारांक मानांचे आकार कापले.

लहवू लहवू हांवें फ्रिसेलीना पॅडींग, ताचे भोंवतणीं लूप आनी मागीर अस्तर घालपाक शिकलें. म्हज्या क्षमतेक लागून म्हाका सप्तकी खिशातले पयशे मेळपाक लागले आनी रोखडेंच म्हाका पेन्शनाच्या गूणांक पाळो दिलो. म्हाका व्हडलें अशें दिसलें. प्रयोगशाळेंत रेडिओ आशिल्लो: गितां आयकून म्हाका खूब आवडटालें. तेन्ना रेफ्रिजरेटर सामान्य नाशिल्ले पूण त्या तरणाट्या बायले कडेन एक बर्फाचो पेटी आशिल्लो आनी ती तिणें शाराच्या रस्त्यां वयल्यान गाडयेन वचपी एका सज्जनान पुरवण केल्ल्या बर्फाच्या ब्लॉकांनी भरली. अशें गोड उदक पियेवप म्हजे खातीर नवें आशिल्लें. सवाय लांकडी चुलीन घर तापयतालें. ताचे कडेन

टेलिफोन नाशिल्लो पूण ताका क्लायंटॉंक फोन करपाची गरज आसतना ताणें म्हाका ताच्या आल्या कडेन धाडलो, जी जायते कामगार आशिल्ल्या बांदकाम कंपनीची मालकी आशिल्ली. हातूंत योगायोगान हांवें पयलेच खेपे पळयलें... पूण ही आनीक एक काणी जी म्हाका वेळ आनी इत्सा मेळ्ळी जाल्यार फुडें सांगतलों.

घरांत बरें जेवलें, सांजवेळार आमी फातराच्या छप्परांनी आनी सोबीत जनेलां आशिल्लीं दुकानां आशिल्ल्या शाराच्या मध्यभागाक भेट दिवपाक भायर सरले. शेनवारा हांव आवय वांगडा केंद्राचो बरोचसो भाग आशिल्ल्या बाजारांत वतालो, जेन्ना हांव दनपारां सुमार काम सोडून वतालो. म्हाका कोट करपाक आमी कापड घेतलें. तो चेकर आशिल्लो. नाताळा दिसा मिडनाइट मिसांत म्हजीं सामान स्ट्रॅट करून ताचें उक्तावण केलें. थोड्याच उतरांनी सुखी जिवीत.

कार्निवाल आयलो. गॅलेटी तियात्रांतल्या नव्या वर्साच्या आदल्या पार्टीक आमी आमच्या लागींच्या कुटुंबा वांगडा हाजीर रावले. फॉस्फरस लायटीच्या नाटकां मदीं मास्करेड बॉल्स पळोवप हें एक सपन आशिल्लें.

दुसऱ्या शेनवारा उठलो तेन्ना कितें तरी चुकलें. आवयन म्हाका सान पेलेग्रीनो मॅग्नेशिया दिवंक नाशिल्ल्यान हांव रडटालो. ताचो एक मामाचो भाव मार्टिग्रीसावन पावलो. ताणें आमचे वांगडा जेवलें. दनपारां म्हाका विचित्र दिसलें, म्हजें सुख सोंपता अशें दिसतालें. बाबा आपल्या मामाच्या भावाक वांगडा गाडयेंत गेलो, मागीर आमी जेवलें.

त्या दिसा सांजवेळार आमी भोंवपाक भायर सरले नात. बाबान मम्माक म्हणलें, "हांव बारांतल्या इश्टांक भेट दिवपाक वता." रातच्या धा वरांचे सुमाराक तो छातींतल्या खर वेदनेक लागून फातर जावन फिकट तोंड करून कुर्कुटावन आनी हांफत घरा परतलो. "तेरेसा, म्हाका कॅमोमाइल कर." पापा खाटीर हांसता आसतना हांव एके आल्या वांगडा धांवून 50 मीटर पयस आशिल्ल्या दोतोर्याक आपयलो. तो रोखडोच आयलो, पूण मजगतीं बापायन जगपाचें बंद केल्लें. उपरांत आमकां कळ्ळें की महाधमनी फुटल्या. तरी कांयच करपाचें नासलें, पापा स्वर्गाच्या दारांतल्यान वचून स्वर्गाक उडून गेलो. 17 फेब्रुवारी 1951. रातभर बापायच्या असहाय्य आंगाचेर दोळे थिरावन रावलो. म्हजी तकली घुंवताली, माइग्रेन

आनी चक्कर येवपाची भरसण म्हाका जवळजवळ त्या कुडींतल्यान पयस व्हरताली जंय सगळ्यो वस्तू अन्यायी मरणाचे साक्षीदार आशिल्ल्यान तिरस्कार करपा सारकीं जालीं. बापायचो आनी डोमोडोसोलांत म्हाका वाट पळोवपी क्रूर नशीबाचो विचार हांवें केन्नाच सोडलो ना, रडपाक लागून सुकून गेल्ल्यान दोळ्यांतल्यान दुकां आतां भायर सरूंक शकली ना. मेसिनाच्या सामुद्रधुनीचेर आशिल्ल्या दोळे दिपकावपी उजवाडांत हांवें वतना हांवें कल्पना केल्लो तो देव खंय लिपल्लो? ताणें आमकां कित्याक सोडून दिल्ले? ताणें म्हाका इतलो फटोवन कित्याक दिल्लो? आतां बापूय मेळ्ळो म्हणटकच ताका सदां खातीर म्हजे कडल्यान कित्याक काडून उडयलो? हे शोकांतिकेचो कितें फायदो आशिल्लो? आतां हांगासर डोमोडोसोलांतलो देव वेगळो, पयस, दुर्लक्षीत दिसलो म्हणून तो काळखांतल्यान तयार जाल्लो, दुर्लक्षीत आनी अस्पृश्य, कडू, एक देव म्हाका आतां परतून विस्वास दवरचो काय उरिल्ले दीस दुर्लक्ष करचो तें कळनाशिल्लो दिसतालो. रात-रातीं हांव ओगी रावलो, काळखांत दोळे ताणून पळयत रावलो, दीस येतकच सगळें पयलीं कशें आशिल्लें तें परतून येतलें अशी जवळजवळ आस्त बाळगून. त्या त्रासदायक दिसांनी म्हज्या कुटुंबाक एका खडपाच्या कांठार आसतना ल्हान चलयें खातीर स्वर्ग न्हय हें म्हाका समजलें.

त्या रातींतल्या एका राती, सकाळीं पयलेच वरांचेर हांव कोसळ्ळो आनी त्रासदायक न्हिदे उपरांत हांव एका गोड सपनांत बुडलो: हांवें तळ्याचेर सांपडलो, मागीर म्हजो बापूय म्हाका आकाशीय उजवाडांत बुडून दोळे आनी तोंड दिवन दिसलो. आतां ताच्या तोंडाक आतां त्रास जालो ना आनी तो परतून सोबीत जालो. ताणें म्हाका गोड हांसून म्हजो हात धरलो, म्हाका मिठी मारली आनी म्हाका उलोवंक लागलो. "म्हजें भुरगें – ताणें म्हणलें – आतां सांगपाक जाय तें म्हजो मोग, तुजे खातीर म्हाका जाय तें सगळें बरें. परिस्थितीचो अर्थ आमी एकामेकांक वळखनात. तुका व्हड जाल्लो पळोवंक नाशिल्ल्याचो म्हाका पश्चाताप जाता...." हें .

केन्ना केन्ना त्या सपनाचो आनी म्हज्या निमाण्या प्रवासाचेर विचार करतां, प्रभू म्हाका केन्ना आपयतलो हाचो विचार करतां, जेन्ना हांव स्वर्गाचें दार हुंपतलों तेन्ना म्हजो पापा म्हजी वाट पळयत आसतलो, त्या सांजवेळार ताणें म्हाका व्हेलो तशें कपडे घालून सिनेमा: ताचे वांगडा आमकां एकामेकांक सांगपाचीं जायतीं गजाली आसात, त्या थंड फेब्रुवारीच्या रातीं खंडीत

जाल्लें तें संवाद आमी सदां खातीर परतून सुरू करचें पडटलें. म्हजो निमाणो प्रवास सुरू करपाचो हो सगळ्यांत बरो उपाय आसतलो अशें म्हाका दिसता.

बापूय सादो मोची आशिल्ल्यान आवय चार भुरगीं आनी पेन्शन नाशिल्ली निराशेंत उरली. संवसारांतली सगळी थंडी आनी सगळी वेदना आमच्या गरीब स्थलांतरीत कुटुंबाचेर देंविल्ली.

आमच्या जमनी थावन पयस, जिविता थावन पयस, आमी वाळवंटी वाऱ्यान ओडून घेतिल्ले रेंवाचे कण आशिल्ले.

आवय स्वताक आनी आपलो पुराय जीव सोडून गेल्लो. ती एक रिती कवच जाल्ली. ताची कूड लांकडाच्या कुडक्या भशेन आकुंचन जाल्ली, ताणें वजन उणें करपाक केन्नाच थांबलें ना आनी ताची उणी जाल्ली नदर, फिकट आनी अभिव्यक्तीविरयत तोंडांत, पयसुल्ल्या बिंदू कडेन, बापायचे कबर कडेन पुराय मिनटां थिरावल्ली. विसरपाची अशक्यताय घेवन ती एक भूत जाल्ली. ती पडून भायर सरपाची वाट नाशिल्ल्या निराशेंत बुडटली असो खीण म्हाका जाणवलो. हांवें तिका हालोवपाचो यत्न केलो, तिका उर्बा दिवपाचो यत्न करून तिचे कडेन उलयलो. अविश्वसनीय रितीन भुमिका पुरायपणान उलटून गेल्लीं: घोवा बगर जिणे खातीर तयार करपाक आनी तिका विसरपाक मजत करपाक तिका काणयो सांगून आवयक सांत्वन दिवपी धूवच. हांव व्हडली धूव अजून 15 वर्सां पुराय करूंक नाशिल्ली.

जेवणा उपरांत आनीक कांय सेंट मेळोवपा खातीर हांव परतून फरियराच्या घरा कामाक लागलो. आशेची ज्वाला जिवी दवरपाचो यत्न करपी हांवच आशिल्लो. पूण शेवटाक म्हजी आवय, घडये निराशेच्या बळग्यान, एका रडप आनी दुसऱ्या रडपा मदीं सगळो संवसार आपल्या खांदार घेवन ल्हवू ल्हवू परतून शिंवपी जावपाक लागली, थोडे स्कर्ट आनी ड्रेसिंग गाउन शिंवून कशी जाली तें म्हाका खबर ना.

धा अध्याय - सुंदर तुसा

त्याच वर्सा मे म्हयन्यांत म्हजो ल्हान भाव गोडेंमूत जावन दुयेंत पडलो आनी हांवूय तो धरलो, भुरगेपणांत ताका हो रोग जावंक नाशिल्लो. खातीर आसतना आवयन दार उगडपाचें आयकलें. कोणे तरी दाराची घंटी वाजयल्ली. मागीर म्हाका झीझी आनी मिशेलोचो आवाज आयकलो. म्हाका हुस्को जालो: आदीं तांणी म्हाका केन्नाच म्हज्या आवय-बापायक पळोवपाक डोमोडोसोलाक व्हरूंक नाशिल्लो आनी आतां ते दाखयल्ले. सुमार सप्तकभर ते रावले, मागीर हांव तांचे वांगडा सिसिलीक परत येतलों अशी आस्त बाळगून मात्शी निराश जावन गेले. नोव्हेंबरांत काळ्या रंगाच्या शिमेचेर बरयल्लें पत्र पावलें. आवय भियेली आनी हात उगडटना तिचो हात हालोवंक लागलो. हांवें तिका रडटा तें पळयलें: zizi आजो तुरीच्या मरणाची घोशणा केली. तांकां ८ नोव्हेंबराक बोर्डोनारो गांवगिन्या वाठारांत मेल्लो मेळ्ळो. ताची पिराय 87 वर्सा आशिल्ली. फुडल्या वर्सा आनीक एक आनीक व्हडली निराशा जाली, जेन्ना योगायोगान तपासांतल्यान गळ्यांत रूमाल घालून घुस्मटमार जाल्ल्यान मरण येवपाचें कारण मेळ्ळें, जें उत्खनना वेळार मेळ्ळें. गांवगिन्या वाठारांतल्या शेजाऱ्यां वांगडा एका बायलेन 11 हजार लिरांची पेन्शन चोरपा खातीर हो गुन्यांव केल्लो. उपरांत तिणें 24 वर्सा बंदखणींत आनी ताणें सहभागाक लागून 12 वर्सा बंदखणीची ख्यास्त भोगली.

म्हाका दुख्ख चालूच आशिल्लें. थोड्या पयशांनी आमी 5 जाणांक घेवन रावपाक शकले नात. मिस टिल्डेन म्हाका रोजगार कार्यालयांत नोंदणी करपाक मेळची म्हणून बनावट डिसमिसल घेवपाचो सल्लो दिलो. काम आसा काय ना तें पळोवपाक हांव खूबदां वतालो, पूण आशा उणीच आशिल्ली. एप्रील '५३ इस्वेंत म्हाका कळ्ळें की तांणी एका कारखान्यांत कांय चलयो कामाक घेतल्यात. तांकां गरज नाशिल्ली, तांच्या बापायक पयलींच नोकरी आशिल्ली. देखून हांव निशेध करपाक ऑफिसांत गेलो: हेरां परस म्हाका चड काम करपाची गरज आशिल्ली. मे म्हयन्यांत निमाणे हांवें एका कारखान्यांत प्रवेश केलो, थंय तांणी विद्युत तारांक इलास्टीक बँड, पांयतणांचो लेस, फिती आनी नळयो तयार केले. सप्तकी शिफ्ट 6-13 आनी 13-21 घेवन कश्ट. अंतरांत हांवूय पगाराक पूरक जावपाक आनी आवयक सुटका दिवपाक फरियराक गेलो.

ऑगस्ट आयलो. सुटये खातीर कोमारे ग्राझियाक आपल्या जाण्ट्या आवयक भेट दिवपाक सिसिलीक वचचें पडलें. तशेंच हांवें म्हजी धूव कॅटरीना वांगडा वचपाचें थारायलें. आमी गाडयेन मिलानाक वचपाक भायर सरले आनी मागीर रोमाक गेले, थंय आमी रातच्या वेळार पावले. सिसिलीक वचपी गाडये खातीर आमकां कांय वरां वाट पळोवची पडली.

स्टेशनाचेर आमकां कांय गांवचे वांगडी मेळ्ळे, आनी तातूंत नोवाराचो एक वामन अभिनेतो साल्वाटोरे फुर्नारी आनी एक सैनिक जाचें नांव म्हाका याद ना. मिसेस ग्राझिया एका बेंचेर आराम करताना कॅटरीना आनी म्हाका भोंवपाक आपयले. तांणी आमकां मोटारेलो खावपाक पियाझा एसेद्रा कडेन व्हेले. परतून जिवीत जावंक लागलां अशें दिसलें.

पयलींच गर्दी जाल्ली गाडी आयली तेन्ना मिसेस ग्राझिया दोन पोतयो घेवन बेगीन बसली. गाडी पुरायपणान थांबूंक नाशिल्ली आनी ती पट्यांचेर सपाट पडली. कॅटरीना, हांव आनी

सगळी गर्दी आमी तिका फोडांनी भरिल्ली पूण चमत्कारीक रितीन जिवी भायर काडटना सासणाच्या बापायक रडली. तिणें हॉस्पिटलांत व्हरपाक न्हयकार दिलो. एक वर उपरांत गाडी भायर सरली. दनपारां आदीं आमी टेमें विग्लियाटोरे स्टेशनाचेर पावले आनी थंय आमी नोवारा सिसिलियाक व्हरपी बशींत बसली, जीझी आनी मिचेरिलोचे सोयरे.

तांणी आमकां मानाचे सोयरे म्हूण येवकार दिलो. त्या राती आमी तिगूय खाटीर आशिल्ले, कॅटरीना आनी हांव एक मिचकावणी न्हीद नाशिल्ले. मिसेस ग्राझिया वेदनेन भरिल्ली. त्याच राती एक अजाप जालें: कांय तरणाट्यांनी आमकां गिटार आनी व्हायोलीन घेवन सेरेनेड केलो, पूण काका मिचेरिलो, त्रास जावन तांकां पळून गेले.

कॅटरीनाची आवय चड करून सगळो वेळ खाटीर घालताली. धा दिसांत फकत दोन फावटीं तो आपल्या जाण्ट्या आवयक भेट दिवपाक भायर सरतालो. दनपारां प्रयोगशाळेंतल्या वर्गांतल्या सहपाठ्यांक आनी इश्टांक भेट दिवपाक गेलो. एक दीस म्हाकाय मिठी मारपाक आयिल्लो एक शाळेचो सहपाठी पळयलो. ताच्या हाताक सायकल धरली आनी हांवें ताका म्हाका रायड करपाक व्हरपाक सांगलें. तेन्ना नोवारान केन्नाच सायकल चलयल्ली चली पळोवंक नाशिल्ली. तिका कळ्ळे बरोबर झीजीन म्हाका धिटाय दिली: "तुमी घुबड जाल्यात, अशीं गजालीं हांवें केन्नाच कल्पना करूंक नाशिल्लीं."

परतून डोमोडोसोला हांगा श्रीमती ग्राझिया बरी जावपाक कश्ट घेताली. त्या पडट्या उपरांत आर्थ्रोसिस वेदनेन आपलो शेक गाजयलो. ताका फकत धैर्य मेळ्ळें जेन्ना तो आपल्या कुटुंबा वांगडा खंयच्याय पार्टीक गेलो, थंय म्हाकाय आपयलो.

हांव परतून कारखान्यांत आनी फरियरांत कामाक लागलो, पूण म्हाका नवे अणभव जाय आशिल्ले. एक दीस सान गेर्वासिओ आनी प्रोटासिओ ह्या पॅरिशाक भेट दितना डॉन जुसेप बेनेट्टी म्हाका कांय प्रस्न विचारपाक म्हाका लागीं पावलो. म्हजीं सगळीं दुख्खां ताका सांगलीं. ताणें म्हाका प्रोत्साह दिलो आनी म्हणलें: आयतारा दनपारां वक्तृत्वांत येयात. थंय तुमकां कॅथलिक ऍक्शनाची अध्यक्ष सिग्नोरीना जर्मना मेळटली, ती तुमकां चलयीं कडेन वळख करून दितली आनी तुमकां खूब बरो सल्लो दितली." म्हाका रोखडेंच सुशेग मेळ्ळे: थोड्या लजयेन हांवें इश्ट जोडपाक सुरवात केली. उलोवपाक कळना असो भंय दिसतालो पूण

देवाच्या आदारान हांवें पयल्या अडचणींचेर मात केली. संस्थापक आर्मिदा बरेली हिची तोखणाय करून हांवें स्वेच्छेनूच संघटनेचें दिसाळें वाचलें: तिच्या उपकाराक लागून म्हजें जिवीत सुदारलें. कारखान्याच्या शिफ्टान परवानगी दिली तेन्ना हांव 7 वरांचेर सकाळीं मिसाक गेलो, थंय म्हाका डॉन बेनेटी मेळ्ळो, जाका हांव म्हजो आध्यात्मिक संचालक मानतालो. आयतारा हांवें इगर्जे मुखार आशिल्ल्या बऱ्या प्रेस स्टँडाचेर एक वर रावपाची पेश केली. उपरांत तांणी म्हाका एसीएलआय काउन्सिलांत सामील जावपाक आपयलो. त्या सगळ्या वचनबद्धते वांगडा म्हाका म्हत्वाचें आनी साध्य अशें दिसलें.

कारखान्यांतल्या म्हज्या सहकाऱ्यांनी म्हाका हिंदूवादी मानलो, पूण म्हाका अस्वस्थताय दिसली ना, खरें म्हणल्यार शिफ्ट सुरू करचे पयलीं चेंजिंग रूमांत अश्लील उलयतना तांकां मागणें करतालो आनी परतून फोन करतालो.

अध्याय इकरा - चीनी मातयेचें तोंड

एक उमाशेच्या आयतारा जर्मन कॅथलिक ऍक्शनाच्या अध्यक्षान दोंगरांची भोंवडी घडोवन हाडली. उरिल्ल्या थोड्या पयशांनी म्हाका भोंवडेचो खर्च भरपाक मेळ्ळो. आमी बशीन गोग्लिओक पावले, मागीर केबल गाडयेन आल्पे डेव्हेरो आनी मागीर पांयान क्रांपिओलो कडेन पावले. फुलांनी व्यापिल्ल्या दोंगरांची सोबीतकाय हांवें चिंतन केली: रोडोडेंड्रोन, बटरकप, रानटी ऑर्किड. मेजवानी करपाक ब्लूबेरी. फातराचीं छप्परां आनी लांकडी जनेलां आशिल्लीं कॅबिनां जाच्या जनेलां वयल्यान तांबडे आनी गुलाबी रंगाचे जेरेनियम लटकताले. जर्मनाक विचारलें रस्तो खंय सोंपता. "आमी थकले उपरांत आमी पॅक केल्ल्या जेवणा खातीर थांबतले." दनपारां 1 वरांचे सुमाराक आमी एका फातरांतल्यान देगणाचे वटेन व्हांवपी निवळ उदक पियेवपाक थांबले. जेवून, मागणें करून आनी गावन आमी परत येवपाक भायर सरले. हांव खोशेन थरथरतालो: इतलो सोबीत दीस हांवें केन्नाच काडूंक नाशिल्लो. घरांत आवयक सगळें सांगलें आनी तिचें हांसप हांवें पळयलें.

केन्ना केन्ना म्हाका नोवारा सिसिलियाच्या एका इश्टाचो मेल येतालो: ताणें ताका दोमोडोसोलांत नोकरी सोदपाक सांगलें, जाका लागून आमी मेळूंक शकतले. म्हाका खूब गोंदळ जालो पूण कोण तरी म्हज्या मोगान पडला म्हूण खोशी जाली. डोमोडोसोलाचो एक चलोय आसलो, पूण म्हाका तो आवडलो ना: सकाळीं तो ग्रापाचो एक शॉट पितालो आनी सदांच तांबडे गाल आशिल्ले.

सकाळींच्या ध्यानांनी म्हाका कॉन्व्हेंटाची वाट दाखयली, पूण त्याच वेळार भुरगीं आनी कुटुंब सुरू करपाची कल्पना म्हाका आवडटाली. हांवें स्वताक देवाच्या इत्सेचेर

सोंपयलें. आयतारा दनपारां हांवें वक्तृत्वांत घालून सप्तकी कॅटेकिझम वचनबद्धताय म्हज्या इश्टां वांगडा नियोजन केलें. कांय आयतारा आमी शेजारच्या शारांतल्या वक्तृत्वशाळांनी वताले. बस प्रवासान म्हाका त्रास दिलो, पूण धैरान कांय ल्हान ल्हान दुख्खां वयल्यान जैत मेळयलें.

१ मे १९५४ दिसा एसीएलआय आनी वक्तृत्व मंडळान एक भोंवडी घडोवन हाडली: सकाळीं मॅडोना दी ओरोपाच्या अभयारण्यांत तीर्थयात्रा आनी दनपारां बिएला हांगाच्या मानादीक पास्टोराची रॅली. म्हजी एक इश्टीण आनी तिचो इश्ट पिएरिनो हांचे वांगडा एकठांय सायन अप करपी पयल्यांतलो हांव एकलो. तरणाट्यांनी भरिल्लीं २ बशी भायर सरलीं. तातूंतलो एक लजवपी गोरो भुरगो जो हांवें खंय तरी पळयल्लो. तोच: हांव फरियराच्या गिरायकांक फोन करपाक गेल्लो बांदकाम कंपनीचो कामगार. पिएरिनोन ताची म्हाका वळख करून दिली: तो ताचो मामाचो भाव. दिसांत ताणें केन्नाच आपली नदर म्हजेर सोडली ना. घरा पावतकच हांवें आवय कडेन ही गजाल सांगली. दुसऱ्या दिसा सांजवेळार हांवें ताका पयल्या माळ्यार आशिल्ल्या कुडीच्या ल्हान बाल्कनी सकयल पळयलो. "मम्मा, मम्मा, ये आनी पळय: थंय म्हाका बिएला हांगा मेळिल्लो चलो आसा". आनी ती अर्दकुटी हांसून: "तो तुका कोर्ट करता हें स्पश्ट." दुसऱ्या दिसा सांजवेळा शेजाऱ्या वांगडा भायर सरतना तो म्हज्या मुखार मेळ्ळो. तिणें लजयेन विचारलें, आमचे वांगडा येवंक शकता काय कितें. मात्शें अनिश्चीतपणान हांवें मान्य केलें. आमी ह्या आनी त्या विशीं गप्पा मारून बर्फ मोडलो. एकदां कारखान्यांत दनपारां शिफ्ट सोंपली म्हणटकच तो म्हाका घरा वांगडा गेलो. एक दीस सांजवेळार ताका ताच्या आवयची वळख करून दिवपाक वयर व्हेलो, तिणें ताका खूब बरो येवकार दिलो. फुकट वेळार तो वक्तृत्वांत हाजीर रावतालो. मागीर चले आनी चलयो वेगळीं जालीं, बसकेच्या शेवटाकच तांकां मेळपाक मेळटालें. एसीएलआयच्या बसकांकय आमी हाजीर रावले.

एकमेकांचो मोग करपी दोन चले एकले भायर सरूंक शकनाशिल्ल्या सिसिलींतल्यान आयिल्ली आसली तरी तिणें आमचेर विस्वास दवरलो आनी आमी शांततायेचो प्रवास सुरू केलो. जियुसान म्हाका सांगलें की ताका म्हज्या पापा कडेन मेळ्ळा: थोडे पयशे जोडपाक, कारण ४ भुरगीं आशिल्लीं आनी फकत पापा काम करतालो, भुरगो आसतना ताणें आपल्या

घरांतल्यान कांय पावलां पयस आशिल्ल्या बॅरकांतल्या फायनान्सरां खातीर कांय कामां केल्लीं. केन्ना केन्ना तो तांचे पांयतणे दुरुस्ती खातीर पापा कडेन हाडटालो. हांवें खोशीन आयकलें.

ताणें म्हाका आनीक एक गजाल सांगलें: १६ सप्टेंबर १९५० दिसा हांव रोमा थावन डोमोडोसोला पावपाक गेलो तेन्ना आमी व्हर्च्युअल रितीन मेळ्ळे. जियुसे, हांव ताका अजूनय म्हणटां, पवित्र वर्सा खातीर सायकलीन पावलो. एक साहसी प्रवास: दोंगरी बूट घालून बेगीन पेडल मारपी देगणांतल्या पाद्री वांगडा तो डोमोडोसोला सोडून गेलो. ताच्या फाटल्यान वचप जवळजवळ अशक्य आशिल्लें. थोडो सॅलड घेवपाक कांय भाजीपालो पळोवन तोच थांबलो. प्रवासाच्या अर्द्या वाटेर जियुसे एकटोच उरलो. वाटेर ताका एक रस्त्यार विकपी मेळ्ळो, ताचे कडेन विकपाक कचरो भरिल्ली पोरनी सायकल आशिल्ली. रोमामेरेन तांणी एकामेकांक सांगात दवरले.

ऑगस्ट आयलो. सुटये खातीर कारखानो बंद आशिल्लो आनी हांवें थारायलें की मेर्गोझो तळ्याचेर दोंगुल्ल्यांनी बरे जावपी म्हजी भयण रोझाक भेट दिवपाक वचपाचें. घर चलोवपी भिक्षुणींक हांवें कांय दीस रावपाक सांगलें. ही कल्पना हांवें आतांच जियुसाक सांगिल्ली. घरांत सुटयेच्यो हेर चलयो आशिल्ल्यो. तातूंत एके भिक्षुणीची ब्युटीशियन भयण आसा. १५ तारखेक सकाळीं, असुम्पशनाची परब, ताणें आमकां मिस सोंपतकच आपल्या कुडींत सराव करपाक आपयले. ताणें आमचें तोंड वेगवेगळ्या क्रीम, काजळ आनी लिपस्टीकांनी भरलें: आमी मेणाच्या पुतळ्यां सारके दिसताले. दुपारच्या जेवणा वेळार भिक्षुणी आल्यान आपल्या भयणीक परतून आपयलो: तिणें आमकां अशें वागयल्यार कसलोच फायदो नाशिल्लो.

दनपारां जनेला वयल्यान तळ्या कडेन पळयतना म्हाका दिसलें, जियुस भायर सरता. त्या चीनी मातयेच्या तोंडान म्हाका दिसपाची इत्सा नाशिल्ली. दारांत म्हाका पळोवन ताका म्हाका जवळजवळ वळखूंक ना. हो प्रयोग जाला आनी हेर चलयंचेंय रुपांतर जालां अशें सांगून हांवें माफी मागली. दनपारां आमी घराच्या बागेंत भोंवले. सांजवेळार ताणें म्हाका येवकार दिलो: "बेगीन मेळटले, डोमोडोसोलांत, पूण तोंड पयलीं सारकें निवळ आनी ताजें."

अध्याय बारा - वायलेट

एकदां दोन सप्तकां सुटी सोंपली म्हणटकच दनपारां 1 ते 9 मेरेन शिफ्टांत परतून कारखान्यांत कामाक लागलो, मशीनांच्या धुरींत बॉबिन धागे घालतना हांवें जियुसाचो विचार केलो, पूण त्याच वेळार हांवें विचार केलो ना ताका पळोवपाची व्हडली इत्सा आसता. रातच्या णव वरांचेर सायरन वाजलो आनी म्हजें काळीज नेटान धडधडपाक लागलें. फोल्डराचेर मुद्रांक घालून गेटीच्या भायर सरतना म्हाका अर्दकाळखांत एक सायकल दिसली. खरेंच तोच आशिल्लो: तो म्हजे वटेन आयलो, लजयेन म्हज्या तोंडा कडेन पळयलें आनी म्हणलें: "तुमी इतले सादें म्हाका आवडटात". ताणें म्हाका सायकलीचे नळयेर बसोवन घरा व्हेलो. आमी सादें गुडनाइट ग्रीटिंग अदलाबदल केली. चड करून दर दिसा अशें घडटालें. आयतारा दनपारां आमी लागसारच्या गांवांनी थोडीं सायकल रायड्स घेतलीं. एक दीस ताणें म्हाका आपल्या घरा व्हरून म्हज्या पापा आनी मम्मा, दोन भयणीं आनी एक भाव हांची वळख करून दिली. ल्हवू ल्हवू तिणें म्हाकाय आपल्या काका आनी मामेभयणींची इश्टीण म्हणून वळख करून दिली.

बाल्कनींतल्यान आमकां पळोवन मम्मान आमकां घरांत वयर येवंक लायले. ती त्या भुरग्याचेर डोट करताना हांव सामको अनिर्णित आशिल्लो. ८ डिसेंबराक, इमाक्युलेट कॉन्सेप्शनाच्या दिसा, म्हज्या नांवाच्या दिसा, दाराची घंटी वाजली. फुलकारानच, ताणें म्हाका तांबड्या कार्नेशनांचो गुलदस्त दिलो. "मम्मा, जियुसान म्हाका ताचीं शुभेच्छा धाडलीं!". नोट उगडटना कसली निराशा जाली: तो न्हय, पूण योगायोगान मेळिल्लो 14 वर्सांचो भुरगो. ताचेर स्वाक्षरी करून "I love you" अशें बरयल्लें. घडये ताका हांव ताच्या पिरायेचो अशें दिसलें.

नाताळाच्या आदल्या दिसा जियुसे चॉकलेटींनी भरिल्ली व्हडली रंगीत फुलपाखरू आनी ग्रीटिंग कार्ड घेवन दाखयलो. हांवें ताचे उपकार मानले आनी आमी एकठांय मध्यान रातच्या मिसाक गेले. घरा परत येतकच ताणें म्हाका सांगलें: "फाल्यां म्हाका म्हज्या नात्यांतल्या लोकां वांगडा जेवपाक म्हज्या कुटुंबा वांगडा वचचें पडटलें. बॉक्सिंग डे दिसा परत पळयतलों". २६ तारखेक सकाळीं हांवें आवय कडेन म्हणलें "आतां त्या भुरग्या वांगडा भायर सरना, ताका फुलपाखरू परत दितां, म्हाका कमिटमेंट नाका". आनी ती खर नदर मारून: "तुमी पिशें, तुमी पयलींच चॉकलेटी खावंक नाशिल्लीं जाल्यार करपाक शकतलीं."

फुडल्या दिसांनी जियुस सदचे भशेन म्हाका कामांतल्यान व्हरपाक आयलो. पांयान वा सायकलाच्या नळयेचेर रस्त्याच्या खंडांत हांव ताचे कडेन जवळजवळ उलयलो ना. १९५५ वर्साच्या नव्या वर्साच्या दिसा हांव मिसाक गेलो. तोय थंय आशिल्लो आनी निमाणें तो म्हाका घरा वांगडा गेलो. दारांत ताणें म्हाका म्हणलें: "म्हाका अशें दुख्ख भोगपाक तुज्या मनांत कितें आसा तें म्हाका कळूं येता?", आनी ताच्या दोळ्यांतल्यान एक दुकां भायर सरलीं. त्या तणान उंटाची फाट मोडली आनी हांव ताका एक हांसो दिलो. ताणें म्हाका एक चुंबन दिलें आनी म्हणलें: "आयज दनपारां हांव तुका माउंट काल्वारिओ हांगाच्या वेस्परांक वचपाक घेवन वचतलों. वेस्परां उपरांत एसीएलआय क्लबांत एक फिल्म दाखयतले." हांवें मान्य केलें आनी आमी निरोप दिलो. घरांत रिपोर्ट केलो आनी आवयन खोशीन म्हणलें: "तुका परत असो बरो चलो मेळचो ना."

दनपारां २ वरांचेर आमी व्हिया कूसीसच्या कॅपेलां वांगडा खच्चराच्या ट्रॅकान कॅलव्हरीक भायर सरले. अभयारण्यांत पावतकच आमी वेस्पर गायताले आनी आशीर्वाद सोंपतकच आमी क्लबाक गेले. म्हाका ह्या सिनेमाचें शीर्षक याद ना, पूण तें खूब कंटाळवाणें आशिल्लें, देखून हांवें सुचयलें की आमी परत शारांत वचून कॅटेना सिनेमाघरांत वचचें, थंय आमी एक चड बरो चित्रपट, "वायलेट" नांवाचो आस्वाद घेवंक येसस्वी जाले.

एप्रीलांत रेल्वेंतल्यान व्हिगेझो देगण आनी सेंटोव्हॅली वयल्यान भोंवतना आमी ताच्या आवय-बापाय वांगडा लोकानो हांगाच्या फुलांच्या फ्लोट फेस्टिवलाक गेल्ले. आमी जियुसाचो गॉडफादर मेळ्ळो, ताणें म्हाका "गर्लफ्रेंड" म्हणून वळख करून दिली. ताणें खिशांत हात

घालून पाकीटांतल्यान 10 स्विट्झर्लंड फ्रँक घेतले, जियुसाक दिले आनी म्हणलें "बरें, तुजें लग्न केन्ना जातलें?". आमी एकामेकां कडेन पळयले, आमी केन्नाच हे विशीं उलयिल्लें ना.

फुडल्या दिसांनी आमी लग्नाची कल्पना मनरिजवण करपाक लागले. आमी घरांत लेगीत ताचेर उलयताले. मम्मा खुशाल आशिल्ली पूण त्याच वेळार अर्थीक शक्यताय उणी आशिल्ली. ल्हवू ल्हवू आमी थोडीं चादर आनी कांय भितरले कपडे घेतले. आमकां कसलीच खाशेली गरज नाशिल्ली. आमी एक ल्हान, मात्सो अपार्टमेंट सोदपाक गेले. आमी तो पुर्विल्ल्या मोट्टा जिल्ह्यांत मेळ्ळो आनी देखून लग्नाची दीस थारायली: सोमार १९ सप्टेंबर. लग्नाच्या ड्रेसीक लेस घेवपाक हांव म्हज्या आवय वांगडा पंजरासा कापडाच्या दुकानांत गेलो आनी तो म्हाका सदांच मोगान तयार करपाचें उतर दिवपी मिसेस टिल्डे, फरियर हिचे कडेन व्हेलो.

टाउन हॉलांत हांव अजून अल्पवयीन आशिल्ल्यान आवयक लग्नाच्या बंदीचेर सय करची पडली. जुसेचे आवय-बापूयय खोशी आशिल्ले. पॅरिशांत मोन्सिनोर पेलांडान आमकां सोभीत प्रोत्साहाचीं उतरां सांगलीं: "जीवन आमकां राखून दवरल्ल्या खोस आनी दुख्खांक तोंड दिवपाक सदांच खूब भावार्थान विनयशील रावचें. हांव तुका नाभाच्या कुशीक तांबडो धांवपी सोदूंक दितलों".

आमकां सदचे भशेन उपकार पावोवपाचे नातेदार आनी इश्टांची वळेरी तयार करची पडली. सोयरे खूब उणे. जियुसेची आवय म्हणटाली "दर कुटुंबाक दोन". ल्हवू ल्हवू आमी 35 लोकां मेरेन पावले. साक्षीदार वेंचून काडल्यात: जियुसेचो काको कार्मेलो आनी म्हजे खातीर आमच्या बसकेचो शिल्पकार पिएरिनो. लग्नाच्या सप्तका आदीं डॉन जियुसेप ब्रियाका हाच्या फुडारपणा खाला दादल्यांच्या वक्तृत्व मंडळान आमकां एक पार्टी तयार केली. मास्टर फुरिगान फळ्याचेर नमस्काराचें चित्र रंगयलें आनी इश्टांची वळेरी आशिल्लो एक स्करोल तयार केलो. तशेंच पेस्ट्री आनी पेयांनी व्यापिल्लें मेज आशिल्लें. वक्तृत्वांत अशी पार्टी केन्नाच जावंक नाशिल्ली. संत गर्वासिओ आनी प्रोटासिओ हांच्या कॉलेजीयट इगर्जेची जीर्णोद्धार सुरू आशिल्ली आनी फुटपाथ कोळसो आनी फातरांनी भरिल्लो, पूण कांय इत्सूक बायलांन ती निवळ करपाक जियुसेप आनी कॉन्सेटाचो भोवमान केलो.

१६ सप्टेंबराक झीझी आनी मिचेरीलो पावले, कॉन्सेटिना लग्न जावपाचें आशिल्ल्यान स्थलांतरीत जाले आनी ताका तिचे वांगडा वेदीचेर वचचें पडलें, आतां नाशिल्ल्या तिच्या बापायची सुवात घेतली.

मजगतीं, कांय ल्हान ल्हान भेटवस्तू पावलीं: एक कॉफी पॉट, कॉफी ग्राइंडर, रोसोलियो ग्लास, उपकार मेळिल्ल्या नात्यांतल्या आनी इश्टां कडल्यान सॉसर आनी कटलरीचे सेट, पिएरिनो आनी ताच्या काकांचो किचन सेट. बायलां च्या कथोलीक ऍक्शनान आमकां पवित्र कुटमा वांगडा खाटीच्या कुशीक एक चित्र दिलें, सहाय्यक डॉन बेनेटीन रुप्याच्या सजवणींनी एक अद्भुत पाचव्या फुलांची फुलपाखरू दिली.

आदली रात लांब आशिल्ली. तीन ल्हान भुरगीं आनी उण्या साधनसुविधां कडेन उरिल्ल्या आवयचो विचार म्हाका जालो. "तुका उणोच विस्वास आसा, जिणेंत सदांच प्रोव्हिडन्स आसता अशें वक्तृत्व शाळेन शिकयलें ना?", हांवें मनांत म्हणलें. सोमारा 19 तारखेक सात वरांचेर उठलो. मिसेस टिल्डे लेस ड्रेसान्त पावली. ताणें म्हाका कपडे घालून मिलानांत विकतें घेतिल्लो बुरखो समायोजीत केलो. सकाळीं ९ वरांचेर म्हाका इगर्जेंत व्हरपाक टॅक्सी पावली. म्हाका गोंदळ जालो, म्हाका पळोवपी लोकांचो दर्या मेळ्ळो. जुस पयलींच वेदीचेर संत्र्याच्या फुलांचो गुच्छ घेवन म्हजी वाट पळयत आशिल्लो, ताची भयण रोझा वांगडा आशिल्ली कारण आवय ओलिंपिया पयल्या भुरग्याचें लग्न जावपाची चड उत्सुकता आसतली. तांबड्या धांवप्याचेर काका मिचेरीलो हाचे वांगडा ताचे वांगडा गेलो.

मिसाक सुरवात जाली. मॉन्सिनोर पेलांडाय भावनीक आशिल्लो. एक प्रोत्साह दिवपी प्रवचन, मुदयांचो आशीर्वाद, आजीवन निश्ठा दिवपाचें उतर आनी सुवाळ्याच्या निमाणें स्वाक्षरी याद जाता. भायर सरतना त्या खिणाक म्हजीय आजी जाल्ली पिएरिनोची आवय म्हज्या छातीचेर कॅथलिक ऍक्शनाच्या बायलांचो बॅज दवरली.

तेरावो अध्याय - नवें जिवीत

इगर्जेतलो उत्सव सोंपतकच ताचे उपरांत व्हिया कास्टेलाझो हांगाच्या ग्रांडाझी बारांत ताजेपण आयलें. सोयऱ्यां कडेन एक चुंबन आनी दुसरें चुंबन हांचे मदीं आमी कांय पिझ्झा आनी पेस्ट्री वांगडा एपेरिटिफ खाल्लें. मम्मा वांगडा सुटकेस घेवपाक गेल्ल्या सासऱ्यांक आनी चुंबन, मागीर हनीमून खातीर 12.15 वरांची गाडी धरपाक स्टेशनाचेर धांवून गेल्ल्या सासऱ्यांक आनी चुंबन.

मम्मी दोळे भायर रडटाली. आमी डिब्बेंत भितर सरले. स्टेशन मास्तरान शिट्टी मारून वचपाची घोशणा केली जाल्यार जियुस आनी हांव निमाणो निरोप दिवपाक जनेला भायर झुकले. आमच्या जिविताचें साहस सुरू जालें.

एकदां आमी फ्लॉरेन्सांत पावले उपरांत आमी मिसेस टिल्डेन सांगिल्ल्या हॉटेला कडेन गेले, ती फरियर. लक्झरी प्रवेशदाराचेर आमकां संगीतान येवकार दिलो, मागीर बटलरान आमकां तिसऱ्या माळ्यार आशिल्ल्या कुडींत व्हेले. आमकां सगळें नवें आशिल्लें, डबल बेडांत लेगीत न्हिदिल्लें.

पयल्या दिसा आमी शाराक भेट दिली, दुसर् या दिसा आमी पियाझाले मायकल अँजेलो हांगा गेले जंय सगळ्या फ्लॉरेन्साची तोखणाय करपाक मेळटाली. आमी कांय फोटो काडले: जियुसाच्या कॅमेऱ्यान फिल्माच्या रोलान आठ काळे-धवे फोटो काडूंक मेळटाले.

तिसऱ्या दिसा रोमाक वचपाक भायर सरप. बळी दिवन वाचयल्ले पयशे पुरो जावंक जाय आशिल्ल्यान हॉटेल चड मात्शें आशिल्लें. पवित्र वर्सा जियुसान पळयल्ल्या चार बॅसिलिका आनी ट्रेवी फव्वाऱ्याक भेट दिवपाक आमी एक दोन दीस थांबले. तशेंच आमी परतून एसेद्रा फव्वाऱ्याक पावले, तो '५३ च्या फामाद रातींचो, जेन्ना सिग्रोरा ग्राझिया गाडये सकयल पडली.

सिसिलीक वचपाचो वेळ आयलो. लांब प्रवास केल्या उपरांत ही गाडी कॅलाब्रिया पावली आनी निमाणें व्हिला सान जियोव्हानी हांगाच्यान सिसिली पळोवंक मेळ्ळी. जियुसान त्या खिणांचो आस्वाद घेतलो: रेल्वे फेरी-बोटीचेर भरून गेल्ली, मेसिना बंदराच्या प्रवेशदाराचेर उंचायेचेर आशिल्ली मॅडोनिना.

आवयचो भाव काका कार्मेलो ताची घरकान्न गायताना आनी धुवो रोसेटा आनी आंतोनीएटा घेवन स्टेशनाचेर आमची वाट पळयत आशिल्ले.

तांणी आमकां दोन राजकुंवरां भशेन येवकार दिलो. आमी दोन दीस मेसिनाक भेट दीवन रावले: हांवें भुरगेपणांत पळयल्लें कॅथेड्रल घड्याळ, मॅडोना दी मोंटाल्टो आनी हेर खूब सोबीत चौक.

त्या घरांत एकूच दोश आशिल्लो तो म्हणल्यार जेवणा वेळार काका आनी मामेभयणीन वेशभूषा करून मेजार बसचे बदला म्हणटाले: "दर्यादेगेर भोंवपाक वचूंया". जियुस आनी हांव राजिनामो दिवन पेकीश अशें जाणवून भायर सरले. रातच्या 11 वरांचे सुमाराक आमी घरा परतले आनी काकी रांदपाक लागली. एके राती ताणें तांच्या कवचांतले गोगलगाय चटणींत घाले, पूण मोजता तें मोग, संवय न्हय.

तिसऱ्या दिसा थोडें दुकां घेवन ते आमकां गाडयेक घेवन गेले. काका मिचेरीलो नोवारा पावपाक टॅक्सी ड्रायव्हरा वांगडा टेमें विग्लियाटोरे स्टेशनाचेर आशिल्लो. झीझी, आण्टी मॅरिचिया आनी आण्टी पेप्पीना गांवांत आमची वाट पळयत आशिल्ले. खरेंच डोमोडोसोलाचे राजकुंवर पावतात अशें दिसतालें.

दुसऱ्या दिसा आमी म्हज्या बापायची आजी कॉन्सेटा आनी बापायचे काका, भयणी आनी भाव हांकां भेट दिवपाक बडियावेच्चियाक गेले. आजीच्या तंबाखू दुकाना वांगडा आशिल्ल्या ल्हान चौकांत म्हाका भुरगेपणांत वळखपी गांवांतले जायते लोक जमले आनी हेर लोकांक उलो मारताले: "कॉन्सेटीना आपल्या घोवा वांगडा पावल्या!"

चुंबन, मिठी मारप, तांबडे तोंड. म्हाका तें सपन दिसतालें. देश सोडून गेल्ल्याक सारकीं पांच वर्सां जाल्लीं.

दोन दिसांनी आमचे वांगडा टॅक्सी ड्रायव्हर “काऊझी इ लुपू” ताओर्मिनाक गेलो. दनपारां ताणें आमकां रेस्टॉरंटांत व्हेले, थंय आमकां धवे मोजां दिले. जियुस आनी हांव एकामेकां कडेन पळयलें म्हणपाक: "आमचे कडेन फावो ते पयशे मेळटले?". पावसाच्या आदारान ताओर्मिना आनी मागीर कास्टेलमोलाक भेट दिवन सांजवेळा कडेन आमी थकले पूण समाधानी जावन नोवाराक परतले.

दुसऱ्या दिसा दोमोडोसोलाक परत येवपाची वेळ पयलींच जाल्ली. नव्या जिविताचीं वचनबद्धताय आमची वाट पळयत आशिल्लीं.

अध्याय चवदा - आमचे पयले घोंस

'५० आनी '५३ इस्वेंत हां वें डोमोडोसोलाचो प्रवास पयलींच हातांत घेतिल्लो आसलो तरी पयलेच पावटीं भायर सरल्ल्या भशेन: हांव जोडपें जावन नव्या जिविता कडेन वचपाक लागलां.

एकदां आमी गाडयेंत फेरी-बोटीचेर बसून सोंपतकच बंदराची मॅडोनिना आनी सिसिली ल्हवू ल्हवू पयस वचपाक लागले तें पळोवपाक आमी टेरेसाचेर वयर सरले.

एक दुकां आमी लांकडी बेंचेर बसून गाडये कडेन परतले. तेन्ना बंक नाशिल्ले.

रात जाली म्हणटकच आमी मान लटकत न्हिदेंत पडपाक लागले. केन्ना केन्ना आमी जनेला भायर पळोवपाक उठले. म्हत्वाच्या स्टेशनांचेर स्टेशनमास्टरान शाराचें नांव मोट्यान जाहीर केलें. नेपल्सांत फुटपाथांचेर "गुआग्लिओनी" पिइझा विकताले. धूर्तपणान तांकां पयलीं प्रवाशांतल्यान पयशे मेळ्ळे, मागीर गाडी गेली आनी तांकां पयशे आनी पिइझा उरले.

ल्हवू ल्हवू आमी मिलानाक लागीं पावले. डोमोडोसोला गाडयेंत म्हाका परतून 5 वर्सां आदीं पयलेच खेपे अणभवल्ली भावना जाणवली: मॅगियोरे तळें, ओसोला दोंगर, फातराचीं पाखां. हे खेपे म्हज्या घोवा जियुसा वांगडा एकठांय. दनपारां सुमाराक आमी आमच्या गंतव्याक पावले.

जियुस आर्मादोची आवय आनी बापूय आमची वाट पळयत आशिल्ले. तो एक उत्सव आशिल्लो: तांकां घंटयो वाजोवंक मेळ्ळ्यो जाल्यार.

आवय ओलिंपिया वांगडा बेगीन जेवण आनी मागीर मोट्टा जिल्ह्यांतल्या आमच्या नव्या नर्सरींत आराम करपाक. दुसऱ्या दिसा हांवें परतून कारखान्यांतलें काम सुरू केलें आनी जियुस परतून बांदकाम सुवातेर आयलो.

म्हज्या आदाराच्या उणावाक लागून म्हजे विचार म्हज्या आवय कडेन गेले, पूण म्हज्या आध्यात्मिक दिग्दर्शक डॉन बेनेटीन म्हाका मागणें करपाक प्रोत्साहन दिलें, जायत्या जाणांनी तिचो मोग केला अशें आश्वासन दिलें. केन्ना केन्ना जियुस आनी हांव तिच्या घरा जेवपाक गेल्ले

आनी तिका मजा येताली. मजगतीं, म्हज्या एका भयणीक कुटमाक नवो आदार दिवपी नोकरी मेळ्ळी.

थोड्याच काळा उपरांत आमी मम्मा, मम्मा ओलिंपिया आनी डॅड आर्मांडो हांकां जुलयांत आजो-आजी जातले अशें जाहीर केलें.

म्हाका गुरवारपणांत अस्वस्थताय येवंक लागली पूण कामाक फोन येतालो. तेन्ना कामगारांक आतां भशेन संरक्षण मेळूंक नाशिल्लें. भायल्या बांदकाम सुवातेर आशिल्ल्या परस चड बरें काम जियुसाक मेळपाक येस मेळयलें: बॅरल प्लग, लोकरीचे स्किन सोडपाचीं साधनां आनी तशेंच "पाउंगी" (लांकडी घुंवपी माथ्यार) अशीं लांकडी वस्तू तयार करपी ल्हान कारखानो. पांचव्या म्हयन्यांत आमी फुडाराच्या नवजात भुरग्या खातीर प्रॅम सोदपाक दुकानांक भेट दिवपाक लागले. रुंदाय सदांच प्रवेशदाराच्या दारा परस चड आसताली आनी आमकां घर बदलपाचें थारावचें पडटालें.

तेन्ना एजन्सी नाशिल्लीं, तुमी वचून हांगा थंय विचारताले. प्रॉव्हिडन्सान आमकां व्हिया स्कापाचिनो हांगाच्या एका घराच्या दुसऱ्या माळ्यार, फरियराच्या वर्कशॉपा लागसार एक अपार्टमेंट सोदपाक लायलो.

थोड्याच काळा भितर आमी ही चाल घडोवन हाडली. आमी आतां शाराच्या मध्यभागांत नाशिल्ले, पूण पयसूय नाशिल्ले, म्हज्या कामाच्या सुवातेर लागीं.

म्हयन्याचें भाडें ८,००० लिर, आमच्या अल्प पगाराक लागून खूब, पूण अपार्टमेंट येवकार दिवपी आनी उजवाडाचें आशिल्लें. आंगणांत आमकां एक दोन चौखण मीटर जमीनय आसूं येताली जंय म्हाका सुगंधी वनस्पत आनी फुलां पिकोवंक मेळटालीं, म्हजी आवड.

एकदां आमकां चावी मेळ्ळी म्हणटकच आमी कुडी निवळ केल्यो आनी जनेलां रांदचे कुडींत व्हॅलेंस आनी लेस पडदे आशिल्ले सोबीत पडदे घालून सजयले. एकदां ही चाल पुराय जाली म्हणटकच जिवीत सामान्यपणान चालूच उरलें. म्हजें पोट चडांत चड लक्षांत येवपाक लागलें. एक दीस एका सहकान्यान म्हाका विचारलें, हांव प्रसूती सुटये खातीर घरा केन्ना येतलों आनी म्हाका स्त्रीरोग तज्ञ दोतोर कडेन वचपाचो सल्लो दिलो. देखून हांवें खाजगी रितीन नेमणूक केली. दोतोरान म्हाका चड वेळ वाट पळयल्या म्हणून जवळजवळ गाळी

घाली: "तुका सव्या म्हयन्या उपरांत काम करपाक मेळना आनी तूं पयलींच सातव्या म्हयन्यांत आसा: तुवें जोखीम घेतली." दुसऱ्या दिसा हांवें तो दस्तावेज ऑफिसांत पावयलो आनी त्या कर्मचार्यान लेगीत हांव भोळो म्हणलें.

मजगतीं हांवें म्हज्या आवयन दिल्ल्या पोरन्या चादरांतल्यान तयार केल्ले स्वेटर, शर्ट, पांयतणां आनी डायपर विणून लायट तयार केली.

तशेंच आमी तटस्थ रंगांनी भरतकाम केल्ल्या पत्र्यांनी तयार केल्ली प्रॅम घेवपाक गेले, ती चलो काय चली हें कळनासतना. निमाणे 2 जुलयाच्या सांजवेळार म्हजें उदक मोडलें आनी आमचे सुटकेस पयलींच भरून आमी पांयान हॉस्पिटलांत वचपाक भायर सरले. म्हाका तपासपी स्त्रीरोग तज्ञ दोतोरान जियुसाक सांगलें, आपूण घरा वचूंक शकता. प्रसव नुस्तें सुरू जाल्लें आनी ताका सुमार 20 वरां लागलीं. दुसऱ्या दिसा तो परतून प्रसूती हॉस्पिटलांत आयलो, हांव अजून प्रसूती कक्षांत वाट पळयत आशिल्लो.

एका खाशेल्या वेळार एक चलो जल्मलो आनी नर्स भुरग्याच्या बापायक सांगपाक गेली, ताका जवळजवळ भावनेन दुयेंत दिसलें. एक वर उपरांत तिका आमच्या पयल्या भुरग्याक, ताच्या आजोबा भशेन आर्मांडो नांवाचें, मिठी मारपाक मेळ्ळें. कांय वरां उपरांत आजो-आजी, काका आनी मामेभयणींकय म्हायती दिली. तो पुराय संवसारांतलें पयलें बाळक अशें दिसतालें.

पंदरा अध्याय - आमी देवाचो उपकार मानतात...

प्रसूती वॉर्डांतल्या नर्सीनी जल्माक आयल्या उपरांत कांय वरां उपरांत ह्या मांस-रगताच्या प्राण्याक म्हज्या खातीर हाडलो. तांणी तें म्हज्या स्तनाक घालें. भुरगेपणांत झीझीन म्हजे खातीर तयार केल्ली चीर गुड्डी सोडल्यार.

तेन्ना हॉस्पिटलांत रावपाचो वेळ एक सप्तक आशिल्लो. घरा परतचे आदीं आमी हॉस्पिटल इगर्जेंत "शुध्दीकरण" खातीर गेले, पाद्रीचो आशीर्वाद.

वॉर्डांत घरा वचपाक सगळें तयार आशिल्लें, पूण तकली घुंवपाक लागली. सुईणीन म्हज्या जोराची चांचणी केली: 39. म्हजी गुड्डी आनी म्हाका आनीक दोन दीस रावचे पडले. निमाणे आयतारा 12 तारखेक जवळजवळ बरे जावन आमी घरा परतले. आयतारा १५ तारखेक आर्मांडको नव्या व्हीलचेराचेर ताचो बापूय जियुसेप, ताचो इश्ट मारियुसिया गॉडमदर आनी ताचो गॉडफादर बासिलिओ हो वक्तृत्वशास्त्राचो इश्ट हांचे वांगडा बाप्तिस्माच्या फॉन्टाक व्हेलो. अंधश्रद्धेंतल्यान जाण्ट्यांनी आमकां घरांत रावपाचो सल्लो दिल्ल्यान ह्या कार्यावळीक हाजीर रावपाची खोस म्हाका मेळ्ळी ना. ल्हानसो ताजेपण तयार करून हांवें समाधान मानलें.

थ्रीसम म्हणून जिवीत वेगळें आशिल्लें पूण हांवें सामकें बरें केलें. म्हाका खूब दूद आशिल्लें, बाळक वाडटालें आनी दर सप्तकांत ताका नर्सरी सेंटरांत व्हरून तपासणी करपाक व्हरतालो.

दुर्दैवान दोन म्हयने सोंपतकच हांव परतून कारखान्यांत कामाक लागलो. तेन्ना नर्सरी नाशिल्ली. आजींनी ताका दरेकीं एक सप्तक पळोवपाचें थारायल्लें.

स वरांचे शिफ्ट काम करतना जियुस ताका कामाक वचचे पयलीं पट्टी बांदून गंतव्याक व्हरतालो. अचेतनांत हें भुरगें त्रास सोंसतालें आनी हांव ताचे वांगडा एकठांय रडतालो.

दुर्दैवान काम सोडून वचूंक मेळ्ळें ना. ल्हवू ल्हवू, भावार्थान, आमी एक तिगून प्रवास चालू दवरलो: पयलें जेवण, पयली पावलां अद्भुत गजाली. बालवाडीच्या पयल्या दिसा निमाणे

जियुसाक चड पगार दिवपी नोकरी मेळ्ळी. एक दोन वर्सा तो मुळाव्या शाळेंत दारवाडो आशिल्लो, मागीर ताका समेटाचें पद घेवपाक पालिकेंत आपयलो.

हाका लागून कारखान्यांतली नोकरी सोडून ताका ल्हान भाव दिवपाची वाट पळयतना त्या भुरग्याक समर्पित करपाची संद मेळ्ळी. 17 ऑगस्ट 1962 दिसा आमच्या दुसऱ्या भुरग्याच्या जल्माक लागून आमकां खोशी जाली. लुसियानो हळदुवो आनी सोनेरी केंस आशिल्लो, तो आर्माडाचो उरफाटो. एक परीकथा. आयतारा २६ तारखेक ताचो बापूय जियुसे, ताची गॉडमदर मामेभयण मारियुसिया आनी ताचो गॉडफादर आंतोनियो, जियुसेचो भाव हांचे वांगडा बाप्तिस्म घेतलो. हे खेपेय घरांत रावचें पडलें. एकदां म्हजी प्रसूती सुटी सोंपली म्हणटकच हांवें म्हजी नोकरी सोडून म्हज्या दोग सोबीत भुरग्यांक स्वताक समर्पित केलें.

१ ऑक्टोबर १९६२ दिसा आर्माडोन खांद्यार निळो एप्रन आनी शाळेची पोती घेवन पयली ग्रेड सुरू केली. आमी तें थोडें दुकां घेवन शिक्षक लिओपार्डी कडेन सोंपयलें.

त्याच काळांत डोमोडोसोलाचो नगराध्यक्षान जियुसाक आपोवन शाराच्या इमारतीच्या दुसऱ्या माळ्यार रावपाची वेवस्था केली आनी नगरपालिका दूत निवृत्त जातकच ती रिती उरली. कांय दिसांनी आमी ही चाल घडोवन हाडली. आमकां सगळ्यो सुविधा केंद्रांत आशिल्ल्यो. सांजवेळार एकदां व्हडलें दार बंद जालें म्हणटकच आमी शाराचे राज्यकर्ते आशिल्ले. नगराध्यक्ष कार्यालयाच्या बाल्कनींतल्यान आमकां सोयीन निदर्शनां पळोवंक मेळटालीं. आमच्या जनेलां वयल्यान शेंकड्यांनी वर्सा पोरनी परंपरा आशिल्लो बाजारपेठेचो एक भाग आमकां दिसतालो.

मजगतीं लुसियानो आपलीं पयलींच पावलां उबारतालो: तो पालिकेच्या कर्मचाऱ्यांचो शुभंकर जाल्लो.

जियुसेच्या पगाराक पूरक म्हूण म्हाका नोकरी सोडून काडपाची इत्सा आशिल्ली. इश्टां खातीर जनेलां, खाटीं आनी तकलेचीं तकलीं ड्रेस करपाक लागलो. खबर पातळ्ळी आनी म्हणून हांव "कर्तेन लेडी" जाली. फुकट वेळार जियुसे लायनींची विधानसभा तयार करपाक शिकलो आनी देवाचो उपकार मानून आमी चड सोयीचें जिवीत भोगपाक पावले.

१ ऑक्टोबर १९६८ दिसा लुसियानोन शिक्षक लुईसा सेरी हिचेकडेनय शाळा सुरू केली.

वेळ बेगीन गेलो. उमाळ्यांत आमी कॅम्पिंग तंबू घेवन इटली भोंवतणी सुटयेंत गेल्ले. केन्ना केन्ना सगळो मार्ग सिसिली मेरेन, म्हज्या मूळ गांव मेरेन.

जुलय '७३ इस्वेंत आमी वाल डी आओस्तां त कॅम्पिंग केल्लें आनी म्हाका गुरवारपणाचीं पयली लक्षणां येवंक लागलीं. १६ फेब्रुवारी १९७४ दिसा ल्हान भयण डॅनियला सुमार अठरा वर्सांचो आर्मांड आनी बारा वर्सांचो लुसियानो हांचे खातीर पावली. कार्निवालाचो काळ आशिल्लो आनी टाउन हॉलाच्या दाराचेर गुलाबी रंगाची फिती पळोवपी लोकांक ही फकाणां दिसताली. आमची इश्टीण जियाना गॉडमदर आनी आमचो मामा बेनितो गॉडफादर म्हणून बाप्तिस्म मनयपाचो सल्लो पॅरिश पाद्रीन आमकां दिलो.

अंधश्रध्दा कुशीक दवरून हे खेपे हांवूय 13 एप्रीलाचे रातीं कार्यावळींत वांटो घेतलो. दुसऱ्या दिसा वक्तृत्वशाळेंतल्या रिसेप्शनांत शंबर सोयरे आशिल्ले.

डॅनियलाय व्हड जाल्या आनी आमी आतां जाण्टे जाल्यात. आमच्या तीन भुर्गां नी आमकां ७ नातऱ्यो मेळ्ळ्यो: स्टीफनो, व्हर्जिनिया, ग्रेटा, लोरेन्सो, रे बेका, लेटीजया आनी मॅटियो.

कथा सोंपता. १९ सप्टेंबर २०१५ दिसा जियुसे आनी हांव एकठांय ६० वर्सां मनयलीं.

आमी देवा, अवर लेडी आनी आमचो मोग केल्ल्या सगळ्यांचे उपकार मानतात.

ला माझा कॉन्सेटा मॅग्लिओ, ताचो जल्म नोवारा दी सिसिलिया हांगा १८ एप्रिल १९३६ दिसा जालो.

अनुक्रमणिका

1. बापायचें घर
2. ह्या संवसारांतल्यान भायर सरप
3. रेंवांतले खेळ
4. तेल, कोंब्याचीं जाळीं आनी वायट दोळो
5. घुंवळे वखद
6. वोसिया माफ करात (नखेत्रांचो उजवाड) .
7. एमिलिया हें नांव
8. गिळपाचें उड्डाण
9. स्वर्गाचें दार
10. सोबीत तुसा
11. चीनी मातयेचें तोंड
12. वायलेट रंग
13. नवें जिवीत
14. आमचे पयले घोंस
15. आमी देवाचो उपकार मानतात...

